

จดหมายไทย

สำหรับชั้นมัธยม ปีที่ ๕

นายประจิม กมลศิลป์ ป.ม.
ครูโรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์

เรียบเรียง

ตรงตามหลักสูตรใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่หนึ่ง ๖,๐๐๐ ฉบับ

ท. ศ. ๒๔๙๐

ราคาเล่มละ ๕.๐๐ บาท

พิมพ์จำหน่ายที่

บริษัท จำกัด

ตลาดน้อย พระนคร

495.915

ป ๒๒๖๙

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

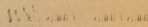
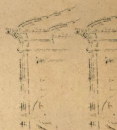
THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO LIBRARY

8252

แบบเรียน

จดหมายไทย

สำหรับชั้นมัธยมปีที่ ๕

ตามหลักสูตรใหม่

ของ

กระทรวงศึกษาธิการ

โดย

นายประจิม กมลศิลป์ ป.ม.

ครูโรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์

พิมพ์ครั้งแรก ๖๐๐๐ ฉบับ

ราคาเล่มละ ๔.๐๐ บาท

พิมพ์และจำหน่ายที่บริษัทประชาช่าง จำกัด

ตลาดน้อย พระนคร โทร. ๒๐๕๐๔

สงวนลิขสิทธิ์

เลขที่

214

เลขที่

495.915

เลขที่

๒๒๖๔

เลขที่

๒๒๖๔

บัญชีเรื่อง

ข้อแนะนำการตั้งจุดหมาย	หน้า	ก
ข้อแนะนำ แบบและลักษณะของจุดหมาย	,,	๓
บทที่ ๑. จุดหมายระหว่างครูกับศิษย์	,,	๘
ข้อแนะนำเกี่ยวกับข้อขัดข้อง	,,	๓๐
ตอบแนะนำข้อขัดข้อง	,,	๓๒
ข้อคำแนะนำเกี่ยวกับหนังสือเรียน	,,	๓๕
ตอบแนะนำ	,,	๓๗
แบบฝึกหัด	,,	๔๒
บทที่ ๒. จุดหมายระหว่างญาติ	,,	๔๗
บุตรเขียนถึงบิดา	,,	๓๒
พ่อเขียนถึงลูกตติเยนเรื่องการเรียน	,,	๓๕
พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้ามหิดล เนื่องในคราวเสด็จประพาสยุโรป ร.ศ. ๑๒๖	,,	๓๗
แบบฝึกหัด	,,	๔๒
บทที่ ๓. จุดหมายระหว่างเพื่อน	,,	๔๗

แสดงความคิดเห็นในคราวประตัพ

เคราะห์ .. ๕๘

แสดงความคิดเห็นในคราวประตัพโชค .. ๕๔

เชอเชิญเพื่อนเนื่อง ในการทำบุญ

ชนบ้านใหม่ .. ๕๗

แบบจดหมายเชอเชิญในโอกาสต่าง ๆ .. ๖๐

แบบผูกหัด .. ๖๔

บทที่ ๔. จดหมายระหว่างผู้ที่มีธุระเกี่ยวข้องกัน .. ๖๘

ว่าจ้างพิมพ์บัตรแต่งงาน .. ๗๓

แสดงความชอบใจในการช่วยเหลือ

กิจการ .. ๗๓

ติดต่อกับหนังสือพิมพ์เพื่อตงแจ้ง

ความ .. ๗๔

จดหมายถึงหนังสือพิมพ์เพื่อแก้ข่าว .. ๗๕

ติดต่อกับขอทราบระเบียบการ .. ๗๖

ถวายพระพรในวันขึ้นปีใหม่และคำตอบ .. ๗๗

แสดงความคิดเห็นในการลาออกจาก

ตำแหน่ง .. ๗๘

แบบผูกหัด .. ๗๙

บทที่ ๕. จดหมายติดต่อกับห้างและร้านค้า

ของ ,, ๘๖

แบบโฆษณาหาคนงานในหนังสือพิมพ์ ,, ๘๘

จดหมายตอบแจ้งตรงความจำนงตาม

แจ้งความ ,, ๘๒

ขอรายละเอียดเพื่อตั้งข้อสันนิษฐาน ,, ๘๔

ตั้งข้อหนังสือแบบเรียน ,, ๘๖

แบบฝึกหัด ,, ๓๐๐

บทที่ ๖. จดหมายแบบราชการ

,, ๓๐๕

รูปและลักษณะหนังสือราชการ ,, ๓๐๗

แบบหนังสือราชการ ,, ๓๒๓

การติดต่อและได้ตอบหนังสือราชการ ,, ๓๒๓๐

หนังสือตอบจากราชเลขาธิการใน

พระองค์องค์เอกชน ,, ๓๒๓๑ ,

หนังสือปลัดกระทรวงมหาดไทยถึง

คณะกรรมการจังหวัด ,, ๓๒๓

หนังสือโต้ตอบระหว่างนายกรัฐมนตรี

,,

กับคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ,, ๓๓๓๖

(ม)

หน้า

หนังสือด่วนจากเลขาธิการคณะ รัฐมนตรีถึงนายกรัฐมนตรี	,, ๓๓๗
หนังสือเวียนจากสำนักนายกรัฐมนตรี- ถึงกระทรวงต่างๆ	,, ๓๔๓
ขอรับหนังสือถึงหัวหน้าแผนการ- การของคนในภูมิภาค	,, ๓๔๔
จดหมายโต้ตอบในราชการ	,, ๓๔๖
แบบฝึกหัด	,, ๓๕๕
ข้อความท้ายบท	,, ๓๖๗

,,

ข้อแนะนำการสอนแต่งจดหมาย.

ตามประมวลการสอนได้กล่าวถึงหลักการสอนและข้อ
แนะนำในการสอนแต่งจดหมายไว้แล้ว เพื่อให้ข้อสงสัย
เวลาไปเปิดดูอีกครั้ง ข้าพเจ้าขอนำมาลง ดังนี้:—

๑. แบบและลักษณะของจดหมาย นักเรียนทุกคน
ได้ร่ำมาบ้างแล้ว คราวนี้แต่ควรตรวจให้ถูกต้องเท่านั้น.

๒. วิธีสอนไม่มีอะไรยาก นอกจากอธิบายแบบจด
หมายให้เข้าใจและฝึกหัดเขียนให้บ่อยครั้ง.

๓. ใช้คำให้เหมาะแก่ผู้รับ โดยเหตุที่จดหมายนั้นถึง
ผู้รับโดยฉะเพาะ และผู้รับนั้นอาจเป็นวงศ์ญาติ เพื่อน ครู
อาจารย์ ผู้มีอำนาจเหนือ หรือผู้ที่เราขอความช่วยเหลือ
คำขึ้นต้นและคำลงท้าย ต้องใช้ให้เหมาะแก่บุคคลตลอดจน
ถึงรพรรณนาม แทนผู้พูด ผู้ฟัง.

๔. เขียนให้ได้เรื่องราว จดหมายที่ดีไม่จำเป็นต้อง
ยาว เขียนสั้นๆ แต่ใช้คำให้มีความหมายกระชับ อ่านง่าย
ถ้าต้องใช้เหตุผลก็กล่าวให้สั้น.

การเขียนซองและการปฏิบัติในการไปรษณีย์ เช่น การส่งจดหมาย จดหมายลงทะเบียนไปรษณีย์อากาศ จดหมายมีรับตอบ ไปรษณีย์ภัณฑ์ ตลอดจนการโทรเลข.

๖. ในการสอนแต่งจดหมายนั้น ควรจะเป็นจดหมายที่เกี่ยวกับ ความเป็นอยู่จริง ๆ ที่นักเรียนจะต้องได้พบได้เห็น และให้กล่าวถึงแบบการคำต่าง ๆ เช่น ขณบัตร ขนาณัติ เช็ค และตัวต่าง ๆ.

๗. การตรวจจดหมายนั้น ตรวจเช่นเดียวกับการตรวจเรียงความ ควรกระตุ้นในการเลือกพินัยคำให้มาก ควรแก้ไขและตักเตือนนักเรียนให้ใช้คำที่กระชับ แน่นแฟ้น คายตัว เด่น ชัดเจน และเข้าใจง่าย ในจดหมายเหตุก็ควรใช้จำนวนในเชิงเรียงความ ถ้าเป็นจดหมายของงาน หรือขอความช่วยเหลือ ก็ต้องกล่าวให้ผู้อ่านเห็นใจ.

ข้อแนะนำ.

การเขียนจดหมาย ทำนองเดียวกันกับเรียงความ เว้นแต่มีระเบียบวางไว้ โดยกำหนดแบบและลักษณะเช่น คำบดท้อยของผู้เขียน วันที่ คำชนคณหรือคำปราศัย เนื้อ ความ คำลงท้าย การลงนาม.

ข้อความในจดหมาย ไม่จำเป็นต้องยืดยาว นอกจากจดหมายที่มิไปมาระหว่างมิตรหรือญาติสนิท หรือจดหมายเหตุพรรณนาความเป็นไปหรือเหตุการณ์ นอกนั้นจะเป็นจดหมายโต้ตอบกับกิจการและราชการก็ดี หรือจดหมายขอทำงาน หรือขอความช่วยเหลือก็ดี จดหมายเชอเชิญก็ดี หรือแบบการค้าขายต่างๆก็ดี เขียนแต่เพียงสั้นๆ ใช้ถ้อยคำให้มีความหมายกระชับ อ่านง่าย ถ้าต้องใช้เหตุผล ก็กล่าวให้สั้นเหตุผล.

แบบและลักษณะของจดหมาย.

๑. คำบดท้อย. ผู้เขียนจะต้องระบุได้เป็นระเบียบ เพื่อจะได้รู้ว่าจดหมายนั้นมาจากที่ใด จังหวัดไหน ถ้าผู้รับไม่เคยติดต่อกันมาก่อนเลยจะต้องเขียนไว้ให้ชัดเจนเพื่อการตอบ เช่นตงบ้านเลขที่ คำบดและจังหวัด แต่ถ้าผู้รับอยู่จังหวัดเดียวกัน ไม่ต้องลงนามจังหวัดก็ได้ สถานที่บาง

แห่งรักกันแพร่หลายแล้ว เช่นข้อสถานที่ราชการมีกระทรวง
ทบวงกรมต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องลงคำบดโดยละเอียดก็ได้.

๒. วันเดือนปี. การเขียนวันเดือนปีสำคัญมาก จะต้องเขียนไว้ในจดหมายเสมอ เพราะผู้รับจะได้ทราบวันที่เขียน และเป็นหลักฐานในการที่จะอ้างถึง การลงวันที่เดือน ปี ในจดหมายมีหลายแบบ จะเขียนเต็มก็ได้ เช่น วันที่ ๑๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๙๐, วันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๐, ๑๕ มกราคม ๒๔๙๐ หรือใช้เดือนย่อเช่น ๑๕ ม.ค. ๙๐ หรือบางทีเขียน ๑๕. ๓. ๙๐, ๑๕/๓/๙๐ แต่ที่นิยมกันมากเขียน วันที่ ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๔๙๐ กับ ๑๕ มกราคม ๒๔๙๐ โดยจะเพราะจดหมายราชการใช้เขียน ๑๕ มกราคม ๒๔๙๐.

๓. คำขึ้นต้น. แล้วแต่ประเภทของบุคคลผู้รับจดหมาย ผู้ที่ส่งกล่าวโดยฐานะ โดยวัย หรือเพื่อนเสมอกัน ผู้ที่อ่อนกว่าโดยอายุ หรือบุคคลที่ติดต่อกันโดยธุรกิจงาน ใช้ให้เหมาะสม ซึ่งจะกล่าวโดยเฉพาะในชนิดของจดหมาย แต่สำหรับจดหมายราชการมีระเบียบวางไว้ ซึ่งอธิบายไว้โดยละเอียดในบทท้าย.

๔. เนื้อความ. เนื้อความในจดหมายแล้วแต่เรื่องที่จะ

จะเขียน แต่อาจแบ่งแยกได้เป็น ๒ ตอนคือ ตอนกล่าวส่วน
เหตุ และตอนกล่าวส่วนผล ถ้าเป็นจดหมายโต้ตอบควรจะ
กล่าวเท่าความจำเป็นก่อนโดยย่อๆเสียก่อน แล้วดำเนิน
ข้อความใหม่ โดยฉะเพาะจดหมายราชการ ฉบับตอบจะ
ต้องเท่าความจำเป็นก่อนเสมอไป.

๕. คำลงท้าย. มักจะสอดคล้องกับคำขึ้นต้น มีคำ
อธิบายในกรณีของจดหมายในบทความไปแล้ว.

๖. การลงนาม. การลงนามแล้วแต่ความต้องการ
ของผู้เขียนจะลงนามเต็มก็ได้ นามย่อก็ได้ มีข้อน่าสังเกต
อยู่อย่างหนึ่งว่า ผู้ที่เริ่มติดต่อกันหรือผู้ที่ไม่คุ้นเคยกัน ตาม
เช่นควรจะเขียนให้ผู้รับพออ่านออกถือว่าเป็นใคร สำหรับจด
หมายราชการที่ใช้กันอยู่ปัจจุบัน เขาจะลงนามเต็มไว้ข้าง
ล่างซ้าย เช่น เพราะฉะนั้นผู้ลงนามในจดหมายจะเขียนชื่อ
ของตนหรือติดเพียงใดก็ตาม ผู้รับย่อมทราบเสมอว่า ตาม
เช่นนี้เป็นชื่อของผู้ใด.

๗. ตำแหน่ง. โดยมากใช้ฉะเพาะจดหมายราชการ
กับจดหมายค้าขาย หรือจดหมายติดต่อทางการงาน บาง
ฉบับเพื่อให้ผู้รับทราบถึงอำนาจหน้าที่ของผู้เขียน ใช้กับ
จดหมายราชการก็ในกรณีลงนามแทนเท่านั้น เช่นสมมุติ

ว่าจุดหมายของอชิบัตต์ลงไปตามหน่วยราชการในสังกัดของ
 คน แต่อชิบัตต์ไม่อยู่ ผู้ช่วยเป็นผู้ลงนาม ก็ต้องเขียนคำ—
 แหน่งลงไปข้างล่างตายเช่นว่า ผู้ช่วยอชิบัตต์ลงนามแทน ทั้ง
 นี้เพื่อให้ผู้รับทราบถึงอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบของ
 ผู้ลงนาม ห้างร้าน บริษัท ตายเช่นนี้มักจะลงตำแหน่ง เช่น

(ลงนาม) นายแดง แดงด้กุด.

ผู้จัดการ.

หรือ (ลงนาม) นายทอง เกราะทอง.

ครูใหญ่.

ประเภทของจดหมาย.

ประมวลการสอนของกรมสามัญศึกษา พ.ศ. ๒๔๘๐
ได้แบ่งประเภทของจดหมายออกเป็น ๖ ประเภท ดังนี้:

๑. จดหมายระหว่างเพื่อน
๒. จดหมายเหตุพรรณาความเป็นไปหรือเหตุการณ์
๓. จดหมายได้ตอบเกี่ยวกับกิจการและราชการ
๔. จดหมายของานหรือขอความช่วยเหลือ
๕. จดหมายเชอเชิญ และตอบรับเชิญ
๖. แบบการค้าขายต่าง ๆ

ชนิดของจดหมายสำหรับเรียนในชั้นมัธยมปีที่ ๕.

แบ่งเป็น ๓ ภาค.

ภาคต้น.

๑. แต่งจดหมายระหว่างครูกับศิษย์
ขอคำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนหรือขอสมัคร
๒. แต่งจดหมายระหว่างญาติ
๓. แต่งจดหมายระหว่างเพื่อน
๔. แต่งจดหมายระหว่างผู้รู้หรือเกี่ยวข้องกัน
- ๕-๖ แต่งจดหมายติดต่อกับห้างและร้านขายของ

ภาคกลาง.

๗. แต่งจดหมายระหว่างญาติ
 ๘. แต่งจดหมายระหว่างเพื่อน
 แสดงความยินดีหรือเสียใจในคราวโชคหรือ
 คราวเคราะห์
 ๙. แต่งจดหมายระหว่างผู้มีกิจธุระเกี่ยวข้องกัน
 ๑๐. แต่งจดหมายติดต่อกับห้างและร้านขายของ
 ๑๑-๑๒. แต่งจดหมายแบบราชการโต้ตอบ

ภาคปลาย.

๑๓. แต่งจดหมายระหว่างเพื่อน
 แบบจดหมายเชื้อเชิญในโอกาสต่าง ๆ
 ๑๔. แต่งจดหมายระหว่างผู้มีธุระเกี่ยวข้องกัน
 แบบค้าขายอย่างง่าย ๆ
 ๑๕. แต่งจดหมายติดต่อกับห้างและร้านขายของ
 ตอบแสดงความจำนงตามแจ้งความต่าง ๆ
 ๑๖. แต่งจดหมายแบบราชการโต้ตอบ

สรุป มีชนิดของจดหมายดังนี้:

๑. จดหมายระหว่างศิษย์กับครู
 ๒. จดหมายระหว่างญาติ
 ๓. จดหมายระหว่างเพื่อน
 ๔. จดหมายระหว่างผู้กระเถิบซึ่งกัน
 ๕. จดหมายติดต่อกับห้างและร้านขายของ
 ๖. จดหมายราชการโต้ตอบ
-

๘ บทที่ ๑.

จดหมายระหว่างศิษย์กับครู

การติดต่อระหว่างครูกับศิษย์ในทางจดหมายส่วน
มากก็คือ การส่งใบลาของศิษย์ ไม่ว่าจะลาป่วยหรือลา
กิจธุระการงาน หรือแทนตัวผู้ปกครองเชิญครูไปที่บ้าน
หรือในกรณีอื่นๆ เช่น ศิษย์เขียนถึงครูขอคำแนะนำเกี่ยวกับ
ข้อขัดข้องในการเรียนหรือทางด้านวิชา ศิษย์เก่าเขียน
ถึงครูถึงความคึกคัก หรือเล่าเรื่องความเป็นอยู่ของตน
เหตการณ์ เป็นต้น.

ข้อสังเกตสำคัญ ก็คือ ขรรมดาศิษย์ยอมเคารพครู
แม้ว่าจะอยู่ในวัยเล่าเรียนหรือพ้นจากการศึกษาไปแล้ว ฉะ
นั้นการใช้คำก็ต้องควรจะอ่อนน้อมเสมอ เพราะถือว่าครูเป็น
ผู้สูงส่งกว่า คำขึ้นต้น ควรใช้คำว่า คำนับ, เวียน,
กราบเรียน, เรียนมายัง คุณครูที่เคารพ หรือจะใช้ กราบ
ทูลคุณครูที่เคารพก็ได้ คำพ้องท้าย คำพ้องท้ายมัก
ใช้ ที่เคารพ ที่เคารพและนับถือ ที่เคารพและนับถืออย่าง
สูง ฯลฯ คำลงท้าย ใช้คล้ายตามคำขึ้นต้นให้เหมาะ

สัม อาจจะใช้ว่า ด้วยความเคารพ ด้วยความเคารพและ
 นบถ ด้วยความเคารพอย่างสูง จากศิษย์ของคุณครู ถ้า
 เป็นจดหมายครู มักจะลงท้ายว่า คัดถง หรือ จากครู มี
 ขื่อหน้าตั้งเกศอยู่อย่างหนึ่ง คือการใช้คำลงท้ายว่า ขอแสดงความ
 ความนบถ กับ ด้วยความนบถ หรือ โดยความนบถ
 มีผู้ออกความเห็นว่าการใช้ ขอแสดงความนบถ กับครู ไม่เหมาะ
 เพราะคิดเป็นว่า พังจะเคารพ หรือนบถ แทนคุณครู ควรจะ
 ใช้ ด้วยความนบถ หรือ โดยความนบถ ซึ่งเป็นการ
 เหมาะสมที่จะใช้กับครูมากกว่า สรรพนามผู้เขียน ใช้
 ผม หรือ กระผม หรือเรียกตนเองว่า ศิษย์ สำหรับนักเรียน
 หญิง ใช้ ฉัน ดิฉัน หรือ ศิษย์ เช่นเดียวกัน สรรพ
 นามผู้รับ ก็เขียน เรียกอย่างเดียวกันเท่านั้นว่า คุณครู แต่
 ครู เรียกนักเรียนก็เรียกว่า เชอ หรือเรียกชื่อตรงๆ
 สรรพนามผู้เขียนก็ใช้ว่า ครู.

ขอคำแนะนำเกี่ยวกับข้อขัดข้อง.

สมุทรสาครวิทยา

จ.ว. สมุทรสาคร.

๑ ธันวาคม ๒๕๔๕

ท่านับ คุณครู ที่เคารพ

ตั้งแต่ผมสอบไล่ได้และออกจากโรงเรียนไป
แล้วเกือบปี ผมไม่ได้ทำอะไรนอกจากช่วยผู้ปกครอง
ทำการค้าขายที่บ้าน บัดนี้ผมได้เข้าเป็นครู
ในโรงเรียนราษฎร์แห่งหนึ่งชื่อ สมุทรสาครวิทยา
ตั้งอยู่ตำบลท่าฉลอม ใกล้กับบ้านที่ผมอยู่.

ที่แรกผมนึกว่าการเป็นครูเป็นของง่าย เพราะ
มีแต่เด็กเล็กๆ ทั้งนั้น มีเพียงประถมปีที่ ๑ ถึงมัธ
ยมปีที่ ๓ แต่เมื่อทำการสอนไปๆ ผมก็รู้สึกได้ว่า
ผมยังมีความบกพร่องในหน้าที่ครูอยู่อีกมาก เช่น
การทำสมุดพก หรือสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน
ผมไม่ทราบเลยว่าตอนช่องความเห็นของครูประจำ
ชั้นเขาลงกันอย่างไร ไม่เห็นมีแบบวางไว้โดยละ
เอียด ผมเคยลงความเห็นไปในภาคต้น เช่นช่อง
ความประพฤติว่า ชอบกระโดดโลดเต้นและเอ็ด

ตะโรในห้องเรียน และบางคนในช่องอุปนิสัย
 ผมลงว่า ซาเย็นจนเกินไป ผู้ปกครองเขาหัวเราะ
 และถามผมว่า ซาชนะนิตรอนจัดไม่มีบ้างหรือ ผม
 รู้สึกขายหน้าจัง เกรงว่าเขาจะหาว่าผมไม่มีภูมิใน
 ทางครูเสียเลย ผมจึงเขียนจดหมายมาขอความ
 ช่วยเหลือจากคุณครู ให้คุณครูช่วยกรุณาแนะนำ
 แก้อัศจรรย์ของของผมในเรื่องนี้ด้วย เพื่อผมจะได้
 ถือเป็นแบบอย่างลงในช่องความเห็นของครูประจำ
 ชั้นต่อไป ผมหวังว่าคุณครูคงไม่รังเกียจเป็นแน่.

ด้วยความเคารพอย่างสูง

สุนทร กัลยาณธรรม.

ตอบแนะนำข้อขัดข้อง.

โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์,

๕ ธันวาคม ๒๔๘๕

สุนทร กัลยาณธรรม

ครู ขอแสดงความยินดีด้วยที่เธอได้งานทำ
เป็นหลักแหล่ง การเป็นครูนั้นเป็นง่ายก็จริงอยู่
ตามที่เธอว่า แต่จะเป็นครูที่ดีนั้นเป็นยาก นอก
จากต้อง ประพฤติตัวให้เป็น ตัวอย่าง แก่ เด็ก แล้ว
ต้องรู้จักจิตวิทยาและวิชาครู เพื่อถ่ายทอดวิชาให้
แก่เด็กได้ผลสมความมุ่งหมาย ข้อที่เธอขัดข้อง
เกี่ยวกับการลงความเห็นของครู ประจำชั้นในสมุด
รายงานประจำตัวนักเรียนนั้น ครูยินดีจะแนะให้
ข้อที่ทำให้กรอกนั้น เขาแบ่งเป็นภาคมี ๓ ภาค ภาค
ต้น ภาคกลาง และภาคปลาย ภาคหนึ่งๆลงความเห็น
เห็นเหล่านี้ อนามัย ความประพฤติ อุปนิสัย
และสติปัญญา ครูจะเรียงความเห็นที่จะลงไว้ให้
เมื่อเธอสังเกตเห็นนักเรียนคนใดมีลักษณะตรงกับ
ความเห็นอันไหนก็กรอกลงไป

อนามัย อวัยวะ ที่สังเกตได้ ผม ฟัน เล็บ

ผิวหนัง สะอาดเรียบร้อยดีหรืออย่างไร รักษาเครื่อง
แต่งกาย โต๊ะเรียนของตน สะอาดเรียบร้อยหรือสก
ปรกรังอย่างใด การพักผ่อน การออกกำลังกายพอ
ดีหรือมากไป.

ความประพฤติ เช่น สุภาพ อ่อนน้อม มี
สัมมาคารวะ อดอาหารฝงผาญ รู้จักทำดีที่สูง เป็นต้น.

อุปนิสัย เช่น หยาบ ละเอียด ถิ่นวัน
ฉุนเฉียว สะเพร่า เขือกเย็น ใจเร็ว เฉื่อยชา ใจ
อ่อน ใจแข็ง ใจฉลาด กล้าหาญ คั่นเต้น หนัก
แน่น เงื่องหงอย กระตือรือร้น โอบอ้อมอารี
เมตตากรุณา มีความเพียร มีความอดทน ขอ
สัจย์สุจริต ตรงต่อเวลา ตั้งใจเรียน เอื้อเฟื้อ
เผื่อแผ่.

สติปัญญา เช่น ไล่เวลา ฉลาด ไม่สู้ฉลาด
ค่อนข้างโง่ ทับ มั่น เฉียบแหลม ไหวพริบ
เดินเลื้อย มีความตรึงครองดี รอบคอบ.

เท่านั้นครุหวังว่าเธอคงเข้าใจดีว่าจะลงความ
เห็นในข้อหนึ่งๆอย่างไรบ้าง และครุหวังว่าเธอ
คงจะเป็นครุที่ติดต่อไป จงหาตำหรับตำราเก็บ

กับวิชาครูตัวบ้างซ เพื่อจะได้สอบเลื่อนวิทยฐานะ
 ะสูงขึ้นไปถ้าเธอรักการเป็นครูอยู่.

หวังว่าคงสบายดี

จากครู

สนธยา ธิศากร.

ขอคำแนะนำเกี่ยวกับหนังสือเรียน.

โรงเรียนพิจิตรวิทยาคม.

๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

กราบเรียน คุณครูทเคารพ อย่างสูง

ตั้งแต่คุณครูได้ย้ายกลับเข้าไปรับราชการใน
กรุงเทพฯ แล้ว ผมยังมีได้ส่งจดหมายมาเยี่ยม
เขียนคุณครูเลย และฉบับนี้เป็นฉบับแรก พวก
ผมพากันบ่นว่าเสียตายเป็นและคิดถึงคุณครูทุกคน
เพราะคุณครูใจดีเมตตา และให้ความรู้แก่พวก
ผมเป็นอย่างดี.

บัดนี้ผมพร้อมกับเพื่อนนักเรียน ได้เลื่อนชั้น
มาเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๕ และโรงเรียนได้เปิดทำ
การสอนมาแล้วเดือนกว่า ผมได้จัดซื้อหนังสือ
ต่างๆ ตามที่โรงเรียนสั่งให้ซื้อโดยครบถ้วน และ
ได้เริ่มเรียนไปบ้างบางเล่ม หนังสืออ่านภาษาไทย
ชั้นผมมี พระราชนิพนธ์รัชกาลที่ ๖ เรื่องเวนิสวา
ณิซ กับ ประชุมโคลงโลกนิติ และพระราชพงศาว
ดาร ผมอยากจะขอรบกวนคุณครูในฐานะที่ผม
เคยเป็นศิษย์ ก็ขอผมอยากทราบว่า โคลงโลกนิตินี้

มีตำนานมาอย่างไร ผมได้ค้นหนังสือในห้องสมุด
 ของโรงเรียนหลายเล่มก็ไม่พบว่ามียู่ในที่ใด ผม
 เข้าใจว่าคุณครูคงพอจะอธิบายได้ กรุณาเขียนคำ
 อธิบายให้ผมกับพวกเพื่อนของผมทราบด้วย จะ
 เป็นพระคุณแก่พวกผมมาก.

ในที่สุดผมหวังว่าคุณครูคงอยู่สบายดี

จากศิษย์ของคุณครู
 พิจิตร นาคะจินดา.

ตอบแนะนำ.

โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินท

๑๓ กรกฎาคม ๒๔๕๐

ถึง พิจิตร นาคะจินดา

จดหมายที่ส่งมานั้นได้รับ และอ่านทราบ
 ความแล้ว กรุขอขอบใจที่คิดถึงและส่งจดหมาย
 มาเยี่ยม เรื่องหนังสือโคลงโลกนิติที่เธอถามไป
 นั้นแต่เดิมเขาพิมพ์ทั้งหมดเป็นเล่ม เล่มหนึ่งต่าง
 หาก เดียวนี้เขาคัดเลือกเอามาบางบทเฉพาะ
 บทที่สำคัญๆ เป็นประโยชน์แก่นักเรียนที่จะเรียนรู้
 มารวมกับโคลงพระราชพงสาวดาร ประกอบคำอธิบาย
 นับว่าง่ายดีกว่าแต่ก่อน ที่เธอถามว่าโคลงโลก
 นิติมีตำนานมาอย่างไร กรุออกจะตอบยาก เพราะ
 กรุเองก็ทราบแต่เพียงเลาๆ ไม่ละเอียดนัก แต่
 เพื่อจะไม่ให้เสียศรัทธาที่เธอถามมา กรุต้องลง
 ทุนไปค้นที่หอพระสมุดแห่งชาติ ซึ่งตั้งอยู่ข้างกรม
 ศิลปากร ได้คำอธิบายของสมเด็จพระยาตำรา
 ราชานุภาพ ซึ่งทรงเขียนคำอธิบายไว้ในคำนำ
 หนังสือประชุมโคลงโลกนิติ มีข้อความดังนี้

โคลงโลกนิติเป็นโคลงสุภาษิตเก่าแก่ แต่งมาแต่โบราณครั้งกรุงเก่า เดิมนักปราชญ์ผู้แต่งเที่ยวเลือกหาคาถาสุภาษิตภาษามคธที่มีอยู่ใน คัมภีร์ต่างๆ คือ คัมภีร์โลกนิติบ้าง คัมภีร์โลกนัยบ้าง คัมภีร์อื่นๆ บ้าง ตลอดจนในคัมภีร์พระธรรมบทก็มี เลือกเอาคาถาสุภาษิตเหล่านั้นมาดัดแล้วแปลคาถา แต่งเป็นโคลงไปทุกๆ คาถา รวมเป็นร้อยเรียกว่าโคลงโลกนิติ เป็นสุภาษิตที่นับถือกันมาแต่ครั้งกรุงเก่า ครั้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนเมื่อปีเถาะพ.ศ. ๒๓๓๔ มีพระราชประสงค์จะให้จารึกโคลงโลกนิติลงบนแผ่นศิลาติดเป็นธรรมทานในวัดพระเชตุพน จึงโปรดให้สมเด็จพระมหาเจษฎาธิศรแต่ยังทรงเป็นพระเจ้าน้อยยาเธอ กรมขุนเจษฎาธิศร ทรงรวบรวมโคลงโลกนิติเก่ามาชำระสำหรับจารึกแผ่นศิลา เมื่อจารึกแล้วจึงได้เห็นกันแพร่หลายแต่จะเพาะฉบับที่ชำระใหม่นั้น

เมื่อจัดตั้งหอพระสมุดวชิรญาณเป็น หอสมุดสำหรับพระนคร หนังสือเก่าๆ ที่กรรมการรวบรวม

รวมมาได้สมุดโลกนิติฉบับต่าง ๆ หลายเล่ม จึง
ได้พบโคลงโลกนิติเล่มที่แต่งครั้งกรุงเก่า แลบาง
เล่มมีคำถากถำกับบอกไว้ด้วย รองอำมาตย์เอก
หลวงญาณวิชิตได้เอาเป็นพระรวบรวมโคลงโลกนิติ
เก่าใหม่ทั้งปวงนี้จากฉบับที่ได้มาไว้ในหอพระ
สมุดฯ เรียบเรียงจัดเข้าเป็นระเบียบ ขำพเจ้าเห็น
ว่าเป็นของดีสมควรที่จะพิมพ์ไว้ให้นักเรียน เห็น
ว่าโคลงโลกนิตินี้คำถากถำว่ากระไร นักปราชญ์
ครั้งกรุงเก่าเขาแต่งโคลงไว้อย่างไร แลสมเด็จพระ
กรมพระยาเดชาดิศรทรงชำระแก้ไขเป็นอย่างไร จะ
แลเห็นได้จากบท เว้นไว้แต่คำถากถำที่ยังหาไม่พบ
มีอยู่บ้าง ถึงกระนั้นก็เชื่อว่าผู้ที่ได้อ่านหนังสือ
เรื่องนี้จะพอใจทั่วกัน.

หมดตาม คำอธิบายของสมเด็จพระเจ้ากรมพระยา
ดำรงฯ ท่าน เธอก็คงพอจะทราบตำนานแล้วละที่
นี้ และครูเองก็พลอยแจ่มแจ้งด้วย ครูได้ลอกตัว
อย่างโคลงซึ่งมีคำถากถำให้เธอดู ๒-๓ บท ดังนี้
๑๐ ปฐม น ปราชิต สิบบุ ทูตย์ น ปราชิตชนัน
คตย์ น ปราชิต ธรรม จตุตถ์ กิ กริสฺสติ.

๑ ปางน้อยสำเหนียกรู้ เรือนคุณ
 ครอบใหญ่ย่อมหาทุน ทรัพย์ไว้
 เมื่อกกลางแก่แสงบุญ ธรรมชอบ
 ยามห่อหุ้มทำไต่ได้ แต่ล้วน อนิจจัง

๒ ๑ พุทธุตต ปุตร กิมาลเส อพุทธุตโต ภารหารโต
 พุทธุตโต ปุชิตโต โลเก พุทธุตต ปุตร ทิเน ทโน.

๑ ออ! พ่ออย่าเกียจเจ้า จงเพียร
 ถ้อยเกียจเสมอเกี่ยวเย็น ท่านใช้
 ศิลปศาสตร์วิชาเรียน เลื่องโลก นับแยะ
 จงพ่อเรียนรูไว้ ใหญ่แล้ว เป็นคุณ

๓ ๑ สุตสุสา สุตสมปนโน สุตํ ปญญาบ วฑฒติ
 ปญญาบ อตถิ ชานาติ อตถิ โญาโต สุขาวโ

๑ หมั่นสดับฟังท่านพร้อง แปลความ
 เฉลิมฉลองปัญญางาม ยิ่งแก้ว
 ไตรตรึกถอดอันความ เพียรถ่อง
 รู้เข็ดเส็ดสิ้นแล้ว แต่ตั้งสุขเสวย
 กาถาบทแรกแปลความว่า ชั้นที่ ๑ ไม่หาวิชา

ใส่ตัว ชั้นที่ ๒ ไม่แสวงหาทรัพย์ (ไว้บำรุงตน)
 ชั้นที่ ๓ ไม่ประกอบกรรมเพื่อเป็นที่พึง (แล้วทน)

จะทำอะไรในขั้นที่ ๔ เล่า.

บทที่สองแปลความตามคาถาว่า ลูก! ฉลาด
บ้างเกิด มัวคร้านอยู่ทำไม คนไม่มีปัญญาสำหรับ
เป็นผู้แบกหามภาระ (ให้เขา) คนฉลาดย่อมเป็นที่
นับถือในโลก จงเป็นคนฉลาดขึ้น ๆ ทุกวันเกิด
ลูกเอ๋ย.

บทที่สาม แปลความตามคาถาว่า คนหมั่น
สดับย่อมสมบูรณ์ด้วยความรู้ เจริญด้วยปัญญา
จากการสดับอาศัยปัญญาอบรมเข้าใจเหตุผล เหตุ
ผลซึ่งบุคคลรู้เท่าแล้ว ย่อมนำสุขมาให้.

ครูขอมอบคาถาและโคลงโลกนิติ ๓ บทนี้ให้
เป็นของขวัญ เพื่อเตือนสติในการเล่าเรียนของเธอ
เพื่อนร่วมชั้นของเธอ และขอให้เธอสอบได้ได้.

ในที่สุดครูหวังว่าเธอคงสบายดี

จากครู

อุดร ดุสิตธานี.

แบบฝึกหัดที่ ๑.

ท่านเป็นนักเรียนในโรงเรียน..... สัมมุติว่าได้
ช่วยเจ้าพนักงานจับผู้ร้ายฉกรรจ์รายคอได้คนหนึ่ง จึงเขียน
รายงานการกระทำของท่าน เสนอต่อครูใหญ่หรืออาจารย์
ใหญ่ เป็นทางการ.

สถานที่เกิดเหตุ วันและเวลา และลักษณะที่ช่วยเจ้า
พนักงาน ให้สัมมุติเขาเอง และจำหน้าชื่อโดยเรียบร้อยด้วย.

แบบฝึกหัดที่ ๒.

นายชาญ ทองแท้ บ้านอยู่ตำบลบ้านกล้วย อำเภอสว่าง
วัฒนา จังหวัดชัยนาท ได้ไปศึกษาที่กรุงเทพฯ ดำรงชั้น
มัธยมปีที่ ๖ กลับมาอยู่บ้าน คิดอยากจะตั้งโรงเรียนราษฎร
ชนที่บ้าน ได้มีจดหมายมาขอคำแนะนำจากครูใหญ่โรงเรียน
ประจำจังหวัดชัยนาทว่า จะขออนุญาตตั้งโรงเรียนได้ที่ไหน
หลักสูตรชั้นประถมศึกษาจะขอยืมจากครูใหญ่ได้หรือไม่.

สัมมุติ ให้นักเรียนเป็นครูใหญ่ แต่งจดหมายตอบ
ลงวันที่ เดือน พ.ศ.เขาเอง ใจความว่า การขอ
อนุญาตตั้งโรงเรียนต้องติดต่อกับศึกษาธิการจังหวัด ที่นั้น
มีใบขอ และระเบียบอยู่พร้อม หลักสูตรชั้นประถมศึกษา

โรงเรียนไม่มี เพราะมีงบประมาณขยับขึ้นไป ให้ไปขอ
และคัดลอกที่แผนกศึกษาธิการจังหวัด.

แบบฝึกหัดที่ ๓.

นายพิจารณ์ สุนทรพจน์ เป็นนักเรียนในโรงเรียน
ประจำจังหวัดนครพนม เขียนจดหมายถึง นายวรสิทธิ์
พรหมวงศ์ ครูของตน ซึ่งย้ายเข้ามาเป็นครูอยู่ในโรงเรียน
มัธยมวัดเทพศิรินทร์ และทำการสอนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษา
ได้พูดถึงการสอบข้อสอบประจำภาคต้น ซึ่งได้เสร็จสิ้นไปแล้ว
ก่อนปิดภาคเรียน วันที่ ๑๕ สิงหาคม ศกนี้ และได้ถึงการ
สอบวรรณคดี ซึ่งครูได้ถามเกี่ยวกับหนังสือพระราชนิพนธ์
เรื่องเวนิสวานิช มีปัญหาบางข้อที่คนไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง
และตอบคำถามไม่ได้ดี เช่น ถามดังนี้:

๑. แต่งตั้ง ตัวอย่าง ในเรื่องที่จะให้เห็น ความ หยิ่ง
ธรรมชาติของเซกส์เบียร์.

๒. องค์ที่ ๕ พิจารณาทางนาฏศาสตร์ ท่านเห็นเป็น
อย่างไรบ้าง.

๓. อธิบายข้อความเหล่านี้ และบอกด้วยว่าใครเป็น
ผู้กล่าว.

ก. ในราตรีตนครเพราะกว่ากลางวัน.

ข. ดาวทุกดวงที่เห็นคะเนจว รวออมรร้อนพลางทาง
ซบร้อง.

ขอให้นายวรดิษฐ์ช่วยอธิบายคำถามเหล่านี้ และตอบ
ให้เข้าใจด้วย.

สมมติให้นักเรียน เป็นนายพิจารณา สุนทรพจน์ เขียน
จดหมายถึง นายวรดิษฐ์ ตามความข้างบนนี้ ลงวันที่ ๓
กันยายน จำหน้าซอง ลงคำบด ที่อยู่ของผู้รับให้ถูกต้อง.

แบบฝึกหัดที่ ๔.

จากแบบฝึกหัดที่ ๒ สมมติให้นักเรียนเป็นนายวรดิษฐ์
พรหมวงศ์ ครูเก่าของ นายพิจารณา สุนทรพจน์ เขียน
จดหมายตอบ และอธิบายคำถามพร้อมกับตอบคำถามเหล่านี้
นี้ให้ด้วยการลงวันที่ในจดหมาย ให้กำหนดเอาเอง.

แบบฝึกหัดที่ ๕.

นายสิงห์คำ บุตรเลิศ บ้านอยู่ตำบลฟ้าฮ่าม ใกล้กับ
โรงเรียนปรินส์รอยแยตต์วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ เป็น
นักเรียนเก่าโรงเรียนพนิชัยการ พระนคร ได้เขียนจดหมาย

มาถึง นายอำมว นายาบุตร ซึ่งเคยเป็นครูของ นายตั้งหาคำ
ว่าในคราวปิดภาคเรียน^๕ ขอสัญญาให้ขึ้นไปเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่
และพักที่บ้านของตน แล้วถึงสภาพที่น่าเที่ยวหลาย
แห่ง เช่น น้ำตกแม่กลาง เขตอำเภอจอมทอง อำเภอ
สันกำแพงมีอุตสาหกรรมทอไหม บ่อน้ำร้อน บ่อน้ำมัน
ถ้ำเชียงดาวและเขาคอยส์เทพ ฯลฯ ประจวบกับครู
ตั้งกรานต์ ทางโน้นสนใจสนทนาร้อยนัก.

สมมติให้ น.ร. เป็นนายตั้งหาคำ บุตรเล็ก เขียนจด
หมายถึง นายอำมว นายาบุตร ตามข้อความข้างบนนี้ ลง
วัน เดือน ปี เอง.

แบบฝึกหัดที่ ๖.

สมมติให้ น.ร. เป็นนายอำมว นายาบุตรตอบจดหมาย
ตามแบบฝึกหัดที่ ๕ ของนายตั้งหาคำบุตรเล็ก ว่าขอขอบใจ
และคนตั้งใจจะไปเที่ยวให้จงได้ ลง วัน เดือน ปี ให้พอ
เหมาะกับจดหมายฉบับที่เข้ามา.

แบบฝึกหัดที่ ๗.

นายนิล ประสิทธิ์กุล เคยเป็นนักเรียนโรงเรียนมัธยม

บวรนิเวศ ได้ออกไปประกอบอาชีพส่วนตัวที่จังหวัดชลบุรี
ได้มีจดหมายมาถึง นายชำนาญ ปริญาเดวี ครูเก่าของตน
ซึ่งยังคงเป็นครู ทำการสอนอยู่ ณ โรงเรียน มัชฌิม วัดบวร
นิเวศ เกี่ยวกับการทำมาหากินของตน และในที่สุดถามถึง
เรื่องส่งมาคมนักเรียนเก่าของโรงเรียน และขอรับรองให้นาย
ชำนาญ ปริญาเดวี ช่วยส่งระเบียบการและข้อบังคับของ
สมาคมไปให้ด้วย.

ให้น.ร. เป็น นายนิล ประสิทธิ์กุล เขียนจดหมายถึง
นายชำนาญ ปริญาเดวี ตามความข้างบนนี้ กำหนด วัน
เดือน ปี เขาเอง เขียนซองและ ลงชื่อ ตำบลผู้รับให้ถูก
ต้องด้วย.

แบบฝึกหัดที่ ๘.

นางสาวอนงค์ คงคารักษ์ ซึ่งได้ย้ายตามบิดาเข้ามา
เรียนหนังสืออยู่ในโรงเรียนสตรีวิทยา ได้เขียนจดหมายไป
ถึงครูเก่าของตน ซึ่งทำการสอนอยู่ในโรงเรียนประจำจังหวัด
นครศรีธรรมราช จังหวัดจันทบุรี เกี่ยวกับความที่ตนได้
เลื่อนชั้นขึ้นไปเรียนชั้นมัธยมศึกษา แล้ว รู้สึกว่าตนยังชอบ
ในวิชาภาษาอังกฤษอยู่ ขอคำแนะนำจากครูว่า จะทำอย่างไร

ใครจึงจะเรียนได้ดีในวิชา^๕ และขอคำแนะนำหลักการ^๖หนึ่ง
ข้อ เพื่อให้เรียนได้ผลดีทุกๆ วิชา.

สมมติให้ น.ร. เป็น นางสาวอนงค์ คงคารักษ์ เขียน
จดหมายถึงครู ตามความข้างบน^๕.

๘
บทที่ ๒.

จดหมายระหว่างญาติ.

จดหมายระหว่างญาติ เป็นจดหมายที่มีไปมาระหว่าง
พี่ๆน้องๆ บิดามารดา หรือญาติผู้ใหญ่ เช่น บ้า น้า
อาว์ ฯลฯ ส่งข่าวคราวทุกข์สุข เล่าเรื่องราวของสถานที่
อยู่ เรื่องราวของการไปเที่ยวที่หนึ่งที่นี่ ส่งความคิดถึง
บุตรเขียนถึงบิดาหรือมารดา เล่าถึงการเรียนบ้าง ขอเงินค่า
ใช้จ่ายประจำเดือนบ้าง ฯลฯ.

การเขียนจดหมายถึงญาติ แบ่งเป็น ๓ พวก พวกที่
เป็นญาติผู้ใหญ่ ได้แก่ พี่ บ้า น้า อาว์ บิดา มารดา
ฯลฯ พวกที่เป็นญาติเสมอกัน เช่น ลูกเรียงพี่เรียงน้อง ฯลฯ
พวกที่ต่ำกว่า ได้แก่ น้อง จะเป็นน้องสาวหรือน้องก็ตาม
บางทีผู้เขียนเป็นผู้ใหญ่ อาจมีลูกมีหลาน ฯลฯ พวกเหล่านี้
ก็เป็นผู้ที่ต่ำกว่าโดยศักดิ์ของญาติ.

ถ้า ผู้รับจดหมายเป็นญาติผู้ใหญ่กว่า ผู้เขียน
ต้องการจะขอหมั้น สมรสนามที่ใช้สำหรับผู้เขียน
ใช้คำว่า ผม กระผม ถ้าเป็นผู้หญิง ใช้ว่า ฉัน ดิฉัน
หรือเรียกชื่อตนเอง ตามศักดิ์ของญาติ เช่น ลูก หลาน

น้อง ๆ ๑๑ บางทีเรียกชื่อตนเองตรง ๆ ส่วน สรรพนาม
ผู้รับ สำหรับจดหมายระหว่างญาติ มักเรียกศักดิ์ของ
ญาติ ถ้าผู้รับเป็นบิดา เรียกคุณพ่อ มารดา เรียกคุณแม่
ถ้าเป็นพี่ เรียกคุณพี่ แต่พี่ที่อายุไล่เลี่ยกันหรือสนิทสนมกัน
มักจะเขียนชื่อตามลงไปด้วย เช่น พจต พอนงค์ พชาญาดา
ผู้เป็นสาว ก็เรียกคุณสาว บ้า เรียกคุณบ้า ๆ ๑๑ พัง
ถึงเกิดได้ว่า มีคำว่า คุณ นำหน้าเสมอ ซึ่งแสดงความนับ
ถืออยู่แล้ว.

คำขึ้นต้น กราบเท้า กราบเรียน กราบคุณ
คำนับ ถ้าเป็นพี่ที่สนิท อาจเรียกชื่อเฉย ๆ เช่น พจตทราบ.

คำพ่วงท้าย. จะมีด้วยก็ได้ เป็นการแสดงความรัก
ของผู้เขียนกับผู้รับ เช่น กราบเท้าคุณพ่อ ที่เคารพอย่างสูง
คำนับ พจต ทนบถ กราบ คุณสูง ที่เคารพและนับถือ.

คำลงท้าย ขรรพตราจดหมายต้องมีคำลงท้าย คำลง
ท้ายมักจะคัดลอกตามคำขึ้นต้น แต่ก็ไม่แน่นักอาจจะใช้อย่าง
อื่น เช่น คิดถึง คิดถึงคุณบ้า ๆ ๑๑ คำขึ้นต้นใช้เคารพ
คำลงท้ายมักจะใช้ด้วยความเคารพด้วยความรักและเคารพ
บางทีใช้จากลูก จากหลาน จากผู้ที่รักของคุณแม่ จาก
น้องของคุณพี่ ๆ ๑๑.

ถ้า ผู้รับจดหมายเป็นญาติเสมอกัน การใช้ คำ
 เหมือนเพื่อนกัน ดิบตลกต่างถึงเรื่องจดหมายฐานมิตร
 หรือจดหมายระหว่างเพื่อน.

ถ้า ผู้รับเป็นผู้ต่ำกว่า อาจเป็นของผู้อายุน้อยกว่า
 หรือถ้าผู้เขียนจดหมายเป็นผู้ใหญ่แล้ว อาจมีลูก มีหลาน ฯลฯ
 การใช้ สรรพนามผู้เขียน ใช้คำของการเป็นญาติเป็น
 ส่วนมาก เช่น ไร้แก่น้อง ก็เรียกตนเองว่าพี่ ถ้าน้องอายุ
 ห่างไกลกันมาก บางทีก็เรียกตนเองว่าฉัน พ่อพดกับลูก
 มักจะเรียกตนเองว่าพ่อ บางทีใช้ฉัน อย่างอื่นไม่สู้เหมาะ
 เช่น พ่อพดกับลูก ใช้สรรพนามตนเองว่า “ข้า” ซึ่งมัก
 จะใช้สรรพนามอีกฝ่ายหนึ่งว่า “เอง” หรือ “แก” ด
 หยาบคายไป และเขาจะคิดไปได้ว่า ไม่ใคร่จะรักลูก
 สรรพนามผู้รับ มักจะใช้ตามศักดิ์ของญาติ ถ้าเป็นน้อง
 มักจะเรียกว่าน้อง ถ้าเป็นลูกมักจะเรียกว่าลูก ดเป็นสิ่ง
 หนาสาบซึ่งสำหรับความสัมพันธ์ทางญาติ จะเรียกอย่างอื่น
 ก็มิ คอ เรียกชื่อเฉยๆ เช่น เธอ, เจ้า เช่นบิดาพดกับบุตรว่า
 เจ้าควรจะอย่างนั้น เจ้าควรจะอย่างนั้น เป็นต้น.

คำขณติน- สำหรับผู้เขียนเป็นผู้ที่อาวุโสกว่า ผู้รับ
 มักจะเขียนชื่อ เรียกชื่อ เช่นน้องจิตร จิตราของแม่ หรือ

บางที น้องของพี่ น้องรัก ลูกรัก ลูกของพ่อ จิตต์หลาน
ของบา เช่นนี้เป็นต้น.

กำลังท่าย- มักจะเป็น ด้วยความรัก รักและคิดถึง
จากพี่ จากแม่ รักน้องมาก จากพ่อที่รักของลูก ฯลฯ
บางทีไม่มีคำลงท้าย เขียนแต่ชื่อเฉยๆ ก็มี เช่น ตัวอย่าง
พระราชหัตถเลขาของสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่ง
ทรงมาถึง สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้านิศานพดล ใน
คราวเสด็จประพาสยุโรป ร.ศ. ๓๒๖ ทรงเรียกพระเจ้าลูก
เธอว่า “หญิงน้อย” และลงท้ายด้วยพระปรมาภิไธยว่า
จุฬาลงกรณ์ ป.ร. แต่จดหมายชนิดนี้มีมากฉบับ เป็น
ทำนองจดหมายเหตุ เด่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่ทรงพบเห็น
ฉบับดังกล่าวยกมีคำลงท้ายว่า “ใจเด้นที่จะได้พบกันเดี๋ยวนี้”
และอีกบรรทัดหนึ่งว่า “หนึ่งเดือนจากพ่อ ผู้มีความรักอย่าง
ยิ่ง” ทำนองเดียวกับจดหมายอื่น ๆ เหมือนกัน.

บุตรเขยจนถึงบิดามารดา.

โรงเรียนสตรีมหาพุทธาราม,

๑๔ สิงหาคม ๒๔๕๐

กราบเท้า คุณพ่อ และคุณแม่ ที่เคารพของลูก
วันนี้ เป็นวันสุดท้ายของการเรียนภาคต้น ลูก
จึงถือโอกาสเขียน จดหมาย มา เขียน เขียนคุณ พ่อ
และคุณแม่ที่รักและเคารพของลูก

ลูกได้เรียนมาแล้วเป็นเวลาถึง ๑ ภาคเต็ม
และโรงเรียนได้ทำการสอบข้อสอบใหญ่ประจำภาคต้น
เมื่อวันที่ ๘ เดือนนี้ เสร็จก่อนหน้าทีลูกจะเขียน
จดหมายมา ๒-๓ วัน ครูได้ทำการตรวจในระ
หว่างปิด และจะทราบผลของการสอบก็ราวต้น
เดือนหน้า ซึ่งโรงเรียนทำการสอนภาคกลางต่อไป

ลูกขอกราบเรียนคุณพ่อและคุณแม่ว่า การ
สอบข้อสอบคราวนี้ ลูกทำวิชาที่สอบได้ดีมาก ไม่
จะเพาะแต่วิชาคำนวณ ซึ่งคุณพ่อเคยชมเชยลูก
เมื่ออยู่โรงเรียนที่บ้าน แม่วิชาอื่นลูกก็ทำได้ดีเช่น
เดียวกัน ไม่ใช่เป็นการโอ้อวดของลูก ทั้งนี้เนื่อง
ด้วยลูกได้ตั้งปณิธานไว้แล้วว่า จะตั้งใจเล่าเรียน

จริงๆ ให้สมกับที่คุณพ่อคุณแม่ได้สู้สุดส่ำห้สละ
เงินทองส่งมาให้ลูกเรียนในกรุงเทพฯ และลูกก็
ได้ดูหนังสือโดยมิได้เกียจคร้านเลย

ลูกมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องเรียนให้คุณ
พ่อคุณแม่ทราบว่า ลูกใคร่จะขอร้องให้คุณพ่อคุณแม่
แม่เพิ่มเงินค่าอาหารประจำเดือนของลูกให้แก่คุณ
บ้างซึ่งลูกอาศัยอยู่ด้วยอีกสักหน่อย เพราะท่านเคย
ปรารภกับลูกถึงเงิน ค่าใช้จ่าย ประจำ ครอบครัวไม่
เพียงพอ ซึ่งความจริงลูกก็เห็นใจคุณน้ามากอยู่
เพราะตั้งแต่คุณลุงได้ถึงแก่กรรมแล้วท่านก็ยากจน
ลงไปเป็นอันมาก เทยวงเตนขอขายเพื่อเอาเงิน
มาให้ลูกๆเรียนหนังสือ บางคราวก็ขาดทุน บาง
คราวก็ได้กำไรบ้างเล็กน้อย เข้าของที่ได้สะสม
ไว้เมื่อครั้งคุณลุงอยู่ ก็จำแนกแจกจ่ายที่ละชิ้น
สองชิ้นจน เกือบจะ กล่าวได้ว่า เวลา^{นี้} ไม่มีอะไร
เหลือเลย บางครั้งลูกกลับจากโรงเรียนก็ต้องช่วย
ท่านทำขนมเพื่อไปฝากเขาขาย ในยามนี้ภาวะการ
ครองชีพสูงชัน ข้าวปลาอาหารก็แพง ฉะนั้นลูก
เห็นเป็นการสมควรเหลือเกิน ที่คุณพ่อคุณแม่จะ

กรุณาเกอูกูลแก่คุณบ๊วย

สำหรับตัวของลูกเองนั้น ลูกไม่ได้ตั้งใจจะ
รบกวนอะไร คุณพ่อคุณแม่เลย ลูกพยายามประ
หยัดการใช้จ่ายทุกวิถีทาง อาหารกลางวันลูกก็รับ
ประทานในสิ่งที่จำเป็นพออั้นเท่านั้น เงินที่เหลือ
อยู่บ้างในเดือนหนึ่งๆ ลูกก็เจียดไปซื้อหนังสือ
และสมุดที่ต้องใช้ในการเล่าเรียน การเที่ยวเตร่
กับเพื่อนฝูงสนุกสนานฟังเพลงต่างๆ หรือซื้อเครื่อง
แต่งตัวหรูหราโดยไม่จำเป็น อาจกล่าวได้ว่าไม่
มีในตัวของคุณแม่เลย

ปีศาจครวณ ลูกจะไม่กลับบ้านตามที่คุณ
พ่อสั่งเอาไว้ ลูกจะช่วยคุณบ๊วยทำขนม และทบท
วนวิชาที่เรียนมา บางครั้งจะไปเยี่ยมเพื่อนนัก
เรียนที่สนิทของลูกบ้าง

ในที่สุดลูกหวังว่า คุณพ่อคุณแม่ และน้อง
เล็กๆ ของลูก คงอยู่สบายดีทุกคน

จากลูกที่รักของคุณพ่อและคุณแม่

กมลดา.

พ่อเขียนถึงลูกดึกเตือนเรื่องการเรียน.

พัทลุง

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐

ลูกรัก

เวลานี้ลูกก็กลับไปโรงเรียนแล้ว หน้า^๕ของพ่อก็คือให้การ^๕ตักเตือน^๕ ลูกอีกเช่นเคยว่าเป็นอย่างไรสำหรับความสำเร็จใน^๕ภาพหน้า^๕ของลูก ที่ลูกจะต้องอดทน^๕เล่าเรียน^๕ไปตลอด^๕ปี อย่าปล่อย^๕ตัวของลูกให้^๕หลง^๕ละเลิง^๕ไปตาม^๕ประสา^๕คนรัก^๕สบาย^๕รัก^๕สนุก^๕ จงตั้งใจ^๕อย่าง^๕แน่ว^๕แนเสีย^๕แต่^๕บัด^๕นี้ ว่าจะต้อง^๕เอา^๕การ^๕เอางาน^๕อย่าง^๕จริงจัง^๕ ถ้าหาก^๕ลูก^๕ไม่^๕สามารถ^๕จะ^๕บังคับ^๕ตัว^๕ของ^๕ลูก^๕ให้^๕ทำ^๕เช่น^๕นี้^๕ให้^๕ได้^๕แต่^๕เล็ก^๕ๆ บาง^๕ที่^๕ลูก^๕จะ^๕ไม่^๕สามารถ^๕ ทำ^๕สิ่ง^๕อื่นๆ^๕ ที่^๕ใหญ่^๕กว่า^๕นี้^๕ให้^๕สำเร็จ^๕ได้^๕เลย สำหรับ^๕การ^๕ศึกษา^๕นั้น ใน^๕ชั้น^๕ที่^๕เริ่ม^๕แรก^๕จะ^๕ฝึก^๕ฝน^๕อาจ^๕ลำบาก^๕ก็^๕จริง^๕อยู่ แต่^๕เมื่อ^๕ลูก^๕ได้^๕ประ^๕พ^๕ก^๕ติ^๕ให้^๕ชิน^๕เสีย^๕ที่^๕หนึ่ง^๕แล้ว ลูก^๕ก็^๕จะ^๕รู้^๕ส^๕ัก^๕ว่า^๕สนุก^๕ ง่าย^๕และ^๕นำ^๕เรียน^๕ และ^๕ภาย^๕หลัง^๕ลูก^๕ก็^๕จะ^๕ได้^๕รับ^๕ผล^๕ตอบ^๕แทน^๕อย่าง^๕พึง^๕พอใจ สำหรับ^๕การ^๕งาน^๕และ^๕ความ^๕ลำบาก^๕ที่^๕ต้อง^๕ผจญ^๕อยู่^๕บัด^๕นี้ นอกจาก^๕นั้น^๕จะมี^๕อะไร^๕น่า^๕ยินดี^๕

กว่าการที่ลูกจะเป็นคนที่หนึ่งในชั้น และในที่สุดก็เป็นที่หนึ่งในโรงเรียน ทั้งคู่แข่งชั้นทั้งหมดไว้ท้าย จะมีอะไรที่น่านิยมนิยมชมชื่นมากกว่าการให้ความชื่นชมยินดีแก่พ่อแม่ และการได้รับความยกย่องสรรเสริญจากครูบาอาจารย์

นี่แหละ ลูกรัก ที่จะเป็นรางวัลของลูก ถ้าลูกมีความอดสาหัส และไม่ย่อท้อต่อการเรียน แต่ถ้าลูกละโอกาสซึ่งรอลูกอยู่ขณะนี้แล้ว ชีวิตอนาคตของลูกก็อาจจะเกิดความยุ่งยากอย่างน่าเศร้าใจ ลูกจะเติบโตเป็นคนโง่เขลาและเป็นที่เหยียดหยามดูหมิ่น ลูกจงเอาใจใส่ในคำสั่งสอนของพ่อ และจงทำงานอย่างขยันขันแข็งเสียแต่เมื่อชีวิตของลูก 'ยังอยู่ในวัยเยาว์' เกิด.

แม่ของลูกส่งความรักและคิดถึงมาพร้อมกับของพ่อด้วย.

จากพ่อที่รักของลูก

ประจักษ์.

พระราชหัตถเลขาพระบาทสมเด็จพระจุลจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้า
นิภาณุมาศผดุงในคราวเสด็จประพาสยุโรป ร. ศ.
๑๒๖ (พ.ศ. ๒๔๕๐)

เมืองฮอมเบ็ค (เยอรมัน).

วันศุกร์ที่ ๖ กันยายน ร.ศ. ๑๒๖

หญิงน้อย.

เมื่อคนไม่ค่อยสบายดี นับว่าอาการเรียบขึ้น
มากแล้ว วันนั้นตอนข้างเช้าอากาศก็ค่อยยังชั่วขึ้นสัก
หน่อย แต่ฟังไม่ค่อยสบายใหม่จึงยังไม่ได้ไปอาบน้ำ
พอดกกลางวันอากาศก็กรมไปใหม่ ออกเบอที่
เต็มที คิดจะไปเที่ยวพักผ่อนเป็นหมอดูว่าฝนจะไม่ตก
จนท่วมหนึ่ง พอขึ้นรถโมเตอร์ก็ออกไปประ
เดี๋ยวหนึ่งฝนก็ลงแต่ลงน้อยๆ ในเมืองฝรั่งนี้ ถ้า
ใครมาทำทำนายเรื่องฝน สัญญาสิ่งไหนใด เป็น
ต้องจริงๆ เพราะฝนตกไม่มีมูลไม่มีที่สังเกตอะ
ไรได้ ถ้าจะไปไหนจะคอยให้ฝนหายแล้วอย่า
ได้ไปเลย ชาวเมืองเขาชินกันกับฝน ตกก็ตกไป
ทำอะไรก็ทำเรื่อยอยู่เสมอ. นี้จะไปไหนก็ไป

อย่างดีก็ทางร่มเสียหน่อย ถ้าเป็นคนธรรมดาที่ไม่
 ต้องกาง, ไปทั้งฝนได้ ก็ไม่เปียกอะไรนักหนา ที่
 สุดจวนวันนั้น ชาวบ้านกำลังนั่งกินข้าวกันอยู่กับลูก
 หลานเล็กๆ น้อยๆ กลางแจ้ง ฝนตกลงมาทีละที
 เฉยเหมือนไม่ได้ตก ทางไปไม่ช้าประมาณสักครึ่ง
 ชั่วโมง ก็ถึงเมืองแฟรงค์เฟอต์เที่ยวดูตามร้านสอง
 สามร้าน แล้วขับรถเล่นออกมานอกเมือง ซึ่งเขา
 ทำสวน หว่างถนนที่ตัดใหม่มีที่สำหรับจะปลูกดอก
 ปลูกชนแล้วบ้าง ที่ยังว่างมีอยู่มาก ในเมืองนั้น
 เราจะลงเดินเล่นไม่ได้ เพราะคนในเมืองแฟรงค์
 เฟอต์กระด้าง ไม่ใคร่เหมือนเมืองอื่นๆ ถ้าจะดู
 แล้วตอมดูไม่มีกิริยา เหตุด้วยคนในเมืองเป็น
 แหกขีวมาก ระยะทางห่างกันกับ ฮอมเบ็คเพียง
 ครึ่งชั่วโมงเท่านั้น แต่ราษฎรแปลกกันทีเดียว
 หนึ่งเรียบร้อยดั่งเด็กทั้งผู้ใหญ่ ที่นั่นจนชนเด็กๆ
 ก็ปั่นปายรำยไม่อยู่ข้างทาง รถผ่านไปเอาลูกไม้ป่า
 เป็นรองอธิดาล้อย หน่อยเพียงไม้ โคดชัน เขียนท้าย
 รถ แต่สงสัยว่าคนที่ไม่ได้มาฟังแต่เขาเล่าจะมีนัก
 ว่าฝรั่งมันแต่งตัวอย่างมิสเตอร์ อะไรหลายๆ ในเมือง

เราหรือ ที่จริงนั้นเขาแต่งไปออกหน้าออกตา
 เพราะเป็นคนค้าขาย ถ้าคนพลเมืองแล้วไม่มีอะไร
 แต่ง มีแต่เสื้อเชดกับกางเกง บางทีก็มีเสื้อก
 บางทีก็มีเสื้อขนอกไม่มีเสื้อก เรืองคอเสื้อ ผา
 ผูกคอแล้วอย่าได้ถาม มนอยนั้ก เสื้อผ้าเขยว
 เหมือนเสื้อเชด ปล่อยขายออกมข้างนอกสำหรับ
 คนทำงาน หมวกก็หมวกเก็บหรือหมวกสักหลาด
 ดำเก่าคร่ำไปทั้งตัว ผู้หญิงสวมเสื้อยาวตลอด รัต
 เหว เก่าอยู่แล้ว ยังต้องมีเสื้อก ผาขาวหุ้ม
 ข้างนอกโดยมาก ยิงเด็กแล้วยิงคะบู่คะยเต็มท
 หึ่งผู้หญิงผู้ชาย การแต่งตัวไม่มีแต่งให้งามเลย
 แต่งกันร้อนกันเย็นเท่านั้นจริงๆ ไม่ผิดอะไรกับกุ
 ลทำงาน ต่างแต่กุลทำงานในเมืองเรานั้นเป็นเมือง
 ร้อนตลอดเสื้อเสียบาง ถ้าหากว่าเมืองฝรั่งร้อน
 เหมือนเมืองเรา ขนพลเมืองก็เห็นจะใส่เสื้อน้อย
 คนเราที่มาเที่ยว มักจะเที่ยวกันแต่ในเมืองหลวง
 และมักจะดูจะพูดถึงแต่ชนผู้ดีผู้ดี ไม่เห็นหรือ
 ไม่ใคร่จะดูแลพูดถึงคนชนเลวๆ เสียขมันจึงได้
 ดังหุมากไป สังเกตได้ว่า แต่คนที่มาด้วยกันยัง

ไม่มีใครสังเกตเห็น ใช่ว่าจะไม่เห็น เวลาตาม
รถไฟ ก็เห็นแต่มันผ่านเร็วๆ แต่ไม่มีใครสังเกต
เองเท่านั้น ขากลับฝนไม่ตก ไปอยู่ไม่ถึงชั่วโมง
กลับมา ไม่ทันค่าเมือง แฟรงค์ เฟอตนั ได้เล่า แล้ว
เพราะฉะนั้นไม่ควรจะเล่าซ้ำ

ช่างถ่ายรูปที่เมืองเบอร์ลินเขียนรูปถ่ายรูปถ่าย
ขนาดใหญ่มาให้ดู เพื่อจะขออนุญาตพิมพ์เข้าไป
ขายในกรุงเทพฯ เขาเขียนดีมาก แต่ที่จะทำ
พิมพ์ไม่แน่ว่าจะทำให้ใหญ่เท่านั้นหรือไม่ เขากลับ
จะขายยากและจะขายไม่หมด เขาอาจจะทำได้รา
คาถูก เขาได้เคยพิมพ์รูปเอมเปอเรอหมั้นแผ่น
ขายราคาได้แผ่นละ ๒๕ มาร์ค รูปขนาดนั้น ถ้า
ใช้ติดที่ว่าการต่าง ๆ จะงามดีมาก กลับจะไม่ได้
ทำ เอเข็นตนนกกอหางบกกรมนนเอง ลอดซ
เป็นชาวเมืองน อยู่ทันเสมอ นั้นเป็นตัวเอเข็นค
มากรวนพบพวกคนค้าขายในเมืองเราหลายแห่ง
ไปเจอเขาที่เมืองเขาอยู่รำไป ที่จริงคนในเยอรมัน
มันนี้ รู้จักเมืองไทยไม่สู้บ่อยนัก

จุฬาลงกรณ์ ป.ร.

(๑) ขี่สิงห์โต มาแต่ประเพณีโบราณ ถ้า
 ไทรหลวงถวายพยากรณ์ผิด เช่นพยากรณ์ว่าจะ
 เห็นจันทรปราศแล้วไม่เห็น เพราะคำนวณเวลา
 ผิดเป็นต้น จะต้องถูกใส่ประจำคอลูกใหญ่ขึ้นขี่
 สิงห์โตหินประจานตัวที่ในพระราชวัง.

แบบฝึกหัดที่ ๙.

จากตัวอย่างจดหมาย พ่อเขียนถึงลูกตั้งเดือนเรื่อง
การเรียน สัมมติให้นักเรียนทุกคนเป็นนาย ประจักษ์ ปาริ
สุตธิกมด นักเรียน ชั้นมัธยมปีที่ ๕ โรงเรียน.....

“เขียนจดหมายตอบ นายประจักษ์ ปาริสุตธิกมด ผู้
เป็นบิดา ส่งค่าดากดาง จังหวัดพัทลุง เขียนใจความให้
เหมาะสมกับจดหมายของบิดาที่มีมา

ตั้งชองลงคำบดทออยู่ของผู้รับด้วย

แบบฝึกหัดที่ ๑๐.

จากตัวอย่างจดหมาย บุตรเขียนถึงบิดา

สัมมติให้นักเรียน เป็น นายเกียรติ กิตติศิลป์ บิดาของ
นางสาวกมลดา กิตติศิลป์ เขียนจดหมายตอบว่า ที่จะเพิ่ม
เงินค่าอาหารให้แก่บิดาของนางสาวกมลดานั้น เห็นชอบด้วย
จะจัดการ ตั้งแต่เดือนหน้าเป็นต้นไป กับเขียนชมเชยใน
ความดีของนางสาวกมลดาที่มีความนึกคิดอย่างผู้ใหญ่ ยิ่งทำ
ให้นายเกียรติรู้สึกเบาใจ และนิยมชมชื่นเป็นอันมาก ลง
วันที่เขาเอง

แบบฝึกหัดที่ ๑๑.

ส่งมุกีให้นักเรียนเป็นนายนิตร วัชรธรรม นักเรียนโรงเรียนมัธยม เขียนจดหมายไปถึง นายนาถ วัชรธรรม ผู้เป็นบิดา อยู่บ้านเลขที่ ๒๕ ตลาดท่าวัง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีใจความว่า เธอขออนุญาตไปพักแรมกับกองลูกเสือในระหว่างปิดภาคต้น ในการแรมคืน กองลูกเสือจะได้ไปพักในจังหวัดต่างๆ ทางภาคเหนือเป็นต้นว่าจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำปาง สุโขทัย ฯลฯ รวมเวลาทั้งหมดประมาณ ๓๐ วัน ทั้งนี้เพื่อศึกษาภูมิประเทศ การทำมาหากิน และประวัติศาสตร์ และเป็นการพักผ่อนไปในตัว ค่ารถและค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นประมาณ ๓๐๐ บาท ให้กรุณาส่งมาก่อนปิดภาค นักเรียนอาจรายงานการเล่าเรียนของตนเองและทุกสิ่งพอสมควร เวลาเขียนจดหมายส่งมุกีว่าสงครามทางภาคอาเซียมยังไม่เกิดขึ้น ควรจะเป็น พ.ศ. ๒๔๘๒-๒๔๘๓

แบบฝึกหัดที่ ๑๒.

นายذنอง ชุชาติ มีภูมิลำเนาอยู่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้เข้ามาเรียนหนังสือในจังหวัดพระนคร พักอยู่กับนายนิ

ยม รักไทย นายสนอง ชุชาติ ทำส่วนครัวปลูกผักตามคำแนะนำของครูได้ผลเป็นที่พอใจมาก เพราะนอกจากได้ผล^๕เพียงครอบครัวของ นายนิยม รักไทย อย่างเพียงพอแล้ว ยังเหลือขายได้สัปดาห์เป็นค่าขนมกลางวันทีโรงเรียนอีกด้วย โดยไม่กังวลกับคนที่บิดาส่งให้ออกมาใช้ขาย นายสนองคิดว่า จะเก็บเงินจำนวนที่บิดาให้^๕ รวมทั้งที่ได้กำไรจากส่วนครัวส่งแม่ไว้ คิดว่าสักสองปีจะพอซื้อรถจักรยานไว้ขี่ไปโรงเรียนได้โดยไม่ต้องรบกวนขอเงินจากบิดาอีก การทำส่วนครัวของนายสนอง ชุชาติ นอกจากได้ผลและให้ความหวังดังกล่าวแล้ว ยังให้ความเพลิดเพลิน และบำรุงสุขภาพเป็นอย่างดีด้วยกล่าวคือ ได้รับความเบิกบานในเมื่อได้เห็นผลงอกงามทันใจ และมีกำลังแข็งแรงหลังจากได้ทำงานพรวนดินรตนาเป็นประจำอยู่เสมอ และในประการสำคัญ นายสนอง ชุชาติเห็นว่าการใช้เวลาว่างจากการเรียนให้เป็นประโยชน์ด้วยการทำส่วนครัวปลูกผักเช่น^๕ เป็นการฝึกให้รู้จักช่วยตัวเองอีกด้วย

ให้นักเรียนเป็น นายสนอง ชุชาติ เขียนหนังสือถึงนายเสมอ ชุชาติ ผู้บิดา (ถ้าเป็นนักเรียนหญิง ให้เป็นนางสาวสนอง ชุชาติ) เล่าเรื่องให้ฟังตามใจความข้างบนนี้ กับขอ

ร้องให้บิดาช่วยแจ้งแก่น้อง ๆ ของนายส่งของ ชุชาติ ให้
ทราบถึงการกระทำของนายส่งของ กับขอให้ช่วยแนะนำ^๕
แจ้งเหตุผล เพื่อชักจูงให้ลงมือปฏิบัติบ้าง ถ้าพวกน้อง ๆ
ยังไม่ได้ทำ

(จากข้อสอบใต้ของกรมวิชาการ พ.ศ. ๒๔๗๒)

แบบฝึกหัดที่ ๑๓.

จากแบบฝึกหัดที่ ๑๒ สัมมุติให้นักเรียนเป็นนายเสนอ
 ชุชาติ บิดาของนายส่งของ เขียนจดหมายตอบ มีใจความ
 ว่า ยินดีและพอใจในการกระทำของนายส่งของ ทำให้บิดา
 เมาใจที่มีลูกที่หมักคึกเป็นผู้นใหญ่ รู้จักการประหยัด
 และหารายได้ช่วยตัวเองด้วยน้ำพักน้ำแรง และบอกว่าได้
 เอาจดหมายที่ส่งไปนั้นให้ห้อง ๆ ของนายส่งของได้ขานทั่วกัน
 กับแนะนำให้อาอย่าง และขอให้นายส่งของตั้งใจเรียนให้
 ดำรง

แบบฝึกหัดที่ ๑๔.

ตามแบบฝึกหัดที่ ๑๒ กับ แบบฝึกหัดที่ ๑๓ สัมมุติให้
 นักเรียนเป็นนายเสนาร ชุชาติ น้องชายของนายส่งของ ชุชาติ
 ซึ่งเรียนอยู่ชั้นมัธยมปีที่ ๓ โรงเรียนประจำจังหวัดสุราษฎร์
 ธานี เขียนจดหมายถึงพี่ชายบอกว่าตนได้อ่านจดหมายที่
 นายส่งของมีไปถึงบิดาแล้ว ตนพยายามจะหาอย่าง เวลา
 นี้ได้ซื้อรองเท้าผืนในสวนหลังบ้านพร้อมกับน้องสาว ซึ่ง
 ชื่อ เสนาะจิตต์ และซื้อไก่มาเลี้ยงไว้แล้วหลายตัว กับ
 ขอให้พี่ชายช่วยแนะนำการเลี้ยงไก่ให้ด้วย

แบบฝึกหัดที่ ๑๕.

สมัครใจนักเรียน ไปเที่ยวที่หนึ่งใด ในระหว่าง
โรงเรียนปิดภาคเรียนปลายปี เขียนจดหมายถึงพี่ชาย เล่า
เรื่องทำนองจดหมายเหตุ พรรณนาสถานที่ ๆ ได้เห็นในการ
เที่ยวนั้น หรือถ้าไม่ได้ไปเที่ยวไหน สมัครใจว่าตนอยู่ในกรุง-
เทพฯ หรือในจังหวัดที่ตนอยู่ เขียนจดหมายถึงพี่ชาย ซึ่ง
อยู่คนละจังหวัดเล่าเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นในจังหวัดที่
ตนอยู่ให้ฟัง ทำนองจดหมายเหตุ พรรณนาความเป็นไป
หรือเหตุการณ์.

บทที่ ๓.

จดหมายระหว่างเพื่อน.

จดหมายระหว่างเพื่อนมีเรื่องที่จะพูดมากมาย เพื่อน
ที่รักใคร่สนิทสนมกันบ้าง เพื่อนที่พอรู้จักกันบ้าง หรือเพื่อน
ร่วมงาน การใช้คำแต่ວ່ความสนิทสนมมากน้อยเพียงไร
ใช้พอเหมาะสมควร คำขึ้นต้น มักจะใช้ดังนี้ เช่น ถึง
มนต์เพื่อนรัก มนต์ที่รัก มนต์เพื่อนสนิท เพื่อนรัก คุณมนต์
ที่รัก นายมนต์เพื่อนรัก หรือเรียกชื่อย่อ ๆ มนต์ กัม แต่ถ้าว
เพื่อนนั้นเคยโตม้ตำแหน่งอาจจะยกย่อง เช่น เรียนคุณหลวง
ที่รัก เรียนคุณหลวงทนต์ถอ ฯลฯ คำลงท้าย แต่ວ່
ความสนิทสนมมากน้อย อาจใช้ เช่นเพื่อนสนิทมากกว่ารัก
รักและคิดถึง ด้วยความรัก รักมาก คิดถึงมาก ด้วยความ
คิดถึง จากเพื่อนสนิท จากเพื่อนรัก ถ้าเป็นเพื่อนไม่สนิท
นักอาจใช้ ด้วยความรักและนับถือ ด้วยความนับถือ ด้วย
ความคิดถึงเสมอ สรรพนามผู้เขียน มีทางเลือกใช้พอ
เหมาะ ฉันทน์ ผมนั้น สรรพนามผู้รับ เธอ คุณ ท่าน แก
หรือเรียกว่าเพื่อน ก็ได้ เช่น พูดว่า ฉันทน์ เห็นว่าอย่างน
เพื่อน จะเห็นว่อย่างไร คงนเป็นคน.

แสดงความเสียใจในคราวประสพเคราะห์.

๖๐๔ ถนนสีพระยา,

๑๐ กรกฎาคม ๒๔๕๐

ประธาน เพื่อนรัก

วันนี้ฉันไปซื้อของ และเจอคุณบ้าของเธอเข้า
ที่พาหุรัด ฉันได้ถามถึงทุกข์สุขของเธอ ท่านบอก
ว่าเธอกำลังได้รับเคราะห์เนื่องจากรถยนต์เกิดอุบัติเหตุ
ตกคว่ำลงระหว่างทาง ขณะที่เธอเดินทางกลับจาก
กรุงเทพฯ เธอได้รับบาดเจ็บถึงแขนและขาหัก
ฉันขอแสดงความเสียใจด้วยอย่างมากในการประ
สพเคราะห์ของเธอครั้งนี้ แต่ที่ยืนยันอยู่บ้างที่เธอ
ไม่ถึงแก่ชีวิต ฉันถามคุณบ้าของเธอถึงการพยา
บาลรักษา ท่านบอกว่าเธอได้ใช้วิธีการรักษาตามแบบ
แผนโบราณโดยแพทย์ไสยศาสตร์

เพื่อนรัก ทำไมเธอจึงมีหัวล้าสมัยเช่นนั้น
จริงอยู่ฉันไม่ได้ศรัทธาหมอไสยศาสตร์ดอก บางคน
อาจจะดีจริงก็ได้ แต่มันเป็นการเสี่ยงมากอยู่ ถ้า
เขาเก่งเธออาจจะหาย แต่โดนหมอเก๊เข้าเธออาจ
จะเสียแขนหรือมิดะนั้นอาจจะถึงชีวิตก็เป็นได้ ฉัน

อยาก จะขอ แนะนำเธอในฐานะ ที่เรา เป็น เพื่อนรัก
กัน เธอเข้ามากรุงเทพฯ เขาปล่อยเสียที่โรง
พยาบาลที่ใดที่หนึ่ง จุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาล
กลาง หรือที่ศิริราชก็ได้ จะมีดีกว่าหรือ เป็น
การแน่นอนที่เธอจะหาย เกี่ยวกับ กระดูกหักเช่น
๓ เดือนเท่านั้น.

ฉันเคยอยู่โรงพยาบาลครั้งหนึ่ง เธอคงรู้แล้ว
เมื่อระหว่างสงคราม เครื่องบินได้ทิ้งลูกระเบิด
หลงอย่างไรไม่ทราบ ไปตกอยู่ในบริเวณบ้านของ
ฉัน เวลานั้นฉันกับคนในบ้านกำลังตกใจลูกระเบิด
เพลิง ซึ่งตกอยู่โดยรอบ ฉันวิ่งพล่านเอาทราย
เทยัดดับ และชนข้าวของออกซุลมุน จึงมิได้คิด
ที่จะหลบ ฉะนั้นเมื่อลูกระเบิดสังหารตามลงมา
ฉันเคราะห์ร้ายมากกว่าคนอื่น สะเก็ดได้กระเด็น
มาถูกเข้าที่ตะโพกอาการสาหัส และถูกส่งโรง
พยาบาลโดยด่วน และโรงพยาบาลที่ฉันถูกส่งไป
นั้น คือโรงพยาบาลศิริราช.

ฉันรู้สึกขอบคุณเทวดารักษาชีวิตของฉัน ที่
ฉันถูกส่งมาโรงพยาบาลทันเวลาจึงไม่ตาย 'ไม่ใช่'

อาการของฉันไม่ควรจะตาย ฉันควรจะตายมากที่สุด
ทีเดียว หากฉันได้พบกับการพยาบาลรักษาที่ดี
ของนายแพทย์ผู้สามารถ ได้พบการเอาใจใส่ช่วย
เหลือพยาบาลจาก นางพยาบาล และ นักเรียน นาง
พยาบาล ด้วยความเมตตาปรานีฉันจึงรอดพ้น
จากมฤตยูมีชีวิตมองดูโลกได้อีกต่อไป.

ฉันอยากระบายความรู้สึกบุญคุณของโรงพยา-
บาลศิริราชซึ่งจารึกอยู่ในหัวใจของฉันมีรูปลักษณ์ ให้
เธอฟังเสียเหลือเกิน เธออาจจะไม่คุ้นเคยกับโรง
พยาบาลเท่ากับฉัน เพราะฉันเคยนอนรักษาตัว
ดงเกือบ ๔ เดือน เธอจึงไปโรงพยาบาลเสียเถิด
อย่าให้ช้าเกินกาลจะหายยาก เธอมีว่แต่กลัวโรง
พยาบาลจนมีอาการหนักเสียแล้ว หมอเทวดาก็
ช่วยเธอไม่ได้ อย่าลืมว่าเมื่อเธออย่างเข้าสู่โรง
พยาบาล เธอจะรู้สึกเบาอกเบาใจในความเจ็บป่วย
ของเธอ ฉันได้เห็นคนไข้ป่วยหนักๆ มา หมอ
ทนนรรวมทั้งนางพยาบาลและนักเรียนนางพยาบาล
ก็ถูกขอช่วยเหลือโดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย
และลำบาก แม้จะดึกคืนเพียงไรก็ตาม เธอจะ

เห็นแววตาบอกความกรุณาของนายแพทย์ เมื่อเขา
มาตรวจดูอาการ พูดจาข่มขี้มั่วแจ่มใส เขาได้
อะไรจากเรา เปล่าเลย นอกจากความรู้สึกในคุณ
ความดีของเขา ซึ่งอบรมมาในจรรยาบรรยาของ
แพทย์ เขามัวเพิกขรณ^๔ เพื่อช่วยทุกข์ของมนุษย์
ร่วมโลก ทุกชาติ ทุกภาษา ได้รับการต้อนรับ
เช่นนี้เหมือนกันหมด ฉันได้ประสพสิ่งเหล่านี้
จากสายตาของฉันทเอง แล้วฉันอดคำนึงถึงพระ-
ราชินิพนธ์ของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้า
อยู่หัว ในเรื่องเวนิสวานิชตอนหนึ่งไม่ได้ ซึ่ง
เธอคงจะเคยเรียนแล้วในชั้นมัธยมปีที่ ๕ ว่า

“อันว่าความกรุณาปราณี

จะมีใครบังคับก็หาไม่

หลังมาเองเหมือนฝนอันชื่นใจ

จากฟ้าสราดลยสู่แดนดิน ฯลฯ”

นี่แหละเธอ ฉันจึงว่าเธอควรจะไปรับการรักษา
จากโรงพยาบาล ที่ใดที่หนึ่งในพระนครเสียโดยเร็ว
จะเป็นที่อุ่นใจได้ และไม่เป็นการเสียอย่าง

แพทย์ไสยศาสตร์ของเธอซึ่งไม่มีปริญญอะไรนอก
จากความเชื่อถือเท่านั้น.

ฉนั้น ขอให้ คุณพระ สวรรค์นตรัย ช่วย กุ่ม กรอง
ให้เธอหายจาก การเจ็บป่วยซึ่งได้รับ เนื่องจากการ
ประสพอุบัติเหตุคราวนั้นด้วย.

จากเพื่อนที่รักของเธอ

บรรเลง.

แสดงความยินดีในคราวประสพโชค.

๑๐๑ ราชดำเนินกลาง หลังอาคาร ๘,
๒๕ สิงหาคม ๒๔๘๕

คุณประสาธน์ เพื่อนรัก

จากหนังสือพิมพ์รายวันหลายฉบับ ผมได้อ่านพบว่า คุณได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรในจังหวัดที่คุณอยู่ เนื่องในการเลือกตั้งเพิ่มคราว.

ผมบอกไม่ถูกว่า ผมรู้สึกใจสั่นเพียงไรในการที่มีเพื่อนรักคนหนึ่ง - ได้รับความนิยมนยกย่องจากประชาชนพลเมืองในจังหวัดเดียวกัน ถึงกับไว้วางใจเลือกให้เป็นผู้แทนของเขา เข้าสู่สภาอันมีเกียรติของชาติ.

คุณจะนึกอย่างไรก็ตาม แต่สำหรับผมก็น่าอยู่เสมอว่า เป็นคราวประสพโชคดีของคุณอย่างหนึ่ง ซึ่งความหวังของคุณตั้งแต่เป็นนักเรียนได้สำเร็จเป็นรูปขึ้นตามความตั้งใจ คุณยังจำได้ไหมเมื่อ ๑๐ ปีก่อนโน้น ขณะที่เรายังเป็นนักเรียนอยู่ด้วยกัน คุณมีหัวเอนเอียงไปทางด้านการเมือง

มากอยู่ ชอบอ่านข่าวสารเกี่ยวกับกิจการบ้านเมือง และชอบการวิจารณ์ต่าง ๆ ในด้านข้างไม่ดีบ้าง ช่างครึ่งหนึ่ง เราได้ร่วมมือกันสร้างหนังสือเขียนประจำห้องชนเล่มหนึ่ง ให้ชื่อว่า ‘ยุวพาณิश्य’ ยังไม่ทันไร เพียงฉบับแรกเท่านั้น คุณได้ถูกครูประจำชั้นเรียกไปดุเสียแล้ว เนื่องจากอุทริไปเขียนภาพการ์ตูนล้อการเมืองเข้า มีหน้าชาวยังวิพากษ์วิจารณ์แต่ในลักษณะต่างๆ แก่นำเรื่องไปฟ้อง คุณครูประจำชั้นยังเคยพูดล้อเราว่า เป็นนักเขียนปากคมนักจะต้องติดตาราง คุณยังพูดว่า ผมลับปากไว้เพื่อเป็นนักการเมือง ออกไปจากโรงเรียน แล้วผมจะไปสมัครเป็นผู้แทน พูดในสภาให้เต็มที่โดยไม่ต้องกลัวใคร ผมยังมองคุณอย่างขมๆ ด้วยไม่นึกว่าจะเป็นจริงอย่างที่พูด.

แต่บัดนี้ความเป็นจริงได้บังเกิดขึ้นแล้ว คือคุณได้เป็นผู้แทนสมความตั้งใจ ผมคิดว่าคนในจังหวัดของคุณ คงไม่ผิดหวังว่าเขาได้ผู้แทนที่ดี เพราะเท่าที่ผมสังเกตดูเห็นว่า คุณเป็นคนรักความยุติธรรม และเป็นคนจริงคนหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม เพื่อนรัก ในฐานะที่เราคุ้นเคยสนิทสนมกันมา ผมอยากจะทำหน้าที่ของเพื่อนสักอย่างหนึ่ง คือผมขอเตือนคุณว่า เมืองคุณอย่างเหยียบเข้าไปในพระที่นั่งอนันตสมาคม ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และบัดนี้เป็นรัฐสภาอันทรงเกียรติของชาติ ขอให้คุณพิจารณาตัวของคุณว่าคุณจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เห็นแก่ตัว รักษาเกียรติยศให้สมกับเป็นผู้แทนของคนทั้งชาติ และมีวินัยเป็นตัวอย่างแก่คนชั้นหลัง ๆ ต่อไป.

ในที่สุด ผมขออวยพรให้คุณพระศรีรัตนตรัย จงดลบันดาลให้คุณมีพลานามัย และสติปัญญาที่จะทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติชั่วกาลนาน.

จากเพื่อนรักเก่าของคุณ

เฉลิม.

เชอเชิญเพื่อนเนื่องในการทำบุญขึ้นบ้านใหม่.

๓๒ ถนนพระราม ๑ อำเภอปทุมวัน,

๒ ธันวาคม ๒๔๕๐

มาลี ที่รัก

เชอยังจำ มารศรี ได้หรือไม่ มารศรีซึ่งเป็น
เพื่อนเก่าของเราตั้งแต่เมื่อครั้งอยู่โรงเรียน นั้น
อยู่โต๊ะใกล้ๆ กัน เป็นคนหงิมๆ ซึ่งเราเรียกแก
ว่า ขายคัม เรียนหนังสือเก่ง ไม่มีใครสู้ จน
เราต้องไปให้แกช่วยเหลื่อเรื่องวิชา แม้แต่เลข
การบ้านเรายังต้องขอลอกจากแกเลย.

มารศรีได้แต่งงานไปแล้วกับ หลวงจรัสการ-
วินิจฉัยจนมีลูกถึง ๒ คน ไปอยู่ต่างจังหวัดเสีย
หลายปี บัดนี้ได้มาปลูกบ้านอยู่ใกล้ๆ กับบ้านฉัน
ฟังจะเสร็จแล้วเมื่อปลายเดือนก่อนนเอง.

มารศรีได้มาหาฉันที่บ้านเพื่อเยี่ยมเยียนและ
เราได้คุยกัน โอ้โฮ! มาลี เธอจะเรียกเขาว่าขาย
คัมอีกไม่ได้แล้ว เพราะเขาไม่เหมือนเมื่อเป็น
นักเรียน สวย สมากมเก่ง และพูดจ้อเป็นพายุ

บุแคม จนฉันพึ่งแทบไม่ทัน ผิดราวกับคนสะคน
กับเมื่อก่อน ฉันได้ทราบว่าคุณหลวงแกเป็นคน
กว้างขวางในสังคมนัก จึงพยายามของเราเปลี่ยน
แปลงไปด้วย.

ในการสนทนากัน มารศรีได้ถามฉันถึงเธอ
ฉันบอกว่าเธอกับฉันยังเป็นเพื่อนรักใคร่กันอยู่ ไป
มาหาสู่กันเสมอ แก่ใจมากอยากจะได้พบเธอ แก
บอกว่าวันที่ ๒๐ เดือนนี้ แกจะจัดให้มีการทำบุญ
ขึ้นบ้านใหม่ แกบอกให้ฉันเป็นตัวแทนแกช่วย
เขียน จดหมายขอเชิญให้ เธอไปในงานให้จงได้
แกกำชับว่าเธอจะต้องไป มิฉะนั้นแกจะเสียใจไม่
รู้หาย เพื่อมิตรภาพของเรา เธอจะต้องไปใน
งานนี้ให้ได้ นะมาลี.

โปรแกรมงานคู่ออกจะมโหฬาร เราจะมีกร
รับประทานอาหารราว ๑๗.๐๐ นาฬิกาในวันที่ ๒๐
มีการละเล่นของคณะดนตรีวิษัยบันเทิง และม
ีการเดินร่ำอกด้วย แกที่ได้รับเชิญร่วมร่ำขอคน
เห็นจะได้.

มารศรีบอกว่ให้เธอถึงคุณจินดาของเธอไป
ด้วยให้จงได้ เพราะแกรู้จักตึกเมื่อกครั้งยังอยู่ใน
กรุงเทพ ฯ เพื่อจะได้แนะนำให้รู้จักกับคุณหลวง
ของแก พวกเราที่จะไปมีอนงค์ นิตยา และ
ยายแอ๊ด คือ ורתัยของเรา อย่าลืมนะมาลี
ฉันจะเอารถมารับเธอเวลา ๑๔.๐๐ น. แต่งตัว
สวยๆ หน่อย.

จากเพื่อนรักของเธอ

อุไรวรรณ.

แบบจดหมายเชื่อเชิญในโอกาสต่าง ๆ.

การเชื่อเชิญในโอกาสต่าง ๆ มี ๒ อย่าง คือ เชิญ
 เชิญเป็นการส่วนตัว ดังตัวอย่างจดหมายเชื่อเชิญเพื่อน
 เนื่องในการทำบุญขึ้นบ้านใหม่ การเชื่อเชิญเช่นนี้โดยมาก
 เป็นเพื่อนที่สนิทสนมกัน หรือรู้จักกันเคยกันดี อีกอย่าง
 หนึ่งคือ เชิญเชิญเป็นทางการหรืออย่างเป็นทางการ เป็นแบบ
 ที่ใช้กันสำหรับงานใหญ่ ๆ เช่นงานมงคลสมรส การอุป-
 สัมบท หรือการอุปนักษิณ งานเช่นนี้มักมีแขกผู้
 เกียรติมากหน้าหลายตาด้วยกัน และจดหมายเชิญแบบน
 มักพิมพ์ลงบนบัตรแข็ง แต่พิมพ์ดวยกระดาษจดหมายชนิด
 คู่ก็มี ดังเช่นการอุปนักษิณ สำหรับการเชิญในงาน
 มงคลสมรสหรือการอุปสัมบท มักพิมพ์ดวยกระดาษแข็ง
 บางทีพิมพ์ดวยตัวของ บางทีก็ดุน สดวยงาม เขียนชื่อ
 ผู้รับหลังซอง.

ตัวอย่าง บัตรเชิญงานมงคลสมรสแบบต่าง ๆ.

๑.

พระยาเพชรรัตนสุทนต์ และ นางแจ่ม วงศ์อุทัย
ขอเชิญหลั้่นำพระพุทธรมณค์และประสาทพร
ในงานมงคลสมรส

ระหว่าง

นายเฉลิม เวสสุวรรณ กับ นางสาวพิมพ์ทอง
วงศ์อุทัย

ณ บ้านเลขที่..... ถนนบ้านแรก อำเภอพระนคร

วันอังคารที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๔

เวลา ๑๗.๐๐ น.

๒.

นายกเทศมนตรี

ขอเชิญ

หลั้่นนำพระพุทธรมณค์และประสาทพรในงานมงคลสมรส

ระหว่าง

สมควร เทพประสิทธิ์ กับ อรพินทุ์ นิลุล

ณ สำนักงานเทศบาล ตำบลกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

วันจันทร์ที่ ๒๔ มีนาคม ๒๔๗๖

เวลา ๑๖.๐๐ น.

๓.
ผู้ประสานงานมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง
ขอเชิญ

นาย.....
ห้องนาพระพุทธรูปและประติมากรรมในพิพิธภัณฑสถาน
ระหว่าง

นาย..... บุตร นาย.....
กับ
นางสาว..... บุตร หลวง.....

วันจันทร์ ที่ ๑๕ มีนาคม ๒๔๗๖ เวลา ๑๖.๓๐ นาฬิกา
ณ มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

ตัวอย่าง บัตรเชิญการอุปสมบท

นายสมนึก วงศ์ข้าหลวง และ นายกมล รัตตะปุระ
ณ พัทธสีมาวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร วันอาทิตย์
ที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เวลา ๑๒.๓๕ น. ออกรับ
กราบเรียนและเรียนเชิญ มาด้วยคุณธรรม เพื่อร่วม
อนุโมทนาในการอุปสมบทกัน
นางวิจิตรบรรณการ หลวงนาคราชดมภ์
นางประยูร วงศ์ข้าหลวง นายจำนง วงศ์ข้าหลวง

ตัวอย่าง บัตรเชิญฌาปนกิจ

การฌาปนกิจศพ
ณ วัดหัวลำโพง (สามย่าน)

ขุนสนองวาที

วันศุกร์ ที่ ๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐ เวลา ๑๖.๐๐ น. ยกศพตั้ง ณ ศิว堂พังครุฑม.
วันเสาร์ ที่ ๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐
เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายอาหารและบังสุกุล.
เวลา ๑๖.๓๐ น. ประชุมเพลิง.

สกุล สนองวาที บุตร
สกุล สนองวาที "

แบบฝึกหัดที่ ๑๖.

นายวิชัย วิจิตวงศ์ ได้ป่วยเป็นโรคไส้ตันอักเสบ ได้ไปทำการผ่าตัดรักษาตัว ณ โรงพยาบาลศิริราชจนหายแล้ว และได้กลับมาอยู่บ้านของตน.

นายสถิตย์ ศิริอาภรณ์ ซึ่งอยู่ในต่างจังหวัด เป็นเพื่อนชอบพอกัน ได้ทราบข่าวนี้ จึงเขียนจดหมายมาเยี่ยมฐานมิตรภาพ.

ให้น.ร. เป็นนายสถิตย์ ศิริอาภรณ์ เขียนจดหมายตามความข้างบน.

แบบฝึกหัดที่ ๑๗.

อีกฉบับหนึ่ง จากแบบฝึกหัดที่ ๑๖ สมมติให้นักเรียนเป็นนายวิชัย วิจิตวงศ์ เขียนจดหมายตอบนายสถิตย์ ศิริอาภรณ์ แสดงความชอบใจที่มีจดหมายมาเยี่ยมเยียน และเล่าถึงอาการเจ็บป่วยบ้างเล็กน้อย.

แบบฝึกหัดที่ ๑๘.

นายอำนาจ สร้อยทอง บ้านอยู่อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ได้อ่านหนังสือพิมพ์รายวันฉบับหนึ่ง พบ

ข่าวว่า มีคนร้ายพวกหนึ่ง ได้เข้าจับนายประทุม พนมไพร ในเวลาดากลางคืน ขณะที่ฝนตกหนัก ทรัพย์สินมีค่าได้คิดเป็นจำนวนเงินหมื่นบาทเศษ นายอำเภอ สร้อยทองเป็นเพื่อนรักใคร่กับนายประทุม พนมไพรมาก จึงเขียนจดหมายมาแสดงความเสียใจ และให้ความหวังว่า เจ้าหน้าที่คงจะจับกุมคนร้ายได้ในไม่ช้า.

ต่อมาให้ น.ร. เป็นนายอำเภอ สร้อยทองเขียนจดหมายถึงนายประทุม ซึ่งสมมติว่าอยู่ในกรุงเทพฯ ตามความข้างบน.

แบบฝึกหัดที่ ๑๕.

วันที่ ๕ กันยายน ศกนี้ เป็นวันคล้ายวันเกิดของนางสาวสุพร เนตรวิทย์ ซึ่งอยู่บ้านเลขที่ ๘ ถนนพหลโยธิน นางสาวสุพร ได้เขียนจดหมายไปถึงนางสาวดวงมณี บัวทอง เพื่อนของตน ซึ่งทำงานอยู่ที่ทำการไปรษณีย์กลาง อำเภอ บางรัก เชื้อเชิญให้ไปร่วมงานบวรวงศ์ที่บ้านของตนตามวันที่กำหนด และจะมีการรับประทานอาหารเวลา ๑๗.๐๐ น. นอกจากนี้มีการละเล่นอื่น ๆ อีก.

ต่อมาให้นักเรียน เป็นนางสาวสุพร เนตรวิทย์ เขียนจดหมายถึงนางสาวดวงมณี บัวทอง ตามความข้างบน

แบบฝึกหัดที่ ๒๐.

นายสุจิต เทียงธรรม รับราชการอยู่ที่ว่าการ
อำเภอโยธิน จังหวัดอุบลราชธานี ได้อ่านหนังสือพิมพ์พบ
ข่าวมงคลสมรส ระหว่างนายประสงค์ เขียววิชา กับ นาง
สาวบุบผา ภมรนิม ซึ่งกำหนดกระทำในวันที่ ๓๐ เดือนธันวาคม
ปีที่ ๒๖ ถนนจักรพงษ์ อำเภอพระนคร.

เนื่องจากนายสุจิต เทียงธรรม เคยเป็นนักเรียนร่วม
โรงเรียนและร่วมชนกนากับนายประสงค์ และมีความรัก
ใคร่สนิทสนมกันดี จึงมีจดหมายมาแสดงความยินดี และ
อวยพร.

สมมุติให้ น.ร. เป็นนายสุจิต เขียนจดหมายตาม
ความข้างบน.

แบบฝึกหัดที่ ๒๑.

หนังสือพิมพ์ได้ลงข่าวการแต่งตั้ง รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวง เกษตรการรัฐมนตรี และผู้ช่วยเลขานุการรัฐ
มนตรี ในรายชื่อเหล่านี้ ได้มีร้อยนายคำสดรา นามต้นทรอยู่
ด้วยผู้หนึ่ง ซึ่งได้ถูกแต่งตั้ง เป็นผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงศึกษาธิการ.

นายประภาทรพยอนนัค ซึ่งเคยเป็นเพื่อนร่วมราชการ
กันมาจากต่างจังหวัด และสนิทสนมกันดี ได้มีจดหมายมา
แสดงความยินดี และอวยพร.

สมมติให้นักเรียนเป็นนายประภาทรพยอนนัค เขียน
จดหมายถึงนายคำศรานามสุนทรตามความข้างบนนี้ เขียน
ชื่อและลงนามผู้รับให้ถูกต้องด้วย.

แบบฝึกหัดที่ ๒๒.

เกณณี ทวีภักย์.

ฉันเพิ่งค่อยยังชั่วจากการเจ็บป่วยครั้งใหญ่นี้ ยังเขียน
หนังสือไม่ใคร่ไหว แต่ถึงกระนั้นฉันก็พยายามเขียนถึงเธอ
เพื่อแสดงความรักใจไมตรีจิตอันดีงามของเธอ ที่เขียน
จดหมายมาเยี่ยมเยียนฉัน เป็นการที่น่าชื่นใจเหลือเกินสำหรับ
คนเจ็บป่วย ซึ่งต้องนอนแหว่งอยู่บนเตียงเป็นเวลายาวนาน
และมีเพื่อนฝูงเอาใจใส่เป็นทุกข์ถามถึงข่าวคราว ฉันไม่
สามารถจะหาคำพูดอะไรมาบรรยาย ความรู้สึก ชอบคุณของ
ฉันที่มีต่อตัวเธอได้ ฉันอ่านจดหมายของเธอซ้ำแล้วซ้ำอีก
ไม่รู้จักเบื่อเลย ฉันประหลาดใจที่ตัวเธอได้มานั่งสนทนากับฉันอยู่ใกล้ๆ
กับฉัน มีอะไรก็เล่าเพื่อนรักที่จะทำให้ฉันเจ็บปวดบ่น

เป็นลู่เท่ากับอชยาศัยในตรีษัตรีของมิตร ไม่ว่าจะมาเยี่ยม
เยี่ยมด้วยตนเอง หรือด้วยจดหมาย.

ฉันขอส่งความรักและความคิดถึงมายังเธอด้วย.

อชยาศัย

จากจดหมายฉบับนี้^๕ ให้นึกเรียนเขียนเป็นจดหมาย
ฉบับหนึ่ง ในนามของ เกษณี สัมมติว่าเป็นจดหมายฉบับ
แรกที่มาเยี่ยมเยียน^๕ อชยาศัย และทำให้อชยาศัยต้องตอบ
ด้วยข้อความข้างบนนี้.

เรณูควีน

บทที่ ๔.

จดหมายระหว่างผู้สมัครเกี่ยวข้องกับกัน

จดหมายระหว่างผู้สมัครเกี่ยวข้องกับกันมากมาย แตกต่างกับจดหมายระหว่างญาติ จดหมายระหว่างเพื่อนหรือจดหมายราชการ สำหรับจดหมายผู้สมัครเกี่ยวข้องกับกัน อาจจะเกี่ยวข้องกับในระหว่างการงานการติดต่อค้าขาย และมีลักษณะไปในทางค้าขายมาก ในประมวลบ่งได้ว่า แบบการค้าขายอย่างง่าย ๆ มีข้อสังเกตสำคัญอยู่อย่างหนึ่ง คือการติดต่อในกิจธุระ เมื่อเป็นจดหมาย จะต้องพูดเฉพาะการงาน ไม่มัวข้อความเป็นส่วนตัว หรือพูดเล่น เจรจา มีบทความสั้น ๆ เจาะจงเฉพาะกิจธุระเท่านั้น ผู้รับมักจะเป็นผู้รู้จักกัน โดยการติดต่อเช่นดังชื่อของ หรือว่าจ้างทำสิ่งของ หรืออาจจะไม่เคยรู้จักกันมาก่อนก็ได้ การติดต่อในระหว่างการงานนี้มาก เช่นติดต่อกับหนังสือพิมพ์ ติดต่อกับห้างร้านขายของ ติดต่อกันในหน้าที่การเมือง ติดต่อกันโดยช่วยเหลือกิจธุระ ติดต่อกันโดยว่าจ้างทำสิ่งของต่าง ๆ ๑๓ ๑.

คำขึ้นต้น. ใช้คำสุภาพอ่อนหวาน เช่น ถึง แง่ความ เรียน กำนัด กำนัดมายัง แง่ความมายัง เรียนมายัง ๑๓ ๑.

คำสั่งท้าย. ใช้ ด้วยความนับถือ ขอแสดงความนับถือ
ด้วยความนับถืออย่างยิ่ง ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง ขอ
แสดงความนับถืออย่างสูง ๑๓ ๑.

สรรพนามผู้เขียน. ข้าพเจ้า ผม คณิน.

สรรพนามผู้รับ. ท่าน หรือผู้ที่เคารพอย่างสูงอาจใช้ ได้
เท่า เช่น ถึงพระภิกษุสงฆ์ เป็นต้น.

ว่าจ้างพิมพ์บัตรแต่งงาน.

ร้านวิบูลกรรม จ.ว. พินธุโลก.

๒๓ เมษายน ๒๔๕๐

ท่านผู้จัดการร้าน จ. ศิลป์

ข้าพเจ้าต้องการจะว่าจ้างร้านของท่านให้พิมพ์
บัตรมงคลสมรส เป็นจำนวน ๕๐๐ แผ่น พิมพ์
ด้วยตัวทองลงในกระดาษแข็งอย่างดี ขนาด ๙×๑๔
ซ.ม. บรรจุข้อความดังนี้:—

หลวงสุกกิจเกษตรการ และ นายสาโรช รัตนกร
ขอเชิญหลั่งน้ำพระพุทธรมณฑ์และประสาธพร
ในงานมงคลสมรส

ระหว่าง

นายสมชาย สุกกิจ กับ นางสาวรัตนา รัตนกร
ณ บ้านเลขที่ ๖๘ ตลาดในเมือง จังหวัดพินธุโลก
ณ วันอังคาร ที่ ๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๐

เวลา ๑๖.๓๐ นาฬิกา

ไม่ทราบว่าคุณจะคิดราคาเท่าไร โปรดแจ้งให้
ข้าพเจ้าทราบด้วยจะได้ อนุญาตให้ส่งจ่ายในนามร้าน
ของท่าน ณ ที่ทำการไปรษณีย์สถานหัวลำโพง.

ขอได้รับความนับถือ

สมชาย สุกกิจ.

แสดงความขอใจในการช่วยเหลือกิจการ.

ที่ ๓๔๕๗

กองอำนวยการกลาง,

ศาลาแดง พระนคร.

วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๔๘๑
แจ้งความมายัง นาย.....

เนื่องจากท่านได้ช่วยเหลือ กิจการสภาภาษาต
สยามในการจัดรับสมาชิกและงานวันภาษาตมาแล้ว
นั้น นับว่าได้มีอุปการคุณแก่สภาภาษาตสยาม
ส่วนหนึ่ง ที่ประชุมกรรมการเจ้าหน้าที่ จึงลง
มติให้ท่านได้รับเหรียญภาษาตสมนาคุณชั้น ๓.

สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระ
พันวัสสา อัยิกาเจ้า สภานายิกาสภาภาษาตสยาม
จึงโปรดเกล้าฯ พระราชทานเหรียญภาษาตสมนา
คุณชั้น ๓ นีไว้เป็นพระลิกสับไป.

ได้ส่งเหรียญมาด้วยความยินดี และขอ
อวยพรให้เจริญสุขทุกประการ.

ขอแสดงความนับถือ

พิชัยญาติ

(เจ้าพระยาพิชัยญาติ)

อุปนายกผู้อำนวยการสภาภาษาตสยาม.

ติดต่อกับหนังสือพิมพ์เพื่อลงแจ้งความ.

ห้างกมลเลิศพาณิชย์ พาหุรัด,

๑ กันยายน ๒๔๕๐

เรียน ท่านผู้จัดการแผนกแจ้งความหนังสือพิมพ์
ประชากร

ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะลงแจ้งความใน
หนังสือพิมพ์ของท่าน ตามข้อความข้างล่างนี้เป็น
เวลา ๑๕ วัน ตั้งแต่วันที่ ๕ ถึงวันที่ ๒๐ เดือนนี้.

ห้างกมลเลิศพาณิชย์ ถนนพาหุรัด

โทร. 10384 ขายผ้า (ปลีก-ส่ง)

จำหน่ายเครื่องสำอางทุกชนิด รับตัดเสื้อ รับ
เป็นเอเยนต์สินค้าต่าง ๆ ทุกจังหวัด.

ท่านจะ คิดอัตรา ค่าแจ้งความ เป็นจำนวนเงิน
เท่าไร กรุณาแจ้งให้ทราบด้วย.

ขอได้รับความนับถือ

นายกมล เลิศพาณิชย์

(เจ้าของและผู้จัดการ.)

จดหมายถึงหนังสือพิมพ์เพื่อแก้ไขว.

ถนนลาดหญ้า จ.ว. ชนบุรี.

๓๐ มิถุนายน ๒๔๕๐

เรียน ท่านบรรณาธิการหนังสือพิมพ์สุโขทัย
ด้วยหนังสือพิมพ์ของท่านได้ลงข่าวว่า เมื่อ
วันที่ ๑๐ เดือนนี้ว่า มีชายคนหนึ่ง ชื่อ นาย
ทองสุข พยัคฆภูมิ ได้ประกอบการโจรกรรมจน
ถูกเจ้าหน้าที่จับตัวไปนั้น.

ข้าพเจ้าขอ ความ กรุณาให้ ท่าน ช่วย แก้ข่าว
และแจ้งแก่ประชาชนทราบด้วยว่า ในสกุลของ
ข้าพเจ้าไม่มีคนชื่อ ทองสุข นี้ด้วยเลย.

ขอได้รับความนับถือจากข้าพเจ้า
นายสิงห์ พยัคฆภูมิ.

ติดต่อกับขอทราบระเบียบการ.

ที่ว่าการอำเภอบ้านแพ้ว จ.ว. สมุทรสาคร.

๕ กันยายน ๒๔๕๐

ท่านผู้จัดการ ประมวลศิลป์

ตามแจ้งความของท่านลงในหน้าหนังสือพิมพ์
ว่า รับทำการสอนวิธีดัดภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส ส
หวนเลข บัญชี ทงภาษาอังกฤษและไทย และ
ออร์แกน ตามโน้ตสากลนั้น.

ข้าพเจ้ามีความสนใจในวิชาภาษาอังกฤษและ
วิชาบัญชี เป็นอันมาก ฉะนั้นกรุณาส่งระเบียบ
การให้ข้าพเจ้าตามตำบลข้างบนนี้ด้วย.

ขอแสดงความนับถือ

นายบุญรอด สาธารณะกิจ.

ถวายพระพรในวันขึ้นปีใหม่และคำตอบ.

(หนังสือที่ได้ออกทางโทรเลข.)

ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทราบบ้างละเอง
 ขลุ้พระบาท.

ณ เมืองไลซานน์ สวิตเซอร์แลนด์

ในมหามงคลดิถีขึ้นปีใหม่ วันที่ ๑ มกราคม
 พุทธศักราช ๒๔๕๐ น ข้าพระพุทธเจ้า ขอพระ
 ราชทานพระบรมวโรกาส ถวายพระพรชัยมงคล
 ในนาม คณะรัฐมนตรี และบรรดาข้าราชการ ทัง
 หลาย ฝ่ายทหาร และพลเรือน และอาณาประชาร
 ราชวร ขอคุณพระศรีรัตนตรัยได้คุ้มครองรักษา
 พระองค์ให้ทรงพระเกษมสำราญปราศจากโรคาพาธ
 เพื่อ ทรง ทำนุ บำรุง ประเทศชาติ และรัฐธรรมนูญ
 ทรง เพิ่ม พูล ศานติสุข ของ อาณา ประชาราชวร ชว
 กาลนาน.

ข้าพระพุทธเจ้า พลเรือตรี ถ. อังรณาวาสวัสดิ์
 นายกรัฐมนตรี.

๒ มกราคม ๒๔๕๐

ขอ ขอบใจ ท่าน ทั้งหลาย อย่าง แท้จริง ที่ได้
แสดงความปรารถนามาสำหรับวันปีใหม่ ซึ่งข้าพ-
เจ้า ขอ สนอง ตอบ ความ ปรารถนา นั้น ด้วย ความ
จริงใจ.

ข้าพเจ้า หวังใจอย่าง แน่نونว่า ในรอบปี
พุทธศักราช ๒๔๕๐ นี้ ปวงประชาชนของข้าพเจ้า
จะได้รับความสุข ความเจริญรุ่งเรือง และความ
สำราญยิ่งขึ้นไปอีก.

(พระปรมาภิไธย) ภูมิพล.

๘ มกราคม ๒๔๕๐

แสดงความเสียใจในการที่ลาออกจากตำแหน่ง.

(ถ้าหาก นายพระหัตถ์สมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า
องค์ภานายิกาแห่งสหราชอาณาจักร ได้ทรงมีถึง เจ้า
พระยาพิชัยญาติ แสดงความเสียพระทัยในการที่กราบ
ถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งอุปนายก แห่งสหราชอาณาจักร—จาก หนังสือพิมพ์ พระราชทาน เพื่องค์พ เจ้าพระยาพิ-
ชัยญาติ พ.ศ. ๒๔๘๘).

วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๒
ถึง เจ้าพระยาพิชัยญาติ

ตามที่เธอมีหนังสือถึงฉัน ขอให้ให้นำความ
กราบบังคมทูล พระราชทานกราบบังคมลาจากตำแหน่ง
อุปนายกสหราชอาณาจักร โดยเหตุที่มีอาการป่วย
ไข้ประจำตัว และกำลังร่างกายไม่แข็งแรงตั้งแต่
ก่อนนั้น ฉันได้ทราบแล้วด้วยความเสียใจเป็นอย่างยิ่ง.

ตำแหน่งอุปนายกอันวายนั้น ตามความเห็น
ของฉัน เห็นว่า ยากที่จะหาผู้ดำรงให้เหมาะได้
ที่ฉันเห็นเช่นนั้นก็เพราะว่า ตำแหน่งเช่นนั้นเป็น

ตำแหน่งกิตติมศักดิ์ ไม่มีเงินเดือน มีหน้าชา
 ยังจะต้องควักเงินส่วนตัวออกให้อีก แต่ต้องควบคุม
 การงานขององค์การสาธารณกุศลซึ่งใหญ่ที่สุดใน
 ประเทศ และมีเงินของประชาชนบริจาคให้
 ไว้ด้วยความเชื่อถ้อย ๒ ล้านบาทกว่า ฉะนั้น
 ผู้ที่จะดำรงตำแหน่งนี้ได้ดีและเหมาะสม จึงจำเป็น
 ๒๔๕๕ จะต้องเป็นผู้ที่มีทั้งกำลังทรัพย์กำลังปัญญา และ
 ความสามารถที่จะปฏิบัติงาน ประกอบด้วยความ
 สุจริต ซื่อตรง และกว้างขวางเป็นที่เคารพเชื่อถือ
 และไว้วางใจของประชาชนทุกชั้นเช่นตัวเธอ แต่
 เมื่อมีเหตุจำเป็นเกินกว่าที่ควรใช้เจ็บเกิดขึ้นเช่น
 ๒๔๕๕ นี้ ก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่จะต้องคิดถึงการพักผ่อน
 รักษาตัวเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นจึงได้นำความกราบ
 บังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทตาม
 ความประสงค์แล้ว แต่ขอบอกให้ทราบว่า ฉันทมี
 ความเสียดายยิ่งนัก ด้วยในระยะเวลา ๘ ปีที่เธอ
 ดำรงตำแหน่งอุปนายกผู้อำนวยการ เธอได้ทำให้
 ๒๔๕๕ ฉันทสิ้น ความ วิตกกังวลใน ฐานะ และ กิจการ ของ
 สภาเทศบาลทั้งหมด ซึ่งเป็นเหตุหนึ่งที่จะช่วยให้ความ

เบิกบานใจแก่ฉัน อันเป็นบุญคุณของเธอที่มีอยู่
แก่สภากาชาตนั้นเป็นอเนกประการ แม่เธอจะมี
ได้ดำรงตำแหน่งอุปนายกผู้อำนวยการแล้ว ก็ขอ
ให้สภากาชาตได้สนองคุณเธอ ดังเช่นเคยมาแล้ว
ตลอดไปเถิด.

สว่างวัฒนา

สถานายิกา.

๖๘ ศักดิ์พิณใบไม้

๖๙ ศักดิ์พิณใบไม้

แบบฝึกหัดที่ ๒๓.

คุณหญิง พ. และบุตรธิดาของเจ้าพระยา พ. ได้มีหนังสือเป็นทางการ แจ้งความจำนงค์ไปยังกรมศึดปากรว่า มีศรัทธาจะพิมพ์หนังสือสำหรับแจก เป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพเจ้าพระยา พ. ดังเรื่องหนึ่ง ขอให้กรมศึดปากรช่วยเหลือเรื่องหนังสือที่จะพิมพ์.

สมมติให้ น.ร. เป็นบุตร หรือ ธิดาของเจ้าพระยา พ. ทำจดหมายฉบับหนึ่ง ในนามของคุณหญิง พ. ส่งไปยังกรมศึดปากร.

แบบฝึกหัดที่ ๒๔.

ต่อเนื่องจากแบบฝึกหัดที่ ๒๓ ให้ น.ร. ทำเป็นหนังสือกรมศึดปากรตอบแนะนำว่า ให้พิมพ์เรื่องเที่ยวเมืองพระมาซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เพราะเป็นหนังสือที่ดีโดยประการทั้งปวง และเป็นหนังสือเรื่องใหญ่เหมาะแก่ที่จะพิมพ์แจกในงานนี้.

แบบฝึกหัดที่ ๒๕.

นายคิน โพนดง ตั้งบ้านเรือนอยู่เลขที่ ๘ ในตลาดจังหวัดสุวรรณโลก มีสินค้าคือ เสาไม้เต็งรัง เบ็ดอกไม้

โปรง นามังและซม้ง เมื่อได้ทราบข่าวที่ห้างวนากรใน
ตลาดจังหวัดพิษณุโลก เป็นพ่อค้าขายส่งสินค้าของป่าไปยัง
กรุงเทพฯ นายคิน โพนแดง ก็อยากบอกขายสินค้าของ
ตนด้วยราคาถูกโดยขายเหมาทั้ง.

สมมติให้ น.ร. เป็นนายโฮ้ แหววนา ผู้จัดการห้าง
วนากร เขียนจดหมายตอบนายคิน โพนแดง กล่าวตอบ
รับรองว่าจะซื้อ เต่าไม้เต็งรัง เปลือกไม้โปรง นามังและ
ซม้ง โดยต้องทำสัญญาซื้อขายกันเป็นรายเดือน เดือน
หนึ่งจะต้องส่งมากน้อยเท่าไร ราคานั้นตกลงกันตามสมควร
จะได้ส่งผู้ช่วยไปตรวจดูสินค้า ณ วันที่ ๓๐ เดือนหน้า
และขอเชิญนายคิน โพนแดง มายังห้างวนากรเพื่อทำสัญญา.

แบบฝึกหัดที่ ๒๖.

ร้านศรีอยุธยาพิมพ์ดีด ตั้งอยู่หลังกรรรางสี่กั๊กเส้า-
ชิงช้า พระนคร โทร. 199865 มีความประสงค์จะแจ้ง
ความลงในหนังสือพิมพ์ "พิมพ์ไทย" เป็นเวลา ๓ เดือน มี
ข้อความว่า ช่อม ช่อ ชาย และแตกเปลี่ยนพิมพ์ดีด
อัดสำเนา เครื่องคิดเลข ด้วยราคาเยาว์ และตามอัตรา
แจ้งความ.

ในงานราตรีบรร ^{ซึ่งได้จัดขึ้น ณ พระราชวังสราญรมย์}
 เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๔๙๐ ^{เนื่องในงานนี้ได้มีการรับ-}
 ประทานอาหารแด่ภคินี ^{กษัตริย์}

สมเด็จพระเจ้า ^{สมเด็จพระเจ้า} น.ร. เป็นนายกสมาคม ทำหนังสือแสดงความ
 ความขอบใจไปยังนายเสนาะ ศิริระสำราญ.

บทที่ ๕.

จดหมายติดต่อกับห้างและร้านขายของ.

จดหมายระหว่างผู้ทบทวนจะเกี่ยวข้องกับจดหมายติดต่อกับห้างและร้านขายของ น่าจะเป็นอย่างเดียวกัน เพราะในประมวลกล่าวถึง จดหมายผู้ทบทวนจะเกี่ยวข้องกับแบบการค้าขายอย่างง่าย ๆ ส่วนจดหมายติดต่อกับห้างและร้านขายของ มีการตอบแสดงถึงความจำเป็นตามแจ้งความต่าง ๆ และมุ่งหมายจะกล่าวถึงเฉพาะการสมัครงานตามแจ้งความ หรือตั้งข้อสันนิษฐานตามแจ้งความ ฉะนั้นตัวอย่างในจดหมายชนิดนี้จึงทำให้ตรงกับประมวล มี จดหมายสมัครงาน กับตั้งข้อสันนิษฐานตามแจ้งความ.

การเขียนจดหมายชนิดนี้ ใช้คำชนิดนี้ คำดังท้ายศัพท์นามผู้เขียน ศัพท์นามผู้รับ ทำนองเดียวกับจดหมายระหว่างผู้ทบทวนจะเกี่ยวข้องกับ.

สำหรับเนื้อหาของจดหมายสมัครงาน ผู้เขียนควร
จะกล่าวดังนี้:—

๑. ทราบข่าวว่าทางบริษัท ห้างร้านหรือสถานที่
ที่ต้องการจ้างคนงานนั้น ต้องการคนเข้าทำงานโดยการ
ประกาศแจ้งความลงในหนังสือพิมพ์ ในวิทยุ หรือเปิด
ประกาศหน้าบริษัทห้างร้านนั้น.

๒. แสดงคุณสมบัติของผู้สมัครโดยละเอียด เช่นชอบ
ได้ชั้นไหน ชำนาญในวิชาใด เคยทำงานที่ไหนบ้างหรือ
เปล่า มีความประพฤติเป็นอย่างไร สถานที่บางแห่งต้อง
การทราบอายุ โสดหรือแต่งงานแล้ว ก็ต้องบอกไปด้วย.

๓. แสดงความจำนงค์ที่จะเข้าทำงานนั้นด้วยความ
ตั้งใจจริง และความหวังว่าจะได้รับความกรุณาพิจารณา
รับเข้าทำงานนั้น.

การส่งซองซอง จะต้องเขียนรายละเอียดสั้นๆลงไป
เพื่อมิให้ผู้ขายเข้าใจผิดหรือสงสัย ถ้าส่งผิดจะต้องเสียเวลา
ที่จะส่งคืน และเปลืองค่าไปรษณีย์โดยไม่จำเป็น เช่นส่งมุก
ว่า ส่งซองเครื่องวิทยุ จะต้องบอกว่าชนิดอะไร ก็หลุด
ใช้ไปอย่างไร ตลอดจนราคาเครื่องอะไร หรืออย่างอื่น
เช่น เสื้อเชิ้ต จะต้องบอกชนิดของผ้า แขนสั้นหรือยาว
ขนาดตัวเท่าไร ขนาดคอเท่าไร และราคาเท่าไร ดังนั้น
เป็นต้น การติดต่อทางการค้าขายจะต้องใช้ความระมัด

ระวังรอบคอบเป็นพิเศษ เพราะผิดไปแล้วจะเปลี่ยนคืนเป็น
การลำบาก การตั้งสินค้า ถ้าผู้ตั้งอยู่ต่างจังหวัดกับผราช
การตั้งเงินจะต้องตกลงกัน บางทีถาคัดคอกันจนใจเหวเขว
ใจ ผู้ตั้งสินค้าอาจจะรับเงินเป็นงวดๆ ภายหลังก็ได้ แต่
ถ้าไม่เคยคัดคอกันเลย จะต้องชำนาคเงินโดยตั้งจ่ายในนาม
ของบริษัทหรือห้างร้านนั้นๆ หรืออาจตั้งเป็นเช็คไปรษณีย์
ก็ได้แล้วแต่ความสะดวก การตั้งซื้อของมากๆ มักจะได้ลด
เป็นพิเศษ โดยมากในใบโฆษณา หรือแจ้งความเขาเรียน
ราคาขายปลีกและขายส่งไว้ให้นั้นด้วย เมื่อต้องการชนิด
ไหน เเท่าไร ก็บวกคูณราคาตั้งไป แล้วตั้งเงินตามราคา
นั้น ส่วนค่าส่งเขามักจะบอกให้เราคิดเข้ากับผู้ตั้งหรือผู้ซื้อ.

แบบโฆษณาหาคนงานในหนังสือพิมพ์.

ธุรกิจ.

บริษัทในเขตเวสต์คาลิฟอร์เนีย
 ๘ ราชดำเนิน ต้องการพนักงาน
 งานชวเลข และ พิมพ์ดีด ภาษาไทย
 ๓ ตำแหน่ง.

บริษัทชาวต่างประเทศบริษัท
 หนึ่งในประเทศไทย ต้องการพนักงาน
 งาน ชวเลข และ พิมพ์ดีด ภาษา อังกฤษ ๓ ตำแหน่ง.

ครอบครัวไทย ครอบครัวหนึ่ง
 ต้องการคนเลี้ยงเด็ก ๓ คน พูด
 ภาษาอังกฤษได้.

ติดต่อโดยทางจดหมาย กับ
 “ป” หนังสือพิมพ์.

ต้องการ.

พนักงานเดินตลาด ขาย รถ
ยนตร์นั่งและรถยนตร์บรรทุก กับ
ห้างร้านทั่วไป ที่จำหน่ายงานมา
แล้ว เงินเดือน และคอมมิชชั่น.

ส่งจดหมายที่คู่ ๓๘.

ที่ประชากร.

(ประชากร พุทธที่ ๒๗ ถึง ๕๐)

ข้อสังเกต.

การแจ้งความเพื่อรับคนเข้าทำงานของบริษัทห้างร้าน
ที่ประกาศลงในหนังสือพิมพ์ ในปัจจุบัน บางแห่งมักจะไม
บอกว่า บริษัท ห้างหรือร้านใด ๆ ต้องการ เพียงแต่ให้คิด
ต่อกับทางหนังสือพิมพ์เท่านั้น ดังแบบประกาศที่นำมาให้ดู
บางแห่งก็บอกทีเดียว เช่นบริษัทในเขตเวรจจากัดเป็นต้น
การที่ไม่บอกแน่ชัดผู้สมัครจำเป็นต้องติดต่อเป็นทางจดหมาย

ไปยังโรงพิมพ์ที่ต้งแจ้งความนั้น โดยเขามันแผนกติดต่อไว้
ให้แล้ว เช่น ในที่นี้ ก็ให้ติดต่อกับ “ป” หนังสือพิมพ์
หรือบางที เขาบอกสถานที่ที่ให้ส่งจดหมายไป เช่น ส่ง
จดหมายที่ ๓๘ ที่ประชากร ดังนี้เป็นต้น.

๑๖๖๘ มขธก ๑

ข้าพเจ้า จอมพลเรือที่ ๑๖ แห่งประเทศไทย นม
ขอเรียนให้ทราบถึงเรื่องการติดต่อของข้าพเจ้า
๑๖๖๘ ในที่นี้ ๑๖ ที่ได้รับเรื่อง การจะไปพบ
ข้าพเจ้าที่จังหวัดปัตตานี และตามแผนที่ ให้

ข้าพเจ้า ๑

ข้าพเจ้า เสนอเรื่องขึ้นแก่กรม ออรัล
๑๖๖๘ ขอร้องให้ ข้าพเจ้าให้รับในนาม
ของข้าพเจ้าขึ้นต่อข้าพเจ้า ข้าพเจ้าไม่
สามารถที่จะไปพบข้าพเจ้าที่จังหวัดปัตตานี
ข้าพเจ้าไม่
ข้าพเจ้าไม่
๑๖๖๘ ข้าพเจ้าไม่
ข้าพเจ้าไม่
๑๖๖๘ ข้าพเจ้าไม่
ข้าพเจ้าไม่

จดหมายแสดงความจำนงถามแจ้งความ
ขอสมัครงาน.

บ้านเลขที่ ๒๓ ถนนหลานหลวง พระนคร.

๑ กันยายน ๒๔๕๐

เรียน ท่านผู้จัดการบริษัทยูไนเต็ควีค จำกัด
ตามประกาศแจ้งความของท่านลงในหนังสือ
พิมพ์ประชากร ฉบับวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๔๕๐
นี้ว่า ต้องการพนักงานชวเลขพิมพ์ดีดภาษาไทย
๑ ตำแหน่ง.

ข้าพเจ้าขอ แสดงความจำนงสมัครเข้าทำงาน
ตำแหน่งนี้ในบริษัทของท่าน ข้าพเจ้าอายุ ๒๗ ปี
และยังเป็นโสดอยู่ ได้เคยเรียนวิชาชวเลขและ
พิมพ์ดีด ทั้งไทยและภาษาอังกฤษจากโรงเรียนชว-
เลขพิมพ์ดีดสัมพัทธ์ ซอยวัดแก้วฟ้า ถนนสีพระยา
มีความชำนาญ สามารถพิมพ์ได้ นาที ละ ๘๐ คำ
สอบไล่ได้ และรับประกาศนียบัตรจากโรงเรียน
แล้ว.

ขอรายละเอียดเพื่อสั่งซื้อสินค้า.

บางมูลนาคพาณิชย์ อำเภอบางมูลนาค,
จังหวัดพิจิตร.

๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐

ค่านับมายัง ท่านผู้จัดการแผนกขาย บริษัท
ประชาช่าง

เนื่องด้วยท่านได้จัดพิมพ์แบบเรียนของกระทรวงศึกษาธิการทุกชนิดจำหน่าย และปรากฏว่าเป็นที่นิยมกันแพร่หลายในต่างจังหวัด ทั้งนี้เพราะแบบเรียนที่ท่านจัดพิมพ์นั้น ล้วนแต่เป็นแบบเรียนที่ดี ราคาถูก ใช้กระดาษดีและรูปภาพสวยงาม.

ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะติดต่อกับท่านเพื่อนำแบบเรียนจากบริษัทของท่านไปจำหน่ายในอำเภอและจังหวัดที่ข้าพเจ้าอยู่ ขอท่านได้กรุณาส่งรายละเอียดขอหนังสือเรียน ราคาขายในท้องตลาด

และราคาถูกลงเพื่อให้ซื้อเป็นจำนวนมาก ไปยัง
ข้าพเจ้าตามสถานที่อยู่ข้างบนนี้โดยด่วนด้วย.
ขอได้รับความนับถือ

นายวิเชียร วิทยาคม
เจ้าของร้าน.

ส่งขอหนังสือแบบเรียน.

บางมูลนาคพาณิชย์ อ. บางมูลนาค,
จ.ว. พิจิตร.

๒๐ พฤษภาคม ๒๔๕๐

ค่านับ ท่านผู้จัดการแผนกขาย บริษัทประชาช่าง
จำกัด

ข้าพเจ้าได้รับรายละเอียด หนังสือแบบเรียน
จากท่านแล้ว ขอบใจมาก ข้าพเจ้าขอส่งหนังสือ
ตามที่มีข้อต่อไปนี ขอให้ท่านจัดส่งไปโดยเร็ว
ด้วย คือ:-

๑. หนังสือพลเมืองและศีลธรรม ๕๐ เล่ม
๒. ไวยากรณ์อังกฤษ ม. ๒ ๓๐ เล่ม
๓. เรขาคณิต ม. ๔ ๔๐ เล่ม
๔. วาดเขียน ม. ๓ ๕๐ เล่ม
๕. สุขศึกษา ม. ๑-๒-๓ อย่างละ ๒๐ เล่ม

พร้อมกับจดหมายฉบับนี้ ข้าพเจ้าได้แนบค
เงิน ส่งจ่ายในนามของบริษัทท่าน ณ ที่ทำการ

ไปรษณีย์กลาง บางรัก เป็นจำนวนเงิน.....บาท
.....สตางค์.

ขอแสดงความนับถือ

นายวิเชียร วิทยาคม

เจ้าของ.

วิเศษโอสถ อำเภวิเศษไชยชาญ,
จังหวัดอ่างทอง.

๑๑ ตุลาคม ๒๔๕๐

เรียน ท่านผู้จัดการแผนกขายยาห้างโอสถสภา
(เด็กเฮงหยู)

ด้วยยาของห้างที่ร้านรับเป็นเอเย่นต์มาจำหน่าย
นั้น รู้สึกว่าขายดีและมีผู้นิยมมาก จนได้รับจด
หมายชมเชยคุณภาพของยาอยู่เสมอๆ เวลานี้
กำลังขาดร้าน จึงขอให้ท่านช่วยจัดส่งไปให้โดย
เร็วด้วย ดังรายชื่อขอยาคือต่อไปนี้:-

๑. ยาหอมชนะลม ๒๐๐ ของ.
๒. ยาทันใจ ๑๕๐ ของ.
๓. ยาฤษณากลิ่น (ใหญ่) ๒๐๐ ขวด.
๔. ยาแก้เด็กตัวร้อน ๓๐๐ ของ.
๕. ยาธาตุ ๔. ๒๕๐ ขวด.

พร้อมกับจดหมายฉบับนี้ ข้าพเจ้าได้ธนา-
 ชาติเงินส่งจ่ายในนามห้างของท่าน ณ ที่ทำการ
 ไปรษณีย์กลาง บางรัก เป็นจำนวนเงิน.....บาท
สตางค์.

ขอแสดงความนับถือ

สมาน วิเศษกุล

(เจ้าของ.)

แบบฝึกหัดที่ ๒๙.

สมมุติให้ น.ร. เป็นนายเกษม ชัยวิทย์ อยู่บ้านตำบล
 แดงมทราย หมู่ที่ ๘ จังหวัดสระบุรี เขียนจดหมาย
 สัมภาษณ์ฉบับหนึ่ง ส่งโดยทางไปรษณีย์ ถึงผู้จัดการ
 ห้างไทยพาณิชย์ ถนนเจริญกรุง มีใจความว่า นายเกษม
 มีความรู้ สอบได้ได้จบหลักสูตร ของโรงเรียนพาณิชย์การ
 พระนคร มีความรู้การบัญชีและภาษาอังกฤษดี พิมพ์
 ได้ทั้งไทยและอังกฤษ เคยทำงานมาบ้างแล้ว และได้แนบ
 ใบสุทธิรับรองความประพฤติมาด้วย.

แบบฝึกหัดที่ ๓๐.

บริษัทอุปกรณ์รถยนต์ไทย จำกัด มีความประสงค์
 จะจ้างพนักงานเดินตลาด ๓ คน เพื่อขายรถยนต์รุ่นและรถ
 บินทุกคันที่ห้างร้านทั่วไป มีความรู้ภาษาอังกฤษพอพูดได้
 และชำนาญงานมาแล้ว เงินเดือนดี และให้คอมมิชชั่นด้วย.

สมมุติว่านักเรียนได้พบประกาศแจ้งความในหนังสือ
 พิมพ์รายวันฉบับหนึ่ง และมีความประสงค์จะสมัครงาน
 เขียนจดหมายแสดงความจำนงไปยังผู้จัดการบริษัทนั้น.

แบบฝึกหัดที่ ๓๑.

บริษัทเจ้าพระยา จำกัด ต้องการเต็มพนักงานมีความรู้ทางบัญชี ๓ ตำแหน่ง.

ให้น.ร. ทำหนังสือถึงผู้จัดการบริษัทเจ้าพระยา จำกัด แสดงความจำนง และบอกวุฒิว่าตนเองมีความรู้ทางบัญชี สอบได้ใบจบหลักสูตร ของโรงเรียนบัญชี ชั้นสูง ในพระนคร แล้ว พุดให้เห็นว่าตนเองมีความรู้ ความสามารถเหมาะแก่ตำแหน่ง.

แบบฝึกหัดที่ ๓๒.

จากจดหมายสมัครงาน ตามแบบฝึกหัดที่สมัครให้น.ร. เป็นผู้จัดการบริษัทเจ้าพระยา จำกัด บอกว่าได้รับจดหมายสมัครงานและพิจารณาแล้ว ให้ผู้สมัครนำใบสุทธิ และประกาศนียบัตรพร้อมด้วยใบรับรองความประพฤติจากครูใหญ่จากโรงเรียนที่ตนเรียนนั้นไปแสดงที่บริษัทด้วย.

แบบฝึกหัดที่ ๓๓.

ร้านศรีธรรมราชพาณิชย์ เป็นร้านที่เปิดใหม่ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความ

ประสงค์จะติดต่อกับบริษัทประชาช่าง จำกัด เพื่อขอซื้อ
หนังสือแบบเรียนและสมุดไปจำหน่าย จึงมีจดหมายมาขอ
ระเบียบการสั่งซื้อจากบริษัทประชาช่าง จำกัด.

ให้ น.ร. เป็นผู้จัดการ และเจ้าของร้าน ศักรธรรมราช-
พานิชย์ เขียนจดหมายถึงบริษัทประชาช่าง จำกัด ตาม
ความข้างบนนี้.

แบบฝึกหัดที่ ๓๔.

นายเมตตา การณจิตต์ เจ้าของร้านดำปางพานิชย์
ได้มีจดหมายถึงห้างสรรพสินค้าโครี ขอติดต่อกับทราบราย
ละเอียดเครื่องกระป๋อง เพื่อจะสั่งซื้อและสั่งซื้อไปจำหน่าย
ที่จังหวัดภาคเหนือ.

ให้ น.ร. เป็นนายเมตตา การณจิตต์ เจ้าของร้าน
ดำปางพานิชย์ จังหวัดดำปาง เขียนจดหมายมายังห้าง
สรรพสินค้าโครี ตามความข้างบนนี้.

แบบฝึกหัดที่ ๓๕.

นายทองคำ ลูกดำปาง ได้เขียนจดหมายติดต่อกับ
ยังแผนกขายของโรงงานเมรัย กรมสรรพสามิต ดำบด

บางตำรา เพื่อขอตั้งชื่อน้ำหอมมุกหลายชยรยา น้ำหอมบหง
 บัดตานี้ ด้วยจำนวนเงิน ๓๕๐๐ บาท โดยชนาณคดีตั้งจ่าย
 ในนามของโรงงานที่ทำการไปรษณีย์ บางตำรา ขอให้จัด
 การส่งไปในนามของนายทองคำร้านจำอาวังพาณิชย์ ตลาด
 หัวรอ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.

ให้ น.ร. เป็นนายทองคำ ส่งจำอาวัง เขียนจดหมาย
 ตามความข้างบนน.

แบบฝึกหัดที่ ๓๖.

นายเฉลิม ประเสริฐกุล เจ้าของร้าน “ประเสริฐ
 โอษฐ์” อำเภอเมือง จังหวัดดลพบุรี เขียนจดหมายถึงผู้
 จัดการแผนกขายห้างโอษฐ์สภา (เด็กเซ่งหย) ถนนเจริญ
 กรง พระนคร ใจความว่า ยาของห้างกำลังเป็นที่นิยมจน
 เป็นที่แพร่หลาย จึงขอติดต่อเป็นเอเย่นต์รับยาไปขาย ถ้า
 ไม่ขัดข้องประการใด ขอให้จัดส่งยาไปให้และแจ้งราคาให้
 ทราบด้วย ดังมีรายชื่อยาคือไปนี้:—

๑. ยาฤษณากัน (ใหญ่) ๓๐๐ ขวด
๒. ยาอม
 โบทัน ๗๐ ของ
๓. ยาทันใจ ๓๐๐ ของ
๔. ยาแก้ไอ
 ๕๐ ขวด
๕. ขมิ้นกเณ ๓๐๐ ของ.

ให้ น.ร. เป็นนายเดิม ประเสริฐกุล เขียนจดหมาย
ตามใจความข้างบน และบอกด้วยว่าได้ชำนานต์เงินดอง
หน้ามาแล้ว ๓๐๐ บาท เมื่อขาดเหลืออย่างไรจึงจะส่งมา
อีกคราวหลัง จำหน้าของให้ดูด้วย.

บทที่ ๖.

จุดหมายแบบราชการ.

จุดหมายแบบราชการ เป็นจุดหมายซึ่งทางการได้วาง
แนวทางไว้ปฏิบัติเป็นระเบียบเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องมาจาก
ระเบียบวิธีปฏิบัติราชการของทบวงการเมือง ซึ่งได้กล่าว
ถึงแบบหนังสือราชการไว้ด้วย มีข้อความดังนี้ :—

“แบบหนังสือในราชการที่ได้ออกไปมาถึงกันนั้นแต่
ก่อนยังดึกดำบรรพ์ ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยเหมือนกันทุกกระ-
ทรวงทบวงการม เป็นเหตุก่อให้เกิดความยุ่งยากและความ
ไม่สะดวกแก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติโดยไม่จำเป็น ทั้งทำให้
ราชการต้องล่าช้า คั่งค้างเสียหาย มิได้ดำเนินไปโดยสม-
ประสงค์ของทางราชการ คณะรัฐมนตรีจึงลงมติให้กระ-
ทรวงทบวงการมต่าง ๆ ใช้แบบหนังสือทางราชการอย่างใหม่
ตั้งแต่วันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๗ เป็นต้นไป.”

การติดต่อของทางราชการ ส่วนมากเป็น ตามลักษณะ
อักษร เพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงได้ ในปัจจุบันการติดต่อ

ถ้าเป็นคำสั่งราชการด่วนของเจ้ากระทรวง หรือของสำนัก
นายกรัฐมนตรี มักจะประกาศทางวิทยุกระจายเสียง หรือ
บางทีก็โทรเลข เจ้าหน้าที่เมื่อได้รับคำสั่งทางวิทยุกระจาย
เสียงแล้วต้องปฏิบัติตามหน้าที่ทันทีเพื่อให้ทราบ และคำสั่ง
นั้นจะมีหนังสือตามหลังมาอีกทีหนึ่งเพื่อยืนยันเป็นหลักฐาน.

บรรดาหนังสือในราชการ ได้แบ่งออกเป็น ๓ ชนิด
คือ ๑. หนังสือทางราชการ ๒. หนังสือถึงราชการ และ
๓. หนังสือส่วนตัว คำอธิบายละเอียดแต่ละชนิดมีอยู่ใน
ระเบียบวิธีปฏิบัติราชการของทบวงการเมือง ในหัวข้อว่า
บันทึกเรื่องแบบหนังสือราชการ แต่สิ่งที่ควรเรียนก็คือกล่าว
เฉพาะหนังสือทางราชการเท่านั้น.

หนังสือทางราชการ คือหนังสือที่มีไปในเรื่องราชการ
และมีไปเป็นทางราชการ กล่าวคือ มีจากตำแหน่งหนึ่งถึง
อีก ตำแหน่งหนึ่งโดยไม่คำนึงถึง ตัวบุคคลที่ ประจำตำแหน่ง
นั้น ๆ ข้อความในหนังสือนั้นย่อมถือเป็นหลักฐานทาง
ราชการและมีสภาพผูกมัดถาวรในราชการ คือผูกมัดผู้ที่
จะมารับตำแหน่งสืบต่อไปด้วย หนังสือเหล่านี้ย่อมเก็บเข้า
แฟ้มเพื่อนำส่งแผนกเก็บต่อไป.

นอกจากหนังสือทางราชการจะมี ๓ ชนิดแล้ว หนังสือ
ทางราชการแต่ทั้งราชการ ยังแบ่งแยกออกเป็น ๒ ประเภท
อีกด้วย ประเภทที่ ๑ คือหนังสือภายนอก คือกระทรวง
หนึ่งไปถึงอีกกระทรวงหนึ่ง ถือว่าเป็นหนังสือภายนอก
ประเภทที่ ๒ เป็นหนังสือภายใน คือหนังสือที่ส่งไปมาภายใน
กระทรวงเดียวกัน.

รูปและลักษณะหนังสือราชการ.

๓. คำว่า “นะเพาะ” “ดัม” หรือ “ด๋อน”
ถ้าเขียนโดยมมุขായเห็นเอเธทของหนังสือ.

“นะเพาะ” หมายความว่า นะเพาะตัวผู้ทมิข้อตำแหน่ง
ในหน้าของเท่านั้นที่จะเปิดอ่านได้ แต่อาจจะมอบหมายให้ผู้
อื่นเปิดแทนก็ได้.

“ดัม” หมายความว่า หนังสืออนมเริงดงวณเป็น
ความดัมในราชการ.

“ด๋อน” หมายความว่า หนังสือผู้ส่งต้องการให้
รับส่งต่อผู้ทมิข้อหรือตำแหน่งหน้าของ.

คำเหล่านี้ ถ้าจะมีได้ในตัวจดหมายก็ต้องเขียนไว้บน
หลังซองหรือบนด้วยเช่นเดียวกัน มักจะเขียนตัวโตเห็นชัด
บางทีพิมพ์ด้วยหมึกสีแดง เพราะเห็นง่าย หนังสือบาง
ฉบับมีคำ “ด้าเนา” อยู่ด้วย คำว่า “ด้าเนา” นี้
แสดงให้รู้ว่า หนังสือฉบับนั้นคัดลอกมาอีกทีหนึ่ง ไม่ใช่
ตัวจริง ฉบับตัวจริงไม่มีคำว่าด้าเนาอยู่ด้วยเลย คำนี้
อาจจะอยุ่กึ่งกลางเบืองบนกระดาศ หรืออยุ่มมุขายเห็น
เอเธท บางฉบับข้างล่างตรงมมุขายมีคำว่า ด้าเนาอันถูก
ต้อง แถวมมุขายเช่นข้างบนหรือข้างล่าง ก็เช่นเดียวกับคำว่า

“สำเนา” ข้างบนจดหมาย แต่ระบบทมิฬอยู่ข้างล่างนั้น
มีเส้น คอรับ ผิดชอบว่า มีข้อความ ถูกต้อง กับต้นฉบับเดิม
ดีแล้ว.

๒. เลขที่. หนังสือที่มไปมาในราชการจากสำนักงานที่
ราชการแห่งหนึ่งถึงอีกแห่งหนึ่งต้องมีเลขที่ลงไว้ ความ
ประสงค์คือ เพื่อจะได้รู้ว่าในหนังสือออกใบใด
กักระบบ และระบบที่จะส่งไปเป็นระบบที่เท่าไร เพื่อเป็น
การสะดวกแก่การค้นหา แต่บุคคลภายนอกมิถึงสำนักงานที่
ราชการไม่ต้องมีเลขที่ การเขียน เขียนเป็นจำนวนเลขกับ
บทหนังสือออก /๒๔.... เช่นนี้ เรียกว่า กับ เช่นนี้
พ.ศ. ๒๔๘๐ สำนักงานที่ราชการที่จะส่งหนังสือส่งไปแล้วมาจา-
นวน ๓๐๐๐ ฉบับ และระบบนี้เป็นระบบที่ ๓๐๐๓ ก็เขียนเป็น
รูปดังนี้ ที่ ๓๐๐๓/๒๔๘๐ อ่านว่า หนังสือเลขที่ ๓๐๐๓ของพัน
ตำรวจเอกฉบับ.

เลขที่ของหนังสือราชการบางระบบมีอักษรย่ออยู่ด้วย
เช่น ที่ ข. ๓๐๐๓/๒๔๘๐ อักษรย่อเป็นนามย่อของกระ-
ทรวง หรือบางกระทรวง เพื่อไม่ให้ซ้ำกัน ใช้อักษรย่อ
ไม่ตรงกับอักษรย่อของกระทรวง หรือบางที่ก็แสดงความ
หมายอย่างอื่น การมีอักษรย่อนี้ก็เพื่อรวดเร็วประหยัด

เวลาในการลงบัญชีแต่ละคันหา พอมองเห็นก็ทราบได้ทันที
ว่า หนังสือฉบับนั้นไปถึงกระทรวงไหน ปีใด การใช้อักษร
ย่อ ย่อชื่อกระทรวงที่รับหนังสือ นั้น ไม่ใช่กระทรวงที่ตั้ง
เช่นหนังสือจากกระทรวงมหาดไทยถึงกระทรวงคมนาคม
ก็ใช้อักษรย่อ ค. ซึ่งเป็นอักษรของกระทรวงคมนาคม เช่น
ที่ ค..../๒๔....

อักษรย่อของกระทรวงที่ใช้ปัจจุบัน มีดังนี้:—

๑.	สำนักนายกรัฐมนตรี	ใช้ว่า	น.
๒.	กระทรวงกลาโหม	„	ห.
๓.	„ การคลัง	„	ก.
๔.	„ — ต่างประเทศ	„	ค.
๕.	„ — สาธารณสุข	„	พ.
๖.	„ — อุตสาหกรรม	„	อ.
๗.	„ — เกษตรธิการ	„	ด.
๘.	„ — คมนาคม	„	ค.
๙.	„ — พาณิชย	„	ช.
๑๐.	„ — มหาดไทย	„	ม.
๑๑.	„ — ยุติธรรม	„	ย.
๑๒.	„ — ศึกษาธิการ	„	ช.

๓๓. สำนักงานราชเลขาธิการในพระองค์ ใช้ว่า ร.

๓๔. สำนักพระราชวัง ,, ว.

๓๕. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ,, ท.

นอกจากนี้ หนังสือจวใช้อักษรย่อ จ. หนังสือเวียนใช้อักษรย่อ น.ว. หนังสือเวียนถึงคณะกรรมการจังหวัดใช้อักษรย่อว่า จ.ว. หนังสือจากกรมในกระทรวงหนึ่งถึงกรมในอีกกระทรวงหนึ่งไม่ต้องใช้อักษรย่อ เว้นแต่จะมิไปมาติดต่อถึงกันเป็นประจำ จะมีบัญญัติอักษรแทนชื่อก็ได้ แต่แต่เจ้ากระทรวงจะวางระเบียบไว้.

๓. สถานที่และคำบด. ตามธรรมเนียมตามจดหมายจะต้องบอกสถานที่และคำบดของผู้เขียนไว้ หนังสือราชการเช่นเดียวกัน ต้องระบุนาม สถานที่ที่หนังสือนั้นออกให้ถูกต้อง แต่สถานที่ราชการในพระนคร มักจะรู้จักแพร่หลายจึงไม่ต้องลงคำบด เพียงแต่ชื่อสถานที่เท่านั้น เช่นกระทรวงกลาโหม กระทรวงยุติธรรม หรือกรมพลศึกษา ฯลฯ ถ้าหากอยู่ต่างจังหวัด ต้องระบุจังหวัดหรือคำบดลงไปด้วย เช่นลงว่า แผนกคลัง จังหวัดนครปฐม เป็นต้น นามสถานที่เขียนไว้ในจดหมายระดับเดียวกันกับเลขที่ของหนังสือแต่อยู่ในตำแหน่งอื่น.

๕. วัน เดือน ปี. วัน เดือน ปี ในหนังสือราชการ
ใช้ย่อ เช่น วันที่ ๓ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๗ เขียน
เพียง ๓ มิถุนายน ๒๔๗๗ เท่านั้น วัน เดือน ปี เขียนดังคน
ในแวดวงกงการตามธรรมเนียมใช้พิมพ์
เป็นหนังสือราชการมีครุฑแดง อยู่ด้วย นอกจากคำนำๆ ไม่
จำกัดมีรูปครุฑอยู่ด้วย วัน เดือน ปี อยู่ใต้แนวเลขที่
ของหนังสือลงมา ๓ บรรทัด.

การเขียน วัน เดือน ปี บางทีก็ใช้ย่อให้สั้นลงไปอีก
เช่น ๓ มิถุนายน ๒๔๗๗ อาจย่อลงไปเป็น ๓ มิ.ย. ๗๗
ก็ได้ เมื่อใช้เดือนค่อ เดช พ.ศ. ข้างหน้า ๒ ตัวตัดออก
ใช้ ๒ ตัวหลัง เช่น ๒๔๗๗ ใช้เพียง ๗๗ เท่านั้น.

๕.๕ ชื่อย่อเดือนย่อ.

มกราคม	ม.ค.
กุมภาพันธ์	ก.พ.
มีนาคม	ม.ค.
เมษายน	เม.ย.
พฤษภาคม	พ.ค.
มิถุนายน	มิ.ย.

กรกฎาคม	ก.ค.
สิงหาคม	ส.ค.
กันยายน	ก.ย.
ตุลาคม	ต.ค.
พฤศจิกายน	พ.ย.
ธันวาคม	ธ.ค.

๕. **เรื่องของหนังสือ.** คือเรื่องย่อของข้อความ
 ในจดหมาย การที่เมื่อเรื่องหนังสือเพื่อบอกให้รู้ว่าจะ
 พดถึงอะไร เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว เกี่ยวกับการ
 นำเสนอ และของกันมให้ทางฝ่ายรับย่อเรื่องผิด การเขียน
 เรื่องของหนังสือต้องระมัดระวังให้ถูกต้องและชัดเจน เช่น
 ข้าราชการผู้หนึ่ง เขียนหนังสือถึงหัวหน้าส่วนราชการของ
 ตนเพื่อลาอุปสมบทในพระพุทธศาสนา เมื่อเขียนข้อความ
 ตามแบบใบลาแล้วถึงข้อความเหล่านี้โดยฉะเพาะตัว ตรง
 เรื่องของหนังสือก็เขียนว่า เรื่อง ขอลาอุปสมบท ดั่ง
 เป็นต้น.

๖. **คำขณคน.** หนังสือราชการขอให้งดการคิด
 คอโดยทางราชการนั้น คิดคอรหว่างคำแห่งคอคำแห่ง

ฉะนั้นจึงไม่ต้องคำนึงถึงบุคคลผู้ครองตำแหน่งเป็นสำคัญเลย
นอกจากจะมีไปไม่ใช่ในฐานะที่ครองตำแหน่ง หรือบุคคล
ภายนอกที่มีใช้ราชการ การใช้คำชนกันในห้อง
ราชการ ใช้ว่า:—

จาก.....

ถึง.....

และชื่อที่เขียนลงไป ก็เป็นชื่อตำแหน่ง ทั้งผู้รับและผู้เขียน
เช่น นาย ก. ต้นทรพจน์ เป็น อธิบดีกรมสามัญศึกษา
มีไปถึง นาย ข. รักดีชัย อาจารย์ใหญ่โรงเรียน.....
แต่เพียงว่า จาก อธิบดีกรมสามัญศึกษา
ถึง อาจารย์ใหญ่โรงเรียน.....

การใช้คำชนกันเป็นแบบเดียวกันตลอด ชื่อความใน
หนังสือราชการกล่าวดังนี้:—

“หนังสือทางราชการที่ชื่อบุคคล หรือบางคราว
ใช้ชื่อแต่ไม่ได้ตำแหน่งไปด้วยนั้น เป็นการด่าซ้ำโดยเพิ่ม
ความยุ่งยากให้แก่เจ้าหน้าที่จะต้องเสียเวลาค้นหานามของ
ผู้รับนั้น และบางคราวอาจเสียหยาตทางราชการได้ เช่น
ผู้ทำการแทนในตำแหน่งนั้น ไม่ดำเนินการอย่างใดเพราะถือ

ว่าหนังสือนั้นไม่ได้มาถึงคน ฉะนั้นไม่ให้ใช้ชอบุคคล
ในตำแหน่งนั้นในหนังสือราชการ เว้นแต่หนังสือทางราช
การที่มิไปหนังสือบุคคลที่ไม่ตำแหน่งในราชการ หรือถึงผู้
ที่มีตำแหน่งในราชการ แต่มิได้ไปในฐานะที่ครองตำแหน่ง
นั้นจึงให้ระบนาม."

คำขึ้นต้นบางลักษณะอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามข้อความ
ตอนท้ายทักท้วงไว้ คือผู้รับไม่มีตำแหน่งในราชการ หรือ
ถ้ามี แต่หนังสือนั้นส่งไปไม่ใช่ในฐานะที่ครองตำแหน่ง ถ้า
ผู้รับเป็นภักษตั้งหรือผู้รับฐานันดรศักดิ์เป็นราชตระกูล
แต่ขึ้นหม่อมเจ้าขึ้นไป เช่นหนังสือราชการมิไปถึงภักษใช้:

จาก.....

หม่อมการ.....

และคำลงท้ายจบว่า ขอนมัสการมาด้วยความเคารพ ขอ
นมัสการมาด้วยความเคารพอย่างสูง อย่างนี้เป็นต้น ถ้า
หรือผู้รับฐานันดรศักดิ์แต่หม่อมเจ้าขึ้นไป ใช้:-

จาก.....

ทูล.....

หรือ

จาก.....

กราบทูล.....

แต่คำตักทายควรจะเป็น ควรมีควรแล้วแต่จะโปรด ควร
มีควรแล้วแต่จะกรุณา เป็นการให้เกียรติแก่กัน และ
สรรพนามที่ใช่ว่าผู้เขียน และ ผู้รับ ก็เปลี่ยนเป็นราชาศัพท์
ตามทันท่วงทีไป.

๗. การดำเนินข้อความ. ใจความในหนังสือ
ราชการ ถ้าจะสรุปคงมีข้อความเป็น ๒ ตอน คือกล่าว
ถึงเหตุในตอนนี้ และกล่าวถึงผลในตอนนี้ ถ้าเป็น
หนังสือตอบ เรื่องที่กล่าวมาหมดแล้ว จะ
ต้องกล่าวหาความจากฉบับก่อน หรือเล่าเรื่องจาก
ฉบับที่ตามมาเสียก่อน แล้วจึงดำเนินข้อความใหม่ต่อไป.

การหาความจากจดหมายที่มาฉบับแรกไม่จำเป็นต้อง
คัดสำเนาตงมาทั้งฉบับ เพียงแต่กล่าวสาระสำคัญโดย
ย่อเท่านั้น ส่วนสรรพนามผู้เขียนใช้คำว่า “ข้าพเจ้า”
สรรพนามผู้รับใช้คำว่า “ท่าน” สมัยหนังสือสรรพนาม
ผู้เขียนได้เปลี่ยนไปว่า “ฉัน” แต่เดิมนิยมเขียนด้วย
แต่ถ้าในกรณีหนังสือที่มอบไปถึงบุคคล ซึ่งไม่มี ตำแหน่งใน
ราชการ หรือมีตำแหน่งแต่ไม่ได้ไปในฐานะที่ทรงตำแหน่ง
ถ้ามีฐานันดรศักดิ์ก็ใช้สรรพนามสมควรแก่ฐานา
นุรูปตามกล่าวแล้ว.

๔. คำลงท้าย. ได้วางระเบียบไว้ดังนี้ คือถ้าผู้รับ
หนังสือ

- (๑) รัฐมนตรี ใช้ว่า ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง.
- (๒) ข้าราชการ , , ขอแสดงความนับถืออย่างสูง.
- (๓) หัวหน้าหน่วยงานและ
หัวหน้าแผนก , , ขอแสดงความนับถือ.
- (๔) ข้าราชการ เช่น ข้าราชการประจำแผนก
เต็มย่นพนักงานและเอกชนทั่วไป
,, ด้วยความนับถือ.

ชั้น ปลัดกระทรวง ในหนังสือราชการไม่ได้มีไว้
เท่าที่เห็นตัวอย่างใช้อย่างเดียวกับชั้นอธิบดี ว่า ขอแสดงความ
ความนับถืออย่างสูง.

ควรจะทราบลำดับตำแหน่งข้าราชการประจำกระทรวง
ตั้งแต่ตั้งลงมาดังนี้:—

ข้าราชการด้านการเมือง.

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวง.
๒. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง.
๓. รัฐมนตรีสั่งราชการกระทรวง.
๔. เลขานุการรัฐมนตรี.
๕. ผู้ช่วยเลขานุการรัฐมนตรี.

ข้าราชการประจำ.

๓. ปลัดกระทรวง.

๒. อธิบดี.

๓. หัวหน้ากอง.

๔. หัวหน้าแผนก.

๕. ประจำแผนก.

๖. เสมียนพนักงาน.

นอกจาก^๕บางตำแหน่งอาจมีผู้ช่วยหรือรองอีก เช่น
รองปลัดกระทรวง ผู้ช่วยอธิบดี เป็นต้น.

๘. การลงนาม. การลงนาม ที่ตายเซ็นไม่คงได้
คำนำหน้านาม เช่น นายหรือนาง หรือนางสาว ลงไปด้วย
ผู้มบรรดาศักดิ์ เช่น ขุน หลวง พระ ฯลฯ ก็ไม่ต้อง
ได้ลงไปเช่นเดียวกัน นอกจากยศทางทหาร จะเขียนก็ได้
เช่น พันเอก พันโท ฯลฯ หรือผู้ที่มีฐานันดร เช่น
หม่อมเจ้า เขียนย่อเพียง ม.จ. ลงไป แล้วมีนามตามกัพอ
บรรทัดต่างในวงเล็บจึงลงนามเต็มทั้งคำนำหน้านาม หรือ
นามบรรดาศักดิ์ เช่น :—

(ลงนาม) พลเรือตรี ถ. ขำรงนาวาสวัสดิ์.

(พลเรือตรี ถวัลย์ ขำรงนาวาสวัสดิ์).

(ลงนาม) สุนทรพิพิธ.

(พระยาสุนทรพิพิธ).

(ลงนาม) ดิเรก ชัยนาม.

(นายดิเรก ชัยนาม).

เมื่อนามเดิมกำกับอยู่ข้างล่างแล้ว ตามเช่นจะหัดลักปานใดก็ได้ ผู้รับหนังสือยอมทราบเต็มอวาเป็นผู้ใด หนังสือราชการบางฉบับมีตำแหน่งอยู่ข้างล่างนาม การเขียนตำแหน่งนั้นจะผิดก็เนื่องจากผู้ทมิได้เป็น เจ้าของตำแหน่งในตำแหน่งนั้นเป็นผู้ลงนามแทน.

หากผู้ปกครองตำแหน่งนั้นไม่อยู่ แล้วมีผู้ลงนามแทน จึงให้ได้ตำแหน่งของผู้ลงนามแทนลงไปด้วย เพื่อให้ผู้รับทราบถึงอำนาจความรับผิดชอบ เช่นหนังสือของรัฐมนตรี ซึ่งปลัดกระทรวงลงนามแทน ก็เขียนบรรทัดข้างล่างนามว่า ปลัดกระทรวงลงนามแทน ดังนั้นคนที่บุคคลที่ลงนามแทน มักเป็นผู้มีตำแหน่งรองลงมา หรือผู้ช่วยสำหรับในต่างจังหวัด บรรดาหนังสือราชการในนามของคณะกรรมการจังหวัดข้าหลวงเป็นผู้ลงนาม เมื่อข้าหลวงไม่อยู่ปลัดจังหวัดลงนามแทน เมื่อปลัดจังหวัดไม่อยู่ช่วยการจังหวัดลงนามแทน เมื่อช่วยการจังหวัดไม่อยู่คลังจังหวัด

ลงนามแทน เมื่อคลังจังหวัดไม่อยู่สรรพากรจังหวัดลงนาม
แทน เมื่อสรรพากรจังหวัดไม่อยู่สรรพสามิตจังหวัดลง
นามแทน เมื่อสรรพสามิตไม่อยู่ยกกถึงศึกษาธิการจ้ง-
หวัดลงนามแทน ๑๓๑

หนังสือราชการบางฉบับไม่ใช่ตัวจริง เพียงแต่คัด
ลอกจากต้นฉบับเดิมเพื่อส่งต่อ ฉบับที่คัดลอกนั้นเป็นเพียง
สำเนา ในฉบับจำนวนผู้คัดลอกคงลงชื่อไว้ ในแบบ
หนังสือราชการว่า :—

“เพื่อประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ผู้ออกหนังสือในการสอบ
ค้นว่า ใครเป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในหนังสือทางราชการ
ฉบับใด ให้ผู้คัดลอกรับผิดชอบในหนังสือทางราชการฉบับ
นั้นลงนามกำกับไว้ในสำเนาที่มุมล่างด้านซ้าย ส่วนผู้พิมพ์
ผู้ทาน ๑๓๑ ให้ลงนามกำกับไว้ที่มุมล่างข้างขวาในสำเนา
ดังกล่าว ” ตัวอย่างเช่น :—

(ลงนาม).....

(.....)

แดง

ดำ พิมพ์.

สำเนาอันถูกต้อง.

ขาว ทาน.

๑๒๑

แบบหนังสือราชการ.

ตัวจดหมาย.

ด่วน

ที่...../๒๔....

กรมเลขที่ ๑.....

๒๓ กันยายน ๒๔....

เรื่อง

จาก

ถึง

(ข้อความตอนต้น).....

(ข้อความตอนหลัง).....

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงนาม).....

(นาย.....)

หลังซอง

ที่...../๒๔....

รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวง

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

หมายเหตุ. ถ้าในตัวอย่างมีคำว่า “ด่วน”
 หลังซองจะต้องเขียนคำว่า “ด่วน” ให้เห็นเด่นชัดด้วย
 ดงเลขที่ให้ตรงกันกับเลขที่ในจดหมาย นามตำแหน่ง ผู้รับ
 สถานที่ ส่วนข้างล่างมุมซ้ายเป็นชื่อของที่มาของจดหมาย
 ฉบับนั้น เช่นในที่นี้ กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เป็นผู้
 ส่งหนังสือมา.

การติดต่อและโต้ตอบหนังสือราชการ.

“ การปฏิบัติราชการได้สั่งกันเป็น ด้ายลักษณะอักษร เป็นส่วนมาก ฉะนั้นการติดต่อโต้ตอบหนังสือทางการจึง ได้วางระเบียบปฏิบัติไว้เพื่อมิให้เกิดความสับสน ฉะนั้นเมื่อเรียน จดหมายราชการแล้ว ควรจะทราบอำนาจหน้าที่การโต้ตอบ หนังสือทางการไว้บ้าง.

๑. ในเรื่องราชการซึ่งรัฐมนตรีเป็นผู้สั่งการ พึงมีการโต้ตอบกันระหว่างรัฐมนตรีกับรัฐมนตรี หรือระหว่าง รัฐมนตรีกับคณะกรรมการจังหวัด.

๒. ในเรื่องราชการซึ่งปลัดกระทรวงเป็นผู้สั่งการ พึงมีการโต้ตอบกันระหว่าง ปลัดกระทรวง กับ ปลัดกระทรวง หรือปลัดกระทรวงกับคณะกรรมการจังหวัด.

๓. ในเรื่องราชการซึ่งอธิบดีเป็นผู้สั่ง พึงมีการโต้ตอบกันระหว่างอธิบดีกับอธิบดี หรือระหว่างอธิบดีกับคณะกรรมการจังหวัด.

๔. ในปัญหาซึ่งเกี่ยวกับวิชาการโดยเฉพาะ อธิบดี พึงติดต่อโดยตรงกับหัวหน้าแผนกราชการของตนในภูมิภาค หรือ มอบ อำนาจหน้าที่ให้แก่ หัวหน้ากอง ติดต่อ กับ หัวหน้ากอง ในกรมอื่นของส่วนกลาง หรือหัวหน้ากองเป็นผู้ติดต่อ

โดยตรงกับหัวหน้าแผนกในภูมิภาคก็ได้ ถ้าเป็นเรื่องซึ่งจะ
 สักดินเพียงเจ้าหน้าที่นั้น.

๕. ถ้าเป็นเรื่องที่ต้องติดกระทรวงพึงปฏิบัติ ถึงแม้ว่า
 ได้เรียนปฏิบัติรัฐมนตรีฯ ก็พึงได้ตอบกันระหว่างปลัดกระทรวง
 ด้วกับปลัดกระทรวงหรือคณะกรรมการจังหวัด ส่วน
 อธิบดีหรือเจ้าหน้าที่อื่นก็ให้ใช้หลักเช่นว่านโดยอนุโลม”-
 [จากหนังสือระเบียบปฏิบัติราชการของทบวงการเมือง].

คำว่า “ส่วนกลาง” มาจากคำว่าราชการบริหาร
 ส่วนกลาง เข้าใจง่าย ๆ ก็คือ ส่วนที่เป็นท้องของรัฐบาล
 มีกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ คือกรุงเทพ ฯ ซึ่งมีความจ
 ควบคุมการบริหารทั่วพระราชอาณาจักร.

คำว่า “ส่วนภูมิภาค” มาจากคำว่าราชการบริหาร
 ส่วนภูมิภาค ซึ่งได้แก่จังหวัดและอำเภอต่าง ๆ นอกกรุง-
 เทพ ฯ จังหวัดนั้นคณะกรรมการจังหวัดเป็นผู้บริหาร คณะ
 กรรมการ จังหวัด ประกอบด้วย ข้าราชการประจำ จังหวัด เป็น
 ประชาชนหรือหัวหน้า นอกนั้นหม่ปลัดจังหวัด (ข้าราชการ
 ของกระทรวงมหาดไทย) คลังจังหวัด (ข้าราชการของ
 กระทรวงการคลัง) ตำรวจจังหวัด (ข้าราชการ
 ของกระทรวงการคลัง) ตำรวจสันติบาลจังหวัด (ข้าราชการ

ของกระทรวงการคลัง) อัยการจังหวัด (ข้าราชการ
ของกระทรวงมหาดไทย) ศึกษาธิการจังหวัด (ข้าราชการ
การของกระทรวงศึกษาธิการ)

๑๓๑

ส่วนคณะกรรมการอำเภอ กำนายอำเภอเป็นประธาน นอก
นั้นผู้ปลัดอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ สัมพันธ์ (ข้าราชการ
การของกระทรวงการคลัง) บำไม่อำเภอ (ข้าราชการ
ของกระทรวงเกษตรธิการ) ๑๓๑

หนังสือตอบจากราชเลขานุการในพระองค์
ถึงเอกชน.

ที่ ๒๔๓/๒๔๘๑ สำนักงานราชเลขานุการในพระองค์.

๒๑ ตุลาคม ๒๔๘๑

เรื่อง ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตพิมพ์
บทพระราชนิพนธ์

จาก ราชเลขานุการในพระองค์
ถึง นายศักดิ์ ศิลปานนท์

หนังสือลงวันที่ ๑๔ เดือนนี้ ขอพระราชทาน
พระบรมราชานุญาตพิมพ์ บทพระราชนิพนธ์ ของ
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่อง
“เมืองไทยจึงตนเกิด” เพื่อจำหน่ายในงานฉลอง
รัฐธรรมนูญปีนี้ ได้ผลกำไรเท่าใดจะส่งไปบำรุง
เด็กอนาถาทั้งหมดนี้.

ได้นำเสนอคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
ทราบแล้ว ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ลงมติอนุญาตให้พิมพ์ บทพระราชนิพนธ์ที่กล่าวนี้
ได้.

นิรันดร์ชัย

ผู้ช่วยราชเลขาธิการในพระองค์
ลงนามแทน.

ถ้าเห็นถูกต้องตามต้นฉบับเดิม.

ศกค.

ข้อสังเกต.

หนังสือฉบับนี้ถึงผู้รับไม่ใช่ในฐานะที่ครองตำแหน่ง
จึงได้นำลงไปที่นั่น และข้อความตอนต้นเท่าความเดิม
หมายความว่า เป็นหนังสือตอบฉบับก่อน ความตอนท้าย
คำเนื้ข้อความใหม่ เมื่อลงนามเจ้าของหนังสือแล้ว ลง
ตำแหน่งด้วย แสดงว่าลงนามแทนตำแหน่งข้างต้น จึง
เขียนว่า ผู้ช่วยราชเลขาธิการในพระองค์ ลงนามแทน ส่วน
มมุขยข้างล่างเขียนว่า ถ้าหากถูกต้องตามต้นฉบับเดิม
แล้วลงชื่อผู้รับรอง หนังสือฉบับนี้เป็นเพียงถ้าเนาเท่านั้น.

หนังสือปลัดกระทรวงมหาดไทยถึง
คณะกรรมการจังหวัด.

ด่วน.

ที่ ๕๐๑/๒๔๘๒

กระทรวงมหาดไทย.

๑๕ มีนาคม ๒๔๘๒

เรื่อง ส่งเสริมรางวัลสวนครัวและเลี้ยงสัตว์
จาก ปลัดกระทรวงมหาดไทย
ถึง คณะกรรมการจังหวัดทุกจังหวัด

เนื่องจากหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ ๕๒๕/
๒๔๘๒ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๔๘๒ ว่านายก
รัฐมนตรีได้ ส่งเสริม เครื่องหมายรางวัล สวน ครัว
เพื่อให้แก่ข้าราชการและราษฎร โดยมีอัตราข้าราชการ
จังหวัดละ ๑ เข็ม สำหรับอำเภอละ ๑ เข็ม
และได้ส่งเสริมส่วนจังหวัดมาให้ ๑ เข็ม ส่วนอำเภอ
จะได้ส่งมาให้ภายหลังนั้น ความแจ้งอยู่แล้ว.

บัดนี้ได้ ส่งเสริม เครื่องหมายรางวัล สวนครัว
สำหรับ เป็นส่วน อำเภอ และกิ่งอำเภอใน จังหวัดนั้น
มารวม... เข็ม ให้ท่านปฏิบัติตามหนังสือที่ ๕๒๕/
๒๔๘๒ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๔๘๒ นั้นต่อไป.

อนึ่ง ท่านนายกรัฐมนตรีได้โปรดให้เพิ่ม
 เครื่องหมายรางวัลเพิ่มขึ้นอีกสำหรับประกวดเป็น
 ตำบล ๆ ละ ๑ เข็ม ดังได้ส่งมาพร้อมกับหนังสือ
 นรวม.... เข็ม โดยปฏิบัติการตามนัยเดียวกับที่
 กล่าวมาแล้วด้วย.

ทั้งนี้ เมื่อได้รับเข็มไว้ถูกต้องหรือประการ
 ใด ก็ตอบไปให้ทราบด้วย.

.ขอแสดงความนับถือ

(ลงนาม) สุนทรพิพิธ.

(พระยาสุนทรพิพิธ).

หนังสือโต้ตอบระหว่าง นายกรัฐมนตรี

กับ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์.

๑.

หนังสือของนายกรัฐมนตรี
เรื่อง กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่ง.

ถ้วนมาก.

ท.ร. ๔๒๑๐/๒๔๕๐ สำนักนายกรัฐมนตรี.

๒๘ พฤษภาคม ๒๔๕๐

เรื่อง กราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่ง
จาก นายกรัฐมนตรี
ถึง คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

ตามที่ ได้มี พระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ
ตั้งให้ข้าพเจ้าเป็นนายกรัฐมนตรี และจัดตั้งคณะรัฐ
มนตรีเพื่อบริหารราชการแผ่นดินนั้น.

บัดนี้ คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติ
เป็นเอกฉันท์ เห็นเป็นการสมควรที่จะกราบบังคม
ลาออกจากตำแหน่ง เพื่อให้ได้มีการจัดตั้งคณะ
รัฐมนตรีชนใหม่.

ฉะนั้น ข้าพเจ้าพร้อมด้วยคณะรัฐมนตรีทั้ง
คณะ จึง กราบบังคมลาออกจากตำแหน่ง ตามความ
ในมาตรา ๑๑ แห่งรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่วันที่
ต้นไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเรือตรี ถ. ชำรงนาวาสวัสดิ์.
(ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์).

๒.

หนังสือของคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
ถึง นายพลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์.

ที่ น. ๓/๕๑ พระที่นั่งราชกรัณยสภา.
 วันที่ ๒๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๕๐
 ถึง พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์

ตามหนังสือที่ ร. ๔๒๑๐/๒๔๕๐ ลงวันที่ ๒๘
 พฤษภาคม ๒๔๕๐ ว่า ตามที่ได้ทรงพระกรุณา
 โปรดเกล้าฯ ตั้งให้ท่านเป็น นายกรัฐมนตรีและจัด
 ตั้งคณะรัฐมนตรี เพื่อบริหารราชการแผ่นดินนั้น
 บัดนี้ คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติเป็นเอก
 ฉันทเห็นเป็นการสมควรที่จะ กราบถวายบังคม ลา
 ออกจากตำแหน่งเพื่อให้ได้ มีการจัดตั้งคณะรัฐมนตรี
 ชุดใหม่ ฉะนั้นท่านพร้อมด้วยคณะรัฐมนตรี
 ทั้งคณะจึงขอกราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่ง
 ตามความในมาตรา ๑๑ แห่งรัฐธรรมนูญนั้น ทราบ
 แล้ว.

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คณะ
ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ขอขอบใจท่าน ใน
การที่ท่านและคณะรัฐมนตรี ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วย
ความพยายาม ผ่านพ้นอุปสรรค ที่ท่านสามารถจะทำ
ได้ในเวลาที่ประเทศเรากำลังอยู่ในที่ลำบาก ข้าพเจ้า
ขอ ชมเชย ท่าน นายกรัฐมนตรีที่มีใจเป็นธรรมและ
กว้างขวาง ทนการติชมและต่อสู้การโจมตีได้อย่าง
ใจเย็น สามารถแสดงให้เห็นว่า การปกครอง
ระบอบนี้จะจำเริญรุ่งเรืองต่อไปได้ แม้สภาพแทน
จะมีมากกว่า ๑๕ ปีแล้วก็ดี ท่านก็เป็นคนแรกที่มีใจ
กว้างขวาง ไม่เกรงความครหา และกลัวอุปสรรค
ใดๆ เปิดโอกาสให้มีการอภิปรายทั่วไปในสภาผู้
แทนโดยเปิดเผย ขอมให้ประชาชนพึงได้ทั่วทั้ง
ประเทศ ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีที่ท่านและ
คณะรัฐมนตรี ได้รับความไว้วางใจในสภาผู้แทน
ด้วยความสามารถ.

บัดนี้ เมื่อท่านและคณะรัฐมนตรี ทั้งคณะ
กราบบังคมลาออกจากตำแหน่ง ตามเหตุผลที่ท่าน

ขเจงมาน คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์จำ
ต้องอนุญาตด้วยความอาลัย ขอให้ท่านมีความสุข
ความเจริญยิ่งๆ ขึ้นต่อไป.

(พระนาม) รังสิต.

(ลงนาม) มานวราชเสว.

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์.

๓.

หนังสือคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
เรื่อง ตั้ง พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์
เป็นนายกรัฐมนตรี.

ที่ ๔/๕๓

พระที่นั่งราชกรัณยสภา.

วันที่ ๓๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๕๐
ถึง พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์

ตามหนังสือคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
ที่ น. ๓/๑๕ ลงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๔๕๐ ตอบ
อนุญาตให้ท่านและคณะรัฐมนตรี กราบบังคมลา
ออกจากตำแหน่ง ความพิสดารตามที่แจ้งไปนั้น.

บัดนี้ ได้รับหนังสือประธานพฤษสภา และ
ประธานสภาผู้แทนฯ ได้ดำเนินการปรึกษาหารือ
เป็นการภายในระหว่างสมาชิกพฤษสภา และ
สมาชิกสภาผู้แทน ร่วมกันในอันที่จะหาผู้สมควร
ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรี ต่อไป ตามวิถีทางรัฐ
ธรรมนูญ ได้มีผู้เสนอว่า ท่านเป็นผู้สมควรไว้วาง
พระราชหฤทัยที่จะได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี.

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๖
 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
 ๒๔๘๕ ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จึงตั้งให้ ท่าน
 ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ตั้งแต่วันที่... เป็นต้นไป
 ให้ ท่าน เลือกรับ ผู้ที่สมควร ดำรงตำแหน่งรัฐ-
 มंत्री เพื่อร่วมกันบริหารราชการแผ่นดินตาม
 รัฐธรรมนูญให้บังเกิดผลประโยชน์และความเจริญ
 รุ่งเรืองแก่ประเทศชาติสืบไป.

(ลงพระนาม) รัชกาลที่ ๙

(ลงนาม) มานวราชเสวี.

ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์.

หนังสือด่วนจากเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ถึง นายกรัฐมนตรี.

ด่วน.

ท.น. ๒๑๓/๒๔๘๓ กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.

๑๑ เมษายน ๒๔๘๓

เรื่อง สนทรพจน์ คำปราศรัย และคำให้สัมภาษณ์ แก่ หนังสือพิมพ์ของนายกรัฐมนตรี
จาก เลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ถึง นายกรัฐมนตรี

โดยที่สนทรพจน์ คำปราศรัย และคำให้สัมภาษณ์ แก่ หนังสือพิมพ์ของ นายกรัฐมนตรี นั้น
ย่อมเป็นการ กล่าวแก่ประชาชนทั่วประเทศ จึง
ย่อม เป็นข้อผูกมัด นายกรัฐมนตรี ตลอดจน รัฐบาล
ให้ปฏิบัติตามใน กาลภายหน้า ฉะนั้นสมควร ที่
เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลทุกท่าน จะต้องยึดถือเป็น
ระเบียบปฏิบัติโดยทั่วกัน และเพื่อที่จะให้
เป็นไปตามความมุ่งหมายดังกล่าวนี้ นายกรัฐมนตรี
จึงมีบัญชาให้วางระเบียบปฏิบัติไว้ ดังต่อไปนี้:-

จากกรมเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี และถ้าไม่สามารถที่จะรายงานให้ทันกำหนดดังกล่าวแล้ว ก็ให้แจ้งให้กรมเลขาธิการ คณะรัฐมนตรีทราบด้วยว่าจะสามารถรายงานได้ภายในกำหนดกี่วัน.

๓. เมื่อ กรมเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี ได้รับรายงานจาก กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับกรณีเรื้องนั้น ๆ แล้ว ก็ให้ดำเนินการรวบรวมข้อเสนอแนะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป.
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงนาม) ดิเรก ชัยนาม.

(นายดิเรก ชัยนาม).

หนังสือเวียนจากสำนักนายกรัฐมนตรี

ถึงกระทรวงต่าง ๆ.

ที่ น.ว. / ๒๔๘๕ สำนักนายกรัฐมนตรี.

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๕

เรื่อง การทำงานของข้าราชการ
จาก นายกรัฐมนตรี
ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง.....

ด้วยปรากฏว่า มีข้าราชการในหน่วยราชการ
บางแห่งนั่งอยู่กับโต๊ะทำงานเฉย ๆ โดยไม่ได้ทำ
อะไร ทั้งนี้อาจถือว่า ทำงานในหน้าที่ของตน
หมดแล้วในวันนั้น ๆ นอกจากนั้น ยังมีข้าราชการ
นั่งคุยกัน หรือเดินไปคุยที่โต๊ะทำงาน ของ คนอื่น
หรือเดิน เลียบเคียงไป คุยกับข้าราชการใน ที่แห่ง
อื่นอันมิใช่ห้องทำงานของตน การกระทำดังกล่าว
แล้วไม่ใช่ลักษณะ ของ ข้าราชการ ที่ ทำงานให้ แก่
ประเทศชาติ.

ฉะนั้นจึงให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ปฏิบัติ
และสั่งให้ข้าราชการปฏิบัติในเรื่องทำงานโดยเคร่ง
ครัด ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป ดังต่อไปนี้ :-

๑. เมื่อถึงเวลาทำงานแล้ว ต้องลงมือทำงาน
 ของตน หรือที่ใดทำงานอื่น ที่ตน มีหน้าที่ หรือใน
 สถานที่ที่ตนประจำทำงานโดยทันที ห้ามมิให้นั่ง
 พักผ่อนหรือคุยกันเป็นอันขาด.

๒. ระหว่างเวลาทำงาน ห้ามมิให้ลงไปจาก
 โต๊ะทำงานหรือสถานที่ตนประจำทำงาน เว้นแต่
 จะมีขอราชการไปติดต่อกับผู้อื่น หรือมีกิจจำเป็น
 ที่จะต้องกระทำ.

๓. ข้าราชการทุกคนต้องประจำทำงานตลอด
 ทุกวันชาติ ในเมื่ออยู่ในเวลาทำงาน นอกจากเวลา
 พักตามที่กำหนดไว้.

๔. ถ้ากระทรวงทบวงกรมใดมีข้าราชการนั่ง
 เฉยๆ โดยไม่มีงานทำให้ตลอดเวลาทำงาน ก็ให้
 หัวหน้าหน่วยราชการนั้นๆ พิจารณาดัดทอนคนทำ
 งานลง เพราะการที่ข้าราชการนั่งเฉยๆ หรือไปคุย
 กันได้นั้น หมายความว่า คนมากกว่างาน.

๕. เพื่อให้การได้เป็นไปตามคำสั่งนี้โดยเคร่ง
 ครัดอีกชั้นหนึ่ง จะได้ตั้งข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ไป
 ตรวจสอบหน่วยราชการต่างๆ ถ้าพบข้าราชการนั่ง

เฉยๆ หรือ คุยกัน ก็จะได้ ต่อกณะกรรมการชนพิ-
จารณา ตัดทอน อัตราราชการของหน่วยนั้นๆ ลง
ต่อไปตามกรณี.

การที่ส่งมาทางนี้ มิใช่เป็นความเข้มงวดโดย
ไม่มีหลักการ เพราะตามห้องทำงานในอารยประ-
เทศมีแต่คนทำงานกันจริงๆ ทั้งนั้น แม้ในภาพ-
ยนตร์ก็จะเห็นได้ว่าทุกคนในห้องทำงานเขาทำงาน
กันจริงๆ คุยกันไม่ได้เลย.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงนาม) จอมพล ป. พิบูลสงคราม.

(จอมพล ป. พิบูลสงคราม).

อธิบดีมีหนังสือถึงหัวหน้าแผนกการของตน

ในภูมิภาค.

ที่ ๔๑๕๖๖/๒๔๘๒ กระทรวงธรรมการ.

๒๐ ธันวาคม ๒๔๘๒

เรื่อง ข้อมความเข้าใจในการเสนอเรื่องขอ
อนุญาตจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์ ไปขอ
รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรี

จาก อธิบดีกรมสามัญศึกษา
ถึง กรรมการจังหวัดทุกจังหวัด (เว้นจังหวัด
พระนครและธนบุรี)

(ด้วยปรากฏว่า มีบางจังหวัดเสนอเรื่องขอ
อนุญาตจัดตั้งโรงเรียนราษฎร์ ไปขอรับความเห็น
ชอบจากรัฐมนตรี ตาม ความใน มาตรา ๘ แห่ง
พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พุทธศักราช ๒๔๗๘
ซึ่งได้ แก้ไขและเพิ่มเติมความ ตามมาตรา ๕ แห่ง
พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ (ฉบับที่ ๒)
พุทธศักราช ๒๔๘๒ ให้เสนอไปเฉพาะแต่เรื่อง
ของผู้ขออนุญาตเป็นเจ้าของจัดตั้งโรงเรียนเท่านั้น

มิได้เสนอเรื่องของผู้ขออนุญาต เป็นผู้จัดการ และ
ครูใหญ่ไปด้วย เป็นการยากแก่การพิจารณาให้
ความเห็นชอบ.

กรมสามัญศึกษา จึงขอซ้อม ความเข้าใจมาว่า
ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว สำหรับโรง
เรียนสามัญศึกษานอกจากพิจารณาผู้ขออนุญาตเป็น
เจ้าของจัดตั้งโรงเรียนแล้ว อย่างน้อยในขั้นต้น
ควรจะได้ พิจารณาผู้ท^๔ขออนุญาตในหน้าที่ดังกล่าว
แล้ว ตลอดถึงผู้^๔ที่จะเป็นครูสอนวิชาอาช^๔พน^๔น^๔ๆ
ด้วย.

ทั้งนี้ ขอให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติร่วมกันโดยจัด
เรื่องราวเสนอไปขอรับความเห็นชอบให้ ครบถ้วน
และถูกต้องตามความประสงค์ดังที่ข^๔แจ้งมา^๔.

ขอแสดงความนับถือ
(ลงนาม) ประมวลวิชาพล
รักษาราชการในตำแหน่งอธิบดี

จดหมายโต้ตอบในราชการ.

ปลัดกระทรวง กับ ปลัดกระทรวง.

(จากข้อสอบได้ ขึ้นมัธยมปีที่ ๖ พ.ศ. ๒๔๗๐).

ฉบับที่ ๑

ที่ ๕๔๘๖๕/๒๔๗๕

กระทรวงธรรมการ.

๑๐ มีนาคม ๒๔๗๕

เรื่อง ขอย้ายเงินค่าประกันไฟ “เรือนสายสุ-
พรรณ”

จาก ปลัดกระทรวงธรรมการ

ถึง ปลัดกระทรวงการคลัง

ด้วยกรมศึกษาธิการรายงานว่า โรงเรียนสาย
ปัญญา “เรือนสายสุพรรณ” หลังที่สร้างใหม่
เป็นเรือนไม้ ยังมีได้ทำสัญญาประกันไฟไว้กับ
บริษัทหนึ่งบริษัทใด เกรงว่าจะเป็นอันตรายด้วย
อัคคีภัย เพราะปรากฏว่าสถานที่รอบบริเวณของ
โรงเรียนเกิดเพลิงไหม้ขึ้นบ่อยๆ ขออนุญาตทำ
สัญญาประกันไฟกับ บริษัทดีเทลม เป็นเงิน ๖๐๐๐
บาท โดยเสียค่าประกันปีละ ๑๕ บาท ๘๖ สตางค์

กระทรวงธรรมการพิจารณาเห็นเป็นการสมควรแล้ว
ขอได้โปรดส่งจ่าย ค่าประกันไฟรายนี้ให้ใน เงินค่า
ใช้สอยของกรมศึกษาธิการ แผนกโรงเรียนรัฐบาล
ส่วนกลางด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

๔ ตรณสาร.

ฉบับที่ ๒.

ที่ ข. ๕๘๘๕๕/๒๔๗๕ กระทรวงการคลัง.

๒๗ มีนาคม ๒๔๗๕

เรื่อง ประกันไฟ “เรือนสายสุพรรณ”

จาก ปลัดกระทรวงการคลัง

ถึง ปลัดกระทรวงธรรมการ

ได้รับหนังสือที่ ๕๘๘๖๕/๒๔๗๕ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๔๗๕ ว่า โรงเรียนสายปัญญา “เรือนสายสุพรรณ” หลังที่สร้างใหม่เป็นเรือนไม้ ยังมิได้ทำสัญญาประกันไฟไว้กับบริษัทหนึ่งบริษัทใด เกรงว่าจะเป็นอันตรายด้วยอัคคีภัย เพราะปรากฏว่า สถานที่รอบบริเวณ ของโรงเรียน เกิดเพลิงไหม้ อยู่บ่อยๆ ขอทำสัญญาประกันไฟไว้กับบริษัทดี-เทล์ม เป็นเงิน ๖๐๐๐ บาท โดยเสียค่าประกันปีละ ๗๕ บาท ๘๖ สตางค์ จากเงินค่าใช้สอยของกรมศึกษาธิการ แผนกโรงเรียนรัฐบาลส่วนกลางนั้น.

ขอเรียนว่า เรื่องการขอประกันไฟสำหรับโรงเรียนรัฐบาลนั้น ทางกรมเคยตกลงกันว่าไม่จำ

เป็น ดังรายประกันไฟคิกโรงเรียนวัดราชบูรณะ
ตามหนังสือกระทรวงการคลังที่ ๑๑๔/๑๐๒๓๓ ลง
วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๔๖๘ และที่ ๒๓๒/๑๓๖๓๑
ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๔๗๓ ฉะนั้นโปรดระงับ
การขอจ่ายเงิน ค่าประกันไฟโรงเรียนสาขปัญญา
“ เรือนสาขสุพรรณ ” เสียเช่นเดียวกัน.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

แนบ พหลโยธิน.

ผู้ช่วยปลัดกระทรวง ลงนามแทน.

ฉบับที่ ๓.

ที่ ๕๕๐๕/๒๔๘๐ กระทรวงธรรมการ.
เรื่อง ประกันไฟ “เรือนสายสุพรรณ”
จาก ปลัดกระทรวงธรรมการ
ถึง ปลัดกระทรวงการคลัง

หนังสือ ข. ๕๔๘๕๕/๒๔๑๕ ลงวันที่ ๒๓
มีนาคม ๒๔๑๕ ว่า การประกันไฟสำหรับโรงเรียน
รัฐบาล ทางกรมเคยตกลงกันว่าไม่จำเป็น ให้ระงับ
การขอจ่ายเงินค่าประกันไฟ “เรือนสายสุพรรณ”
เสียเช่นเดียวกันนั้น ทราบแล้ว.

ขอเรียนว่า โรงเรียนหลังนี้ พระยาชลมารค-
พิจารณา เป็นผู้สร้าง ขึ้น มอบให้รัฐบาล เพื่อ อุทิศ
ส่วนกุศลให้แก่หม่อมราชวงศ์ สุพรรณ สนิทวงศ์
ผู้เป็นบิดา ซึ่งได้วายชนม์ไปแล้ว โรงเรียนหลังนี้
เป็นเรือนไม้ โดยรอบบริเวณของโรงเรียนก็มีบ้าน
เรือนซึ่งปลูกด้วยไม้อยู่หนาแน่น และเคยเกิด
เพลิงไหม้ในบริเวณนั้นมาแล้วบ่อยๆ จึงเป็นการ

สมควรอย่างยิ่งที่กระทรวงธรรมการจะต้องขอประกันไฟ เพื่อเป็นการบูรณะศรัทธาของผู้บริจาคทรัพย์รายวันไว้ให้คงทนอยู่ต่อไปจนสิ้นอายุขัยของสิ่งที่ปลูกสร้างนั้น ถ้าไม่ขอประกันไว้และเกิดเพลิงไหม้ โรงเรียนหลังนั้น จนเป็นเหตุให้ “เรือนสายสุพรรณ” เปลี่ยนสภาพไปแล้ว ก็จะเป็นการเสื่อมเสียศรัทธาของผู้ที่บริจาคทรัพย์สร้างไว้ตลอดทั้งผู้ที่ จะบริจาค สร้างให้ในกาลต่อไปด้วย ขอกระทรวงการคลังได้โปรดพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ดร. สาร.

ฉบับที่ ๔.

ที่ ร. ๕๕๓๒/๒๔๘๐

กระทรวงการคลัง.

๒๐ พฤษภาคม ๒๔๘๐

เรื่อง ประกันไฟ "เรือนสายสุพรรณ"

จาก ปลัดกระทรวงการคลัง

ถึง ปลัดกระทรวงธรรมการ

ได้รับหนังสือที่ ๕๕๐๕/๒๔๘๐ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๔๘๐ ตอบเรื่องการประกันไฟโรงเรียนสายปัญญา "เรือนสายสุพรรณ" ว่าโรงเรียนหลังพระยาชลมารคพิจารณ เป็นผู้สร้างขอมอบให้รัฐบาล เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่หม่อมราชวงศ์สุพรรณ สนิทวงศ์ ผู้บิดา โรงเรียนหลังนี้เป็นเรือนไม้ โดยรอบบริเวณมีบ้านเรือนที่ปลูกด้วยไม้อย่างหนาแน่น และเคยเกิดเพลิงไหม้ในบริเวณนี้มาแล้วบ่อยๆ จำเป็นจะต้องประกันไฟเพื่อเป็นการบูรณะศรัทธาของผู้บริจาคทรัพย์ไว้ให้คงทนอยู่ต่อไปจนสิ้นอายุขัยของสิ่งที่ปลูกสร้าง

หากเกิดเพลิงไหม้ขึ้นก็เป็นเหตุให้ “เรือนสาย-
สุวพรรณ” เปลี่ยนสภาพไป จะเป็นการเสื่อม
ศรัทธาของผู้บริจาคทรัพย์สร้างไว้ ขอให้กระ-
ทรวงการคลังได้พิจารณาอีกครั้งหนึ่งนี้.

ขอเรียนว่า สถานที่ราชการต่างๆ ไปนั้น เป็น
สมบัติของรัฐบาล การปกป้องรักษาตลอดจนป้อง
กันอัคคีภัย รัฐบาลก็ได้จัดเจ้าหน้าที่ เช่น ตำรวจ
และกองดับเพลิงเป็นต้น รักษาเหตุการณ์ต่างๆ ไป
อยู่แล้ว หรือถ้าสถานที่แห่งใดต้องอัคคีภัยรัฐบาล
ก็อนุมัติให้สร้างหรือซ่อมใหม่เป็นตัวอย่าง เว้น
แต่เจ้าสังกัดแห่งสถานที่ราชการนั้น จะมีความจำ-
นงเป็นอย่างอื่น ไม่สร้างหรือซ่อมขึ้น ดังนี้ เป็น
อันว่าสถานที่ราชการอยู่ในข่ายที่รัฐบาลเป็นประกัน
อยู่ในตัวแล้ว สำหรับรายนึ่งจึงไม่มีความจำเป็นที่
จะต้องไปขอให้บริษัทเอกชนรับประกันขึ้นอีก.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง
ศรีราชโกษา.

- หมายเหตุ. ๑. กระทรวงธรรมการ เดิยว^๕เปลี่ยนเป็น
กระทรวงศึกษาธิการ.
๒. กรมศึกษาธิการ เดิยว^๕ใหม่ / เปลี่ยน
เป็น กรมสามัญศึกษา.
๓. คำตั้งท้าย ถึงปลัดกระทรวงไซ้ ขอ
แสดงความนับถืออย่างสูง.

แบบฝึกหัดที่ ๓๖.

อันสนธิ หนังสือกรมสรรพสามิตที่ ๑๑๔/๒๔๗๕
ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๔๗๕ เรื่องระเบียบการปิดอากร
แสตมป์ยาเส้นข้อ ๒ ซึ่งวางระเบียบไว้ว่า “ยาเส้นที่ผู้ทำ
การเพาะปลูกปิดอากรแสตมป์แล้วขายไปนั้น ผู้จะรับซื้อ
จะขายต่อ ๆ ไปตามสภาพเดิมที่ซื้อมาจากผู้ทำการเพาะปลูก
ให้เจ้าพนักงาน อนุญาตให้นำออกนอกเขตต์ปลูก ยาสูบได้
ตามจำนวนคงแต่ ๑ กิโลกรัมขึ้นไป ให้ขออนุญาตเสียก่อน”
น.น.

มติที่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่บางจังหวัดได้ตรวจพบยา
เส้นที่ ปิดอากรแสตมป์ไม่ถูกต้องครบถ้วน ตามกฎกระทรวง
ที่กำหนดไว้ เมื่อสอบถามผู้นำได้ความว่า เจ้าหน้าที่คน
ทางใดอนุญาตให้นำออกตามสภาพเช่นนั้น จึงได้หารือมา
ยังกรมสรรพสามิตว่า จะให้ปฏิบัติกับยาเส้นที่ปิดอากร
แสตมป์นั้นอย่างไร กับขอให้ส่งยังจังหวัดค้นทางให้ปฏิบัติ
ให้ถูกต้องต่อไปด้วย.

ให้ น.ร. ทำหนังสือราชการจากคณะกรรมการจังหวัด
จังหวัด..... ถึงถึงกรมสรรพสามิตตามความข้างบน
กำหนดวันที่ เดชที่ พอเหมาะ.

แบบฝึกหัดที่ ๓๑.

จากแบบฝึกหัดที่ ๓๐ กรมสรรพสามิตตอบ มีข้อความดังนี้ เรื่องดังกล่าวเมื่อกรมสรรพสามิตได้สอบสวนจังหวัดต้นทางแล้ว ได้เห็นว่าในการขอใบอนุญาตให้นำยาเส้นออกนอกเขตคนั้น เจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจเห็นว่าได้บรรจุในภาชนะและมีฉลากแสดงตนับถูกต้องตามกฎหมายกระทรวงก่อนแล้ว จึงได้ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้ขอ.

เมื่อปรากฏเหตุการณ์เช่นนี้ กงสุลต้นถิ่นฐานได้ว่า ผู้นำยาเส้นออกนอกเขตได้เปลี่ยนแปลงการมีฉลากแสดงตนับให้ผิดไปจากสภาพเดิม ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ตรวจก่อนอนุญาตให้นำออก ฉะนั้นเพื่อบ่งชี้ว่าการหลีกเลี่ยงการมีฉลากแสดงตนับยาเส้นให้ผิดกฎหมาย กรมสรรพสามิตเห็นว่าในกาลต่อไปถ้าเจ้าหน้าที่จังหวัดใดตรวจพบ ยาเส้น ที่นำเข้ามาในเขตโดยบรรจุนั้น และมีฉลากแสดงตนับไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงแล้ว ให้ถือว่าไม่ใช่ยาเส้นรายที่เจ้าพนักงานอนุญาตให้นำออกนอกเขตโดยได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน ขอให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไปด้วย.

ให้ น.ร. เขียนหนังสือตอบฉบับนี้โดยกำหนด เลขที่ ๑๖ เดือน ปี เค้าเอง.

แบบฝึกหัดที่ ๓๘.

จากแบบฝึกหัดที่ ๓๖ กับแบบฝึกหัดที่ ๓๗ ให้ น.ร. ทำหนังสือราชการฉบับ ๑ สมมุติว่าจากอธิบดีกรมตำรวจ-
 ตำมิตต์ ถึงตำรวจตำมิตต์จังหวัด จังหวัด..... ซึ่งเป็น
 ต้นทางของจังหวัด..... ที่มีหนังสือมาขอปรึกษา การ
 ปฏิบัติกับยาเส้นที่มีติดอากรแต่ฉบับไม่ถูกต้องสอบถามว่า ที่
 ผู้นำยาเส้นออกนอกเขตต์แจ้งว่า การปฏิบัตินั้นก็เนื่องจาก
 เจ้าหน้าที่คนทางใต้อนุญาตให้นำออกตามสภาพ เช่นนั้น
 เป็นจริงเพียงไร ให้ชี้แจงให้ทราบ ให้ชี้แจง กำหนด
 วัน เดือน ปี พอเหมาะ.

แบบฝึกหัดที่ ๓๙.

สมมุติให้ น.ร. ทำหนังสือราชการ ตอบจากตำรวจ-
 ตำมิตต์จังหวัด จังหวัด..... ถึงอธิบดีกรมตำรวจตำมิตต์
 จากแบบฝึกหัดที่ ๓๘ ความโดยย่อว่า ในการออกไป
 อนุญาตให้นำยาเส้นออกนอกเขตต์นั้น เจ้าหน้าที่ได้ทำการ
 ตรวจเห็นว่า ได้บรรจุในภาชนะและมีติดอากรแต่ฉบับถูกต้อง
 ตามกฎกระทรวงก่อนแล้วจึงออกไปอนุญาตให้แก่ผู้ขอ.

แบบฝึกหัดที่ ๔๐.

อธิบดีกรมตำรวจสำนึกดี มีหนังสือถึงคณะกรรมการ
จังหวัดทุกจังหวัด แจ้งเรื่องการปิดอากรแสตมป์ไม่ถูกต้อง
ครบของผู้นำยาเส้นออกนอกเขตตามระเบียบ การปิด
อากรแสตมป์ยาเส้น ข้อ ๒ กล่าวถึงหนังสือที่ ๕๐/๒๔๘๕
กับหนังสือตอบที่ ๓๕๓/๒๔๘๕ และสั่งให้เจ้าหน้าที่ใน
สังกัดแผนกตำรวจสำนึกดีจังหวัดทุกจังหวัด ปฏิบัติคำสั่ง
ตามความตอนท้ายหนังสือที่ ๓๕๓/๒๔๘๕ โดยเคร่งครัด
ต่อไป.

ให้น.ร. เขียนหนังสือฉบับนี้ โดยกำหนด วัน เดือน
ปี ให้ชื่อเรื่องเขาเองให้เหมาะสม.

แบบฝึกหัดที่ ๔๑.

จากตัวอย่าง หนังสือเวียน สำนักนายกรัฐมนตรี
ถึงกระทรวงต่าง ๆ เรื่องการทำงานของข้าราชการ สัมมุติ
ให้น.ร. เขียนหนังสือจากเจ้ากระทรวง ส่งไปยังกรมกอง
ต่าง ๆ ในสังกัดของตน พร้อมกับสำเนาหนังสือสำนักนาย
กรัฐมนตรีฉบับนี้ด้วย ถึง วันที่ เดือน ปี และให้ชื่อ
เรื่องพอเหมาะ.

ระเบียบการควบคุมการจำหน่ายเกลือ.

บัดนี้ ปรากฏว่ามีบางจังหวัดยังส่งด้วยวิธีการและเจ้า
 หน้าที่ผู้จำหน่ายเกลือ ดังขายประจำที่แต่ละขายเร็ว โดยเข้า
 ใจว่าการยื่นเรื่องราวขอเป็นผู้ทำการจำหน่ายเกลือ นั้น จะ
 ต้องยื่นต่อเจ้าพนักงานสรรพสามิต ในถิ่นที่ขาย คือ กรม
 ถิ่นนาของผู้นั้น หรือเข้าใจว่าผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด
 ไใด ก็มีสิทธิขายได้เฉพาะจังหวัดนั้น กรมสรรพสามิต
 ขอขอมความเข้าใจอีกครั้งว่า การยื่นเรื่องราวขอเขาเป็นผู้
 ทำการจำหน่ายเกลือ นั้น จะต้องยื่น ณ จังหวัดที่นำเกลือไป
 จำหน่าย ผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน จังหวัดหนึ่งจะไปทำการ
 จำหน่ายอีกจังหวัดหนึ่งก็ได้ แต่ต้องยื่นเรื่องราว ณ จังหวัด
 ที่จะไปทำการจำหน่าย.

ให้ น.ร. เขียนเป็นหนังสือราชการ.

ข้อสอบวิชาเลขานุการเกี่ยวกับหนังสือราชการ.

แบบฝึกหัดที่ ๔๓.

ให้ร่างหนังสือถึงปลัดกระทรวงการคลัง ตอบหนังสือ
ที่บันทึกน (ที่ ๓๓๖/๒๔๘๕) มีใจความสำคัญว่า ได้ส่ง
หนังสือที่ตอ้งการมาให้แล้ว.

ที่ ๓๑๖๕๐/๒๔๘๕ กระทรวงการคลัง.

๒๓ มิถุนายน ๒๔๘๕

เรื่อง พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎ
กระทรวง และประกาศเป็นกฎหมายให้
อยู่ในเวลานี้

จาก ปลัดกระทรวงการคลัง
ถึง อธิบดีกรมสรรพสามิต

ด้วยท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง มีความประสงค์จะรวบรวมบรรดาพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง และประกาศ ที่เป็นกฎหมายให้อยู่ ณ ปัจจุบันเป็นส่วนของกรมน.

แบบฝึกหัดที่ ๔๔.

อธิบดีกรมมหาดไทยมีหนังสือถึงคณะกรรมการจังหวัด
มอบอำนาจให้ข้าหลวงจังหวัดพิจารณาบรรจุข้าราชการ
พลเรือน จัตวา อันดับ ๓-๓ ตั้งกีดกระทรวงมหาดไทย
ในส่วนภูมิภาคได้ จึงตั้งระเบียบการบรรจุผู้สอบแข่งขัน
ข้าราชการพลเรือนชั้นจัตวา อันดับ ๓-๓ มาด้วย.

ตั้งมติให้ น.ร. ทำหนังสือราชการจากกรมมหาดไทย
ถึงคณะกรรมการจังหวัดหนองคายตามความข้างบน.

แบบฝึกหัดที่ ๔๕.

ตั้งมาคนนักเรียนเก่าโรงเรียนราชินี มีความประสงค์
จะพิมพ์พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ ๖ เรืองไฉเรืองหนึ่งเพื่อ
จำหน่ายในงานวันเรีนนักเรียนเก่าในวันที่ ๓๐ กรกฎาคม
๒๔๙๐ นี้ และจะหักผลกำไรทั้งหมดจากการขายหนังสือ
ไปบำรุงโรงเรียนคนตาบอด จึงได้ขออนุญาตไปยังสำนัก
งานราชเลขาในพระองค์.

ให้ น.ร. ทำหนังสือแบบราชการ ตามความข้างบน
กำหนด วัน เดือน ปี และชื่อเรื่องหนังสือพระราชนิพนธ์
เขาเอง.

แบบฝึกหัดที่ ๔๖.

ให้ท่านทำจดหมายแบบราชการของเลขาธิการมหาวิทยาลัย
วิทยายุทธธรรมศาสตร์และการเมือง ถึงนายแดง มีดุษฎี ว่า
ได้รับบัญชาผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัย ขอเชิญเป็นกรรมการ
การสอบข้อคิดเลอก เพื่อเข้าศึกษาชั้นเตรียมปริญญา
มหาวิทยาลัย ในวันที่ ๓๓-๓๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ ๓ ฉบับ
ทำหนังสือของนายแดง มีดุษฎี ตอบรับเป็นกรรมการ ๓ ฉบับ.

แบบฝึกหัดที่ ๔๗.

ตามข้อความในแบบฝึกหัดที่ ๔๖.

ทำหนังสือ ปฏิเสธของนายแดง มีดุษฎี อีก ๓ ฉบับ
[จากข้อสอบข้อคิดเลอก เพื่อเข้าศึกษาชั้นเตรียมปริญญา
แห่งมหาวิทยาลัยวิชา ธรรมศาสตร์และการเมือง พ.ศ.
๒๔๗๓].

แบบฝึกหัดที่ ๔๘.

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือ
ราชการถึงบริษัท..... ลงวันที่....เมษายน ๒๔๗๐
มีความว่า ตามประกาศกำหนดจำนวนคนต่างด้าวเข้าเมือง

ของกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๔๗๐ ว่า
ถ้าหากบริษัทหรือเจ้าของหรือผู้ควบคุมยานพาหนะใด ประ-
สงค์จะรับ บรรทุกคนโดยสาร จากต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรไทย โดยยานพาหนะใด จำนวนเท่าใด ทาง
เขตท่าด่านไหน ให้ยื่นคำร้องขอคัดลงรับอนุญาตต่อผู้
บังคับกองตรวจคนเข้าเมืองก่อนที่จะบรรทุกคนโดยสารเข้า
ตามแบบคำร้องที่ส่งต่อมาพร้อมกับหนังสือนี้ แล้ว.

ให้ น.ร. ร่างเป็นจดหมายราชการถึงบริษัท.....
ตามความข้างบนนี้.

แบบฝึกหัดที่ ๔๕.

อธิบดี กรมตำรวจ มีหนังสือ ถึง ผู้บังคับการ ตำรวจ
จราจร เรื่อง ให้กวดขันการจราจรทางบก ลงวันที่ ๒๙
มกราคม ๒๔๗๐ มีความว่า เนื่องจากได้มีการผ่อนผัน
การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจราจร ทางบก และการ
ปฏิบัติเกี่ยวแก่ยานพาหนะทางบกบางประการตลอดมาเนื่อง
จากภาวะสงคราม.

บัดนี้ภาวะสงครามได้สิ้นสุดลงแล้ว สมควรที่จะเริ่ม
ปฏิบัติตามกฎหมายนั้นๆ โดยเคร่งครัดสืบไป จึงให้

เจ้าหน้าที่เริ่มปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยการจราจรทางบกและกฎหมายอื่นว่าด้วยยานพาหนะโดยเคร่งครัด เริ่มตั้งแต่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ศกนี้เป็นต้นไป.

ให้ น.ร. ทำเป็นหนังสือราชการตามข้อความ.

แบบฝึกหัดที่ ๕๐.

เนื่องจากการที่ความประสงค์จะสำรวจชาวทั่วประเทศ เพื่อทราบปริมาณชาวของจังหวัดต่าง ๆ เพื่อจักให้ชาวพอทำพันธุ์ในฤดูใหม่ และพอบริโภคตลอดปี เหลือจัดส่งให้สหประชาชาติตามข้อผูกพัน ฉะนั้นจึงส่งหนังสือราชการให้คณะกรรมการจังหวัด ส่งคณะกรรมการอำเภอ อีกต่อหนึ่ง การสำรวจคือให้สอบถามผลการทำนาจากกำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นการประกอบ และให้คำนวณปริมาณชาวที่จะเก็บเกี่ยวได้ แล้วให้รายงานไปยังจังหวัด เพื่อจังหวัดจะได้รวบรวมทำรายงานส่งไปยังกระทรวงมหาดไทยต่อไป กำหนดวันสำรวจ ที่ ๑๕ เมษายน ศก.

ให้ น.ร. ทำเป็นหนังสือราชการจากจังหวัดถึงอำเภอตามข้อความที่กล่าว.

แบบฝึกหัดที่ ๕๑.

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีหนังสือที่ ๓๐ มกราคม ๒๔๗๐ ที่ ก.๗๐๐/๒๔๗๐ ถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เรื่องการจ้างข้าราชการประเภทลูกจ้าง ว่าเนื่องจากหนังสือ น.ร. ๑๒๔/๒๔๗๐ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๔๗๐ ยืนยันมติคณะรัฐมนตรีให้ระงับการจ้างข้าราชการประเภทลูกจ้างชั่วคราวเงินค่าตอบแทน ก็ให้เสนออนุมัติเป็นรายๆ ไป และต่อมาได้ให้กระทรวงคลังเป็นผู้พิจารณาอนุมัติในเรื่องนั้น.

เพื่อขอความเข้าใจ ที่ให้คนนั้นเพราะการจ้างโดยใช้จ่ายเงินในงบประมาณประจำของกระทรวงมหาดไทยเท่านั้น ไม่รวมถึงเงินงบพิเศษที่ให้ใช้จ่ายในกิจการใดกิจการหนึ่งโดยเฉพาะ เช่นเงินงบที่ใช้จ่ายในกองอำนาจการสันติภาพ.

ให้ น.ร. ทำเป็นหนังสือราชการตามความ.

แบบฝึกหัดที่ ๕๒.

กรมสหกรณ์ได้มีคำสั่งให้เจ้าพนักงานสหกรณ์ประจำอำเภอและจังหวัดต่าง ๆ ที่มีการสหกรณ์ ทำการตรวจสอบ

เพื่อทราบจำ^๕ ญ^๕ ที่ใดควรยกเลิกเป็นเนื้อหาเพิ่มชนชก และ
 ชาวสหกรณ์^๕ ชาวในท้องถิ่น^๕ ครอบครั^๕ใดจะขยายการทำ
 นาของตกออกไปได้อีกครอบครั^๕ใดเท่าใด การสำรวจ^๕
 กำหนดว่าจะได้ทราบผลทั่วทุกจังหวัดในราวเดือนกุมภาพันธ์^๕
 ศก^๕นี้ และเมื่อทราบจำนวนเนื้อหาที่จะยกเลิกชนใหม่^๕ นม^๕
 เท่าใด จะต้องใช้ทุนในการเป็นจำนวนเท่าใดแล้ว ก็^๕จะ
 ได้จัดการยืมเงินจาก กระทรวงเกษตรธิการ^๕ ดังเป็นทุนด้า-
 หรับให้ชาวสหกรณ์^๕ เพื่อจะได้ดำเนินการขยายการทำนา
 ตามโครงการ^๕ที่ได้สำรวจไว้^๕นั้นต่อไป.

ให้ น.ร. ทำเป็นหนังสือราชการจากกรมสหกรณ์^๕ ถึง
 เจ้าหน้า^๕ที่สหกรณ์^๕จังหวัดหรืออำเภอ^๕ทั่ว^๕ไป กำหนด^๕เรื่อง
 และวันเขาเองพอเหมาะ.

ข้อความท้ายบท.

พึงตั้งเกตุยอย่างหนึ่งว่า การใช้คำลงท้ายในหนังสือราชการในปัจจุบัน มักไม่มีใครจะตรงตามระเบียบที่วางไว้ในแบบหนังสือราชการที่ทางการได้จัดทำไว้ทีเดียวโดยเฉพาะตอนที่ว่า ถ้าควรเป็นข้าราชการชั้นอื่น ๆ เช่นชั้นประจำแผนกเสมียนและเอกชนทั่วไป ซึ่งให้ใช้ ด้วยความนับถือบางทีผู้ใช้ ขอแสดงความนับถือ กับ อาจจะเนื่องด้วยความพลั้งเผลอ หรือบางทีควรเป็นเอกชน เป็นผู้ที่สมควรหมายไปถึงยกย่อง แต่มีข้อหาว่าอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับการใช้คำลงท้าย ด้วยความนับถือ กับ ขอแสดงความนับถือ มีผู้ออกความเห็น ว่า ถ้าใช้แบบคัดจที่เรานับถืออยู่แต่ในจดหมายอย่างอื่นที่ไม่ใช่แบบราชการ เช่น ถึงครูอาจารย์ ฯลฯ เราจะใช้ ขอแสดงความนับถือ ไม่เหมาะ เพราะดูเป็นทำนองว่าพึงจะนับถือเท่านั้นเอง ควรใช้ว่า ด้วยความนับถือ หรือ โดยความนับถือ แต่อย่างไรแต่จะพิจารณาดูเขาเอง.

มีข้อประการหนึ่ง เกี่ยวแก่หนังสือราชการ คือมีคนบางคนไม่เข้าใจในเรื่องหนังสือราชการ คิดสันใจไม่ถูกว่า

ลักษณะอย่างไรจึงควรจะใช้เป็นหนังสือราชการ นักเรียน
บางคนเขียนใบปลิวถึงครูเป็นแบบราชการก็มี คือตามอย่าง
ใบตราของข้าราชการ หรือบางทีผู้ปกครองนักเรียนบางคน
เขียนจดหมายถึงครู ถามถึงผลการเรียนของเด็กในปกครอง
เขียนเป็นหนังสือราชการก็มี ทั้งนั้นจะเกิดความเข้าใจผิด
เพราะคำอธิบายชนิดของหนังสือในราชการมีได้ยกตัวอย่าง
ไว้ เพียงแต่บอกว่า หนังสือราชการมี ๓ ชนิด มีชนิด
หนังสือทางราชการ หนังสือถึงราชการ และหนังสือส่วนตัว
และชนิดส่วนตัวนั้นอธิบายว่า คือหนังสือทูลไปในเรื่องที่
เกี่ยวเนื่องกับตำแหน่งราชการ จะเกี่ยวเนื่องโดยตรงหรือ
โดยปริยายก็ได้ ข้อความในหนังสือเหล่านั้นไม่ถือว่าเป็นหลัก
ฐานทางราชการ หนังสือเหล่านั้นไม่จำเป็นจะต้องเก็บไว้ใน
เส้นทางแผนกเก็บ จะตีความหมายไม่ออกเลยเข้าใจผิด.

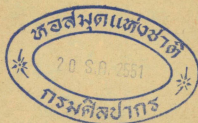
จดหมายราชการบางฉบับมีคำย่อหน้าเลขที่ว่า น.ว.
เช่น ที่ น.ว. / ๒๔๗๕ คำว่า น.ว. นัยมาจากหนังสือ
เวียน บางทีเรียกหนังสือทูล ซึ่งออกมีข้อความอย่างเดียวก
กันหลายฉบับ ทั้งเลขที่และนามตำแหน่งผู้รับไว้ เช่น จาก

นายกรัฐมนตรี ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง..... เมื่อ
 จะส่งไป ก็ตรวจเช็ค ตามลำดับ กับ นามกระทรวง ที่จะ รับ
 หนังสือ นั้น ๆ ลงไป หนังสือชนิดนี้โดยมากเป็นคำสั่งจาก
 สำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องมักจะเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน
 ตามตัวอย่าง หนังสือเวียนจากสำนักนายกรัฐมนตรี ถึง
 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องการทำงาน
 ของข้าราชการเป็นต้น หนังสือที่ส่งเป็นหมู่ออกไปตามต่าง
 จังหวัดก็มี เช่น ตัวอย่างการโต้ตอบระหว่างอธิบดีกรม
 สรรพสามิต กับ สรรพสามิตจังหวัด ซึ่งทางจังหวัดของ
 ใจเรื่องการเปิดเผยของผู้ขายเงินออกนอกเขตจังหวัด
 ไม่ถูกต้อง ก็ถามมาขอปรึกษาทราบข้อปฏิบัติ ทางกรมก็
 สอบสวนไป เมื่อได้ความเป็นที่แจ้งชัดแล้วก็มีหนังสือหม
 ข้อความชนิดเดียวกันในการปฏิบัติในกรณีเช่นนี้ในทำนอง
 เดียวกัน จุดหมายชนิดนี้ผู้รับในส่วนภูมิภาคมักเป็นคณะ
 กรรมการจังหวัด และเขียนว่า คณะกรรมการจังหวัดทุกจ
 ังหวัด ดังนี้เป็นต้น.

การปฏิบัติเกี่ยวกับหนังสือที่มักว่า “ดบ” “ละเพาะ”
 หรือ “ดบ—ละเพาะ” หนังสือจากสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ น.ว. ๗๕/๒๔๗๕ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๔๗๕ เรื่องรักษา
 ความลับในราชการ ได้วางระเบียบปฏิบัติ เกี่ยวกับการ
 ร่าง การพิมพ์ การนำส่ง ผู้รับ ตลอดจนการเก็บรักษา
 มั่นขอความควรคำนึงอย่างหนึ่งว่า ข้าราชการทุกคน
 จักต้องรักษาความลับในราชการ.

“ตาเห็นกตัญญู”

พ.ธ.ด.แม่ใจใจใจ

ก.ไก่ ”

แบบเรียน ก.ไก่ ชั้นเตรียม

พิมพ์สดลิ้งามตา เล่มละ ๓ บาท ขายทั่วไป

บริษัท ประชาสาร จำกัด